

ZEH

JAARBERICHT 2022

Zeeuwse Energie
Houdstermaatschappij

Inhoudsopgave

1	Bestuursverslag 2022	3
1.0	Over dit verslag	3
1.1	PZEM in 2022	4
1.2	Profiel	9
1.3	Toelichting op de financiën	12
1.4	PZEM en haar mensen	15
1.5	PZEM en Corporate Governance	19
1.6	Verslag van de Raad van Commissarissen	21
1.7	Verslag Ondernemingsraad	24
1.8	Kansen en risico's	26
1.9	Verklaring Raad van Bestuur	34
2	Jaarrekening 2022	35
3	Overige gegevens	113

BESTUURSVERSLAG 2022

1.0 Over dit verslag

In het jaarbericht legt ZEH N.V. (hierna: ZEH) verantwoording af over de activiteiten in 2022. In 2022 (t/m 1 maart 2023) heette ZEH N.V. nog PZEM N.V. Vandaar dat in het verslag nog vooral gesproken wordt over PZEM in plaats van ZEH.

In dit bericht zijn het maatschappelijke en het financiële verslag zoveel mogelijk geïntegreerd. De financiële verantwoording is opgesteld aan de hand van de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard door de Europese Unie en de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (BW).

De verslaglegging vindt plaats door ZEH N.V. (Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij).

PZEM in 2022

Introductie

Voor PZEM en haar medewerkers is 2022 een uitdagend en emotioneel bewogen jaar geworden. We zijn namelijk in een tot nu toe onbekende markt tot ongekende resultaten gekomen. Dit in een jaar waarin we ook in staat zijn gebleken een groot deel van onze commerciële activiteiten af te stoten. Dit verkoopproces van de Wholesale activiteiten is reeds in 2021 ingezet en is pas in begin 2023 afgerond en heeft een enorme werkdruk gegeven gedurende geheel 2022. Met de afronding van de verkoop is invulling gegeven aan een volgende stap van de aandeelhoudersstrategie op een wijze die aansluit bij de bedrijfsstrategie. In dit jaar kunnen we terug kijken op resultaten welke qua omzet of winstgevendheid niet eerder zijn gerealiseerd in het meer dan honderdjarige bestaan van het bedrijf. Deze verdere kentering in het resultaat was niet geheel onverwacht. In het verslag over 2021 schreven we reeds dat PZEM gezien haar portefeuille gebaat is bij hogere prijzen en toenemende volatiliteit. De kerncentrale heeft alleen vaste kosten en is daarmee winstgevend in tijden van hogere prijzen. De gasgestookte Sloecentrale is in combinatie met de handelscapaciteiten van PZEM uitermate geschikt en bedoeld om snel op- en af- te regelen. Om dit winstgevend te kunnen doen is een zekere volatiliteit in de markt noodzakelijk. Dit is duidelijk het geval geweest in 2022 en daarmee is goed ingespeeld op de behoefte aan flexibiliteit middels het aanbieden van op- en afregel vermogen aan met name TenneT. De significant verdere toename van opgesteld vermogen vanuit zon en wind vergroot deze flexibiliteitsbehoefte ook naar de toekomst.

De marktomstandigheden

De oorlog in Oekraïne heeft niet alleen voor enorme tragiek gezorgd in Oekraïne zelf maar heeft ook grote onzekerheid gecreëerd in grote delen van de wereld en in een groot aantal markten. De energiemarkt en dan met name de gasmarkt heeft hierdoor veel onzekerheid gekend gedurende 2022. Deze onzekerheid begon reeds voor de daadwerkelijk invasie omdat Rusland reeds eerder begon met het langzaam dichtdraaien van de gaskraan naar Europa. De marktomstandigheden die hiermee samen gingen hebben we geen van allen nog eerder mogen waarnemen. Om hier enige duiding aan te geven een voorbeeld: De prijs van aardgas op de virtuele Nederlandse marktplaats TTF steeg van € 17,- per MWh in april 2021 naar € 330,- per MWh in augustus 2022 en is vervolgens gedaald naar € 53,- per MWh in februari 2023. Omdat de kosten van gascentrales gedurende een groot aantal uren per jaar de prijs van elektriciteit bepalen, zijn de schommelingen op de elektriciteitsmarkt navenant groot geweest. Waar de absolute prijzen van elektriciteit voor een belangrijk deel worden bepaald door de kosten van de marginale productie, wordt de volatiliteit voor een belangrijk deel bepaald door het percentage onvoorspelbare opwek in het geheel. Ook in 2022 zijn gasgestookte centrales de belangrijkste factor in de totstandkoming van de Nederlandse groothandelselektriciteitsprijzen. Aangezien de hogere CO₂- en gasprijzen leidt tot hogere productiekosten, vertaalt zich dit door in de hogere elektriciteitsprijzen. Hier heeft met name de kerncentrale baat bij aangezien zij geen afhankelijkheid kent ten aanzien van voornoemde factoren. Waar in 2021 nog ongeveer 25,0% van de elektriciteitsproductie in Nederland afkomstig was van wind en zon, is dit percentage in 2022 verder gestegen naar 33,0%. Deze groei van hernieuwbare elektriciteitsproductie vindt plaats in combinatie met dalende fossiele overcapaciteit en nog onvoldoende mogelijkheden voor de opslag van elektriciteit. Indien we dan ook nog de hoge fossiele brandstof prijzen toevoegen hebben we een mix die zich laat kenmerken door verdere stijging van de volatiliteit. Hierdoor wordt het vermogen om bij te sturen middels het afschakelen van vraag maar ook van productie (curtailment), steeds belangrijker. De fysieke grenzen van de huidige transportinfrastructuur nopen de netbeheerders tot het ingrijpen op beschikbare productiecapaciteit. Ook het opslaan van elektriciteit, in batterijen en/of waterstof dan wel warmte, of anderszins, wordt cruciaal om de energietransitie doorgang te laten vinden zolang de transportnetten niet voldoende zijn uitgebreid. Hoewel in 2022 bijna 40,0% van de elektriciteit duurzaam wordt opgewekt gaat het

elektriciteitsgebruik slechts over 20% van ons energieverbruik. Dit betekent dat we slechts 8% van onze energieconsumptie op dit moment duurzaam is en dat we dit bereikt hebben na een groot aantal jaren waarin, met veel overheidssubsidie, het laaghangend fruit al is geplukt. Dit geeft de enorme schaal van de uitdaging aan waar we ons collectief voor geplaatst zien. De elektrificatie van industrie, de verdere uitrol van elektrisch vervoer en de elektrische warmtepomp in de woonomgeving gaan voor een veel hogere elektriciteitsvraag zorgen. PZEM heeft in 2022 zeer goed weten in te spelen op deze ontwikkelingen en de toenemende behoefte aan flexibiliteit voor het balanceren van het elektriciteitsnet. Tenslotte zullen energie-intensieve industrieën meer dan ooit gaan beoordelen om op bepaalde prijsniveaus van energie en CO₂ hun productiecapaciteit aan te passen.

Bedrijfsstrategie

Reeds sinds 2016 stellen we dat PZEM met haar portefeuille uitermate geschikt is in te spelen op de behoefte aan flexibiliteit maar dat deze flexibiliteit te laag geprijsd bleef door de substantiële overcapaciteit in de markt. In 2019 hebben we dit inspelen op flexibiliteit verder geëxpliciteerd door het herijken van de strategie. Hierdoor hebben we in ook in 2022 een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de energietransitie middels de ingezette strategie "Excelleren in balanceren".

Nu de overcapaciteit in de markt door de diverse sluitingen van baseload centrales niet alleen in Nederland maar ook in de landen om ons heen een feit wordt, zien we de waarde van het hebben van en het kunnen omgaan met flexibiliteit tot uiting komen. Een steeds groter aandeel van onze nationale elektriciteitsproductie komt uit fluctuerende bronnen als zon en wind. Dit geeft verdere behoefte aan regelbaar vermogen. Op termijn zal energieopslag hier een rol spelen maar vooralsnog spelen efficiënte gascentrales de hoofdrol in het balanceren van de elektriciteitsvraag met de fluctuerende en lastig voorspelbare duurzame elektriciteitsbronnen. Om hier verder op in te spelen is afgelopen jaren de kerncentrale voor een deel van haar inzet regelbaar gemaakt en wordt hetzelfde gerealiseerd voor wind- en zonneparken. We hebben hier in 2022 duidelijk de vruchten van kunnen plukken. Door dicht op de markt te zitten en snel de kansen te benutten, zijn onze resultaten meer dan uitstekend geweest.

Uitvoering aandeelhoudersstrategie

Commerciële activiteiten in de energiemarkt gaan gepaard met een risicoprofiel dat niet aansluit bij publiek aandeelhouderschap. De aandeelhouders hebben zich in haar aandeelhoudersstrategie uit 2017 dan ook uitgesproken voor verkoop van de commerciële activiteiten. Deze zienswijze heeft de afgelopen jaren geleid tot het ontbreken van materiële investeringen, die echter wel nodig zijn om een gezonde toekomstbestendige bedrijfsvoering te kunnen accommoderen. Om invulling te geven aan de wens van de aandeelhouders zijn we in 2021 begonnen met een herstructurering waarbij een scheiding is aangebracht tussen de (onverkoopbare) nucleaire en niet-nucleaire commerciële activiteiten van ons bedrijf. Vervolgens zijn de commerciële (Wholesale) activiteiten in de zomer van 2021 in de markt gezet voor verkoop. Deze Wholesale activiteiten omvatten de B2B verkopen, de wind, zon en biomassa PPA (power purchase agreement) portefeuille, de trading desk, het 50% belang in de gasgestookte Sloecentrale, de Zuid-Beveland (gas)Leiding, de overige contracten omtrent gasopslag en transport en de ondersteunende afdelingen binnen PZEM. Gedurende 2022 heeft een intensief verkoopproces plaats gevonden wat uiteindelijk begin 2023 tot een verkoop heeft geleid van de hierboven beschreven activiteiten aan EPH. Een groot en van oorsprong Tsjechisch energiebedrijf met activiteiten in een groot aantal West-Europese landen. Dit bedrijf toont de bereidheid tot verdere investeringen en sluit dan ook goed aan bij de bedrijfsstrategie. Naar verwachting zullen de Wholesale activiteiten in Middelburg gevestigd blijven en de handelsnaam PZEM gaat mee met de verkochte activiteiten. Het overblijvende deel gaat inmiddels verder onder de naam ZEH. Dit staat voor de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij. ZEH N.V. omvat het 70%

aandelenbelang in N.V. EPZ (de kerncentrale), het 50% aandelenbelang in BMC Moerdijk B.V. (de biomassacentrale), de PPA Gemini, de belangen in Set Fund I en Set Fund II en het 50% aandelenbelang in NPG Willebroek N.V. (een zonnepark in België) en een aanzienlijke financiële positie. De vennootschap ZEH N.V. blijft eigendom van de huidige aandeelhouders.

Resultaten

Zonder de verkoop van de Wholesale activiteiten zouden we in 2022 het beste resultaat hebben gerealiseerd uit het PZEM bestaan. Dit resultaat wordt echter voor een deel gedrukt als gevolg van de verkoop van de Wholesale activiteiten. Op deze verkoop is namelijk in 2022 een boekverlies gerealiseerd van € 135 mln. Dit wordt veroorzaakt doordat de boekwaarde van de te verkopen activiteiten hoger is dan de verkoopprijs. Een significant deel van dit boekverlies is gerelateerd aan de Sloe Centrale, aangezien de huidige boekwaarde van de centrale (historische bouwkosten minus afschrijvingen) relatief hoog is. Voor de overige activiteiten komt het boekverlies met name door de hoge kapitaalbehoefte (met name debiteurensaldi en margin verplichtingen) ten opzichte van de verwachte winstgevendheid op de middellange en lange termijn. Indien we kijken vóór het effect van het boekverlies dan bedraagt het totale netto resultaat € 317 mln. positief in 2022. Indien we dit resultaat splitsen over het begin 2023 verkochte Wholesale deel en het ZEH deel dan zien we dat het resultaat voor ongeveer 63% is toe te rekenen aan de verkochte Wholesale activiteiten en voor ongeveer 37% aan het ZEH deel afkomstig is. Indien we het resultaat normaliseren dan laten we een resultaat voor belastingen zien van € 407 mln. waar dit in 2021 nog € 84 mln. betrof en we in 2020 nog verlieslatend waren.

Zoals hierboven reeds beschreven zijn de marktomstandigheden extreem geweest en sterk beïnvloed door de tragische ontwikkelingen in Oekraïne. Dit heeft tot hogere prijzen geleid en dat zien we direct terug in de ZEH resultaten. Dit vormt echter slechts een deel van de verklaring. Naast de hoge prijzen zagen we in 2022 verder oplopende volatiliteit. Het verschil tussen de verschillende uurprijzen op een dag is ook in 2022 verder opgelopen en geeft weer aanleiding tot hogere vergoedingen voor regelvermogen en maken de onbalanskosten een steeds belangrijkere factor en kostencomponent van het elektriciteitssysteem. Bovenstaande elementen hebben in belangrijke mate bijgedragen aan de positieve resultaatsontwikkeling van de handelsafdeling door juiste benutting van de Sloe centrale. Omdat de Wholesale activiteiten goed gepositioneerd zijn om invulling te geven aan de toegenomen vraag naar flexibiliteit hebben we dat dan ook direct terug gezien in de resultaatsontwikkeling van de Wholesale activiteiten in 2022. Als gevolg van beide ontwikkelingen, hoge prijzen en de toenemende behoefte aan flexibiliteit, is het budget voor het jaar 2022 dan ook met een veelvoud overschreden. De kasstroom heeft zich grillig ontwikkeld gedurende 2022 met name door de grote mutaties in het werkkapitaal welke weer direct samenhangen met de prijsontwikkelingen. Per saldo is het werkkapitaal opgelopen met € 185 mln in 2022. Ook hebben we in 2022 € 92 mln aan dividend uitgekeerd aan onze aandeelhouders. Met name dankzij de winstgevendheid is per saldo de liquiditeitspositie (liquide middelen en uitzettingen) met € 153 mln. verbeterd in het jaar 2022.

Dat de handel in energie niet zonder risico is, blijkt wel uit de enorme kapitaalbehoefte die we hebben gezien in het afgelopen jaar. Met name in de tweede helft van 2021 hebben de prijzen zich niet alleen hersteld, maar zijn enorm blijven doorstijgen met het hoogtepunt eind augustus van 2022. Eén van de aspecten van de hogere prijzen is een enorm beslag van werkkapitaal in de vorm van veel hogere debiteuren saldi en daar waar elektriciteit reeds verkocht en gekocht is, is een enorme verhoging van te stellen zekerheden in de vorm van zogenaamde 'initial' en 'variation margin' bij de diverse beurzen voor energiehandel. Op het moment dat de producent de afgesproken elektriciteit ook daadwerkelijk levert, vervalt de behoefte aan zekerheid (margin) en wordt deze teruggegeven aan de verkoper. Hiermee loopt alles netjes glad en daarom wordt margin vaak aangeduid als een tijdelijk liquiditeitsprobleem. Bij hoge margin verplichtingen kan een

eventuele verdere prijsstijging voor grote financiële problemen zorgen. Het is om deze reden dat PZEM reeds aan het einde van 2021 op basis van de toen reeds zichtbare prijsontwikkelingen heeft besloten het verkopen van de elektriciteit via de termijnmarkt te beperken.

Binnen het oude PZEM is dit variation margin risico relatief beperkt gebleven, aangezien tegenover de verkopen van de stroom uit de kerncentrale ook aankopen voor de levering aan klanten via de beurs verlopen. Deze creëren een grotendeels tegenovergestelde margin beweging (per saldo ontving PZEM zekerheid bij stijgende prijzen). Omdat PZEM geen beroep kon doen op de kapitaalmarkten om deze veelal tijdelijke werkkapitaal behoefte af te dekken om de schokken van de huidige markt op te kunnen vangen heeft PZEM zich voor deze situaties gewapend door het handhaven van een zeer sterke en financieel gezonde balans. Naar de toekomst toe zal ZEH door het ontbreken van een tegengestelde positie uit de leveringsactiviteiten de verkopen van elektriciteit via de termijnmarkten beperkt houden. Dit voorkomt het eerder beschreven marginrisico. Omdat de elektriciteit dan meer in de spot markt zal worden verkocht worden de resultaten van ZEH wel minder voorspelbaar.

Naast het boekverlies op de verkoop van Wholesale werden de zeer positieve resultaten in 2022 beperkt door een minder rendement van de gelden die gealloceerd worden voor de amovering van de kerncentrale. Voor deze lange termijn verplichting wordt een spaarpot gevormd. De gelden in deze spaarpot worden conservatief belegd in een mix van aandelen en obligaties. In 2022 is de rente opgelopen waardoor zowel de rendementen op aandelen als obligaties in 2022 negatief zijn geweest. Wel kan dankzij de eerdere positieve resultaten worden vastgesteld dat zelfs met een minder resultaat in 2022 het verwachte lange termijn doelrendement nog steeds wordt gerealiseerd.

Veiligheid

Tot onze grote spijt hebben we in 2022 een dodelijk ongeval moeten betreuren bij een van onze deelnemingen. Dit komt extra hard aan omdat ook in 2022 veiligheid bij PZEM voorop heeft gestaan. Voor 2022 was de doelstelling voor de zogenaamde Total Reported Injury Rate (TRIR; het aantal ongevallen met verzuim in relatie tot het totaal aantal gewerkte uren) 3,0. In 2022 is deze doelstelling afgesloten met een TRIR van 4,7. De incidenten vonden allen plaats bij de deelnemingen van PZEM. Om deze resultaten te verbeteren is er vanuit PZEM op directieniveau veel ondersteuning aan de deelnemingen geboden en ook de leden van de Raad van Commissarissen hebben hier actief in bijgedragen.

Voortgang juridische dossiers

In 2022 is het uit 2017 stammende ACM onderzoek afgerond. Het onderzoek heeft zich gericht op de juiste publicatie van beschikbaarheidsdata en daarmee mogelijke handel met voorkennis. PZEM heeft hier een beperkte boete gekregen. PZEM neemt compliance zeer serieus en heeft het onderzoek aangegrepen als een kans voor verbetering waar we lering uit trekken.

Kernenergie

De conclusie dat kernenergie een bron van CO₂-vrije elektriciteit vormt die essentieel is bij het realiseren van onze duurzaamheidsdoelen wordt door steeds meer partijen omarmd. In dit kader spreekt de huidige regering zich duidelijk uit voor het openhouden van de huidige centrale na 2033 indien dit veilig kan en worden plannen uitgewerkt om tot nieuwbouw van twee kerncentrales te komen. Dit kan middels het uitvoeren van een concrete haalbaarheidsstudie naar zowel nieuwbouw als bedrijfsduurverlenging. De betrokkenheid van EPZ in het nucleaire dossier is evident. Het is het enige bedrijf in Nederland dat aantoonbare ervaring heeft met het bedrijven van een kerncentrale gericht op energieproductie. Tevens vormt het EPZ-terrein een logische locatie voor nieuwbouw in Nederland. ZEH, als grootaandeelhouder van EPZ, ziet het behoud van de activiteiten van EPZ als een belangrijk onderdeel van de eerder genoemde CO₂-vrije elektriciteit productiemix. De rol van

ZEH is haar 70%-belang in EPZ in te zetten door het bedrijfs – en maatschappelijk belang van EPZ goed uit te dragen en het Zeeuwse belang te dienen door het vinden van een juist investeringsmodel, een passende aandeelhoudersstructuur, het meenemen van huidige aandeelhouders en het behouden van maatschappelijk draagvlak.

De governance van ZEH N.V.

Van ZEH is de corporate governance bepaald door de wetgeving, jurisprudentie en ook door de Nederlandse corporate governance code. ZEH is een structuurvennootschap in de zin van artikel 2:154 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek. Ook na de verkoop van de Wholesale activiteiten is ZEH een structuurvennootschap gebleven. Dit betekent dat de huidige structuur van het hebben van een Raad van Commissarissen gehandhaafd is gebleven. Ook de omvang van de RvC zal niet veranderen omdat de RvC in 2017 reeds in omvang is teruggebracht en nu een minimale omvang heeft.

Een woord van dank

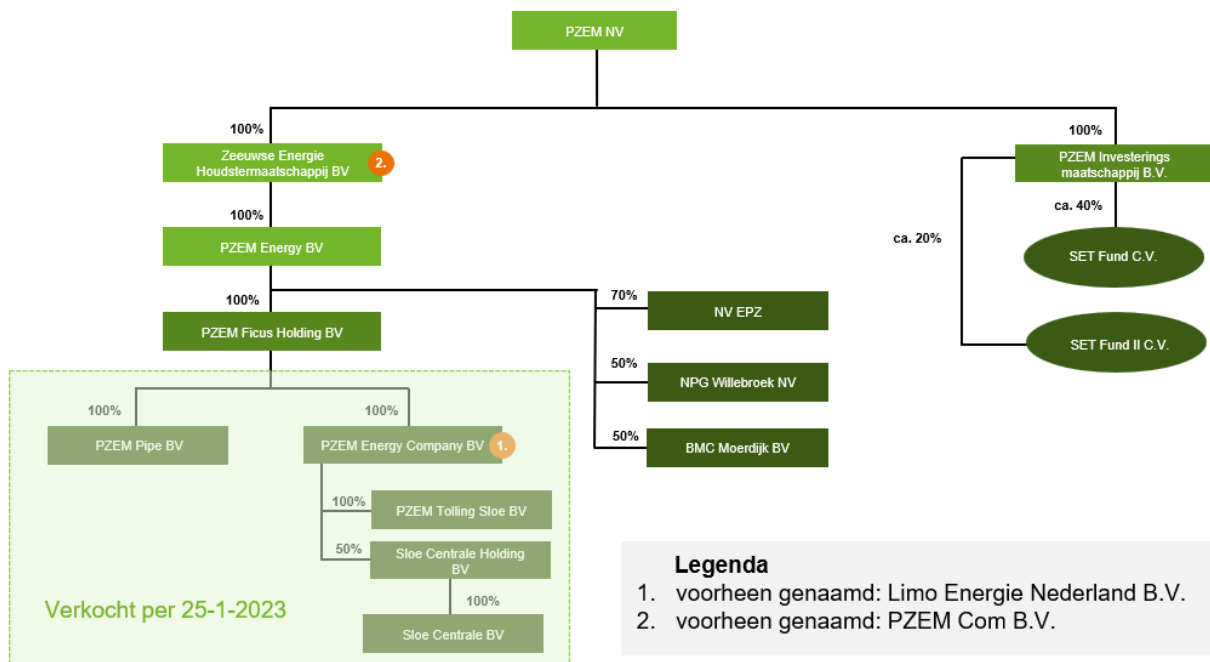
PZEM blijft een bijzonder mooi en tevens complex bedrijf. Het is van groot belang dat we ook in 2022 op de steun van al onze stakeholders hebben kunnen blijven vertrouwen zoals we al ruim 100 jaar hebben mogen doen. Aan onze bedrijfsstrategie is door onze werknemers invulling gegeven. Daarbij hebben we een complexe herstructurering en een verkoopproces doorgemaakt onder de meest extreme marktomstandigheden. Indien we dan kijken naar de wijze en met welke resultaten dit is gerealiseerd, is een speciaal woord van dank en waardering richting alle medewerkers van PZEM op zijn plaats. Dit geldt voor zowel de medewerkers die onder de nieuwe vlag van EPH verder gaan als voor de medewerkers die onder de eveneens nieuwe ZEH vlag verder gaan onder de huidige aandeelhouders.

Naast de medewerkers ben ik ook mijn inmiddels oud collega Niels Unger, de Raad van Commissarissen, de Ondernemingsraad en onze aandeelhouders erkentelijk voor hun steun.

Mr. drs. Frank Verhagen RA, CEO

1.2 Profiel

1.2.1 Structuur per 31 december 2022

In bovenstaande figuur zijn de belangrijkste vennootschappen van de PZEM groep weergegeven per 31 december 2022.

1.2.2 PZEM en maatschappelijk verantwoord ondernemen

PZEM is een betrouwbare Zeeuwse én Nederlandse energieproducent, die tijdens de transitie naar CO₂-vrije energiebronnen, zorg draagt voor een zekere en veilige levering van stroom. Door betrouwbaar en flexibel te zijn. Door te innoveren en kennis en expertise te leveren. Dat bewijst PZEM al ruim 100 jaar. Vanuit onze verantwoordelijkheid zijn we volop bezig invulling te geven aan de uitdagingen die voortkomen uit de energietransitie.

PZEM streeft naar sociale (**p**eople), milieu (**p**lanet) en economische (**p**rofit) verbetering. De drie P's, People, Planet en Profit, staan hierbij centraal. Zeker nu.

SOCIAAL

PZEM voelt zich verantwoordelijk voor haar medewerkers en wil een betrouwbare en betrokken werkgever zijn waar medewerkers zich kunnen ontplooiën en met plezier werken. Dit doen we door duidelijke afspraken te maken in samenspraak met de Ondernemingsraad en waar we iedereen aan houden. Daarnaast zijn we transparant in de dingen die we doen en waarom we ze doen. We proberen ons altijd aan de (wettelijke) regels te houden die opgenomen zijn in het Burgerlijk Wetboek, de cao, bedrijfseigen regelingen en de gedragscode.

PZEM heeft veel arbeidsplaatsen voor hoogopgeleiden. Dit soort arbeidsplaatsen zijn schaars binnen Zeeland, waardoor PZEM een belangrijke rol vervult binnen de Zeeuwse maatschappij.

PZEM is door haar publieke aandeelhouders en lokale werknemersbestand sterk verbonden met de omgeving. Het bedrijf staat midden in de Zeeuwse maatschappij en neemt graag haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de begeleiding die wij onze aandeelhouders hebben geboden in de opstelling van de RES (Regionale Energie Strategie). De maatschappelijke betrokkenheid van PZEM vertaalt zich in de sterke reputatie die het bedrijf in Zeeland heeft.

MILIEU

Kijkend naar de toekomst, is PZEM volop bezig invulling te geven aan de uitdagingen die voortkomen uit de energietransitie. PZEM streeft ernaar de CO₂-impact vanuit haar portfolio zo laag mogelijk te houden. Dat doen we via elektriciteitsproductie uit wind en zon, verbranding van kippenmest, aardgas én nucleair vanuit de enige kerncentrale voor elektriciteitsopwekking in Nederland. Waar het de levering van elektriciteit in combinatie met Certificaten van Oorsprong (CvO) aan haar eindgebruikers betreft, kiest PZEM voor CO₂-vrije nucleaire opwekking. Bij elektriciteit opgewekt uit kernenergie komen namelijk geen broeikasgassen vrij.

Meer informatie over Certificaten van Oorsprong ga naar: pzem.nl/cvo

Twee voorbeelden van onze regionale betrokkenheid zijn:

1) Uitdagingen industrie in de Zeeuwse regio ten aanzien van de noodzakelijke energietransitie

Een belangrijke uitdaging van de energietransitie is om op ieder moment voldoende energie beschikbaar te hebben, ook op momenten dat het niet waait en de zon niet schijnt. Voldoende CO₂-vrij (regelbaar) vermogen is daarom een belangrijk puzzelstuk in de energietransitie. In dat kader onderzoekt PZEM verschillende vormen van opslag en vraagsturing en is de Kerncentrale voor een deel van haar productie “regelbaar” gemaakt om vraag en aanbod beter op elkaar af te kunnen stemmen. Momenteel is de Sloecentrale, waarvan PZEM voor 50% aandeelhouder is, de belangrijkste regelbare centrale. Ondanks dat het een relatief schone energiecentrale is, bedroeg de uitstoot in 2021 nog 1,3 miljoen ton CO₂. Om deze uitstoot te beperken doet PZEM onderzoek naar het mogelijk afvangen en opslaan van CO₂ en het verder verhogen van de efficiency.

PZEM is actief lid van Smart Delta Resources (SDR) en biedt een actieve bijdrage op de onderwerpen zoals Carbon Capture & Storage. Samen met diverse partijen is PZEM, onder de vleugels van Smart Delta Resources, een consortium gestart wat het project Carbon Connect Delta heeft opgezet. Hier wordt onderzocht wat er nodig is voor het afvangen van CO₂ in het havengebied van North Sea Port en het elders opslaan ervan.

2) Regionale Energie Strategie & Cluster Energie strategie

Door het aanbieden van kennis en expertise van de energiemarkt heeft PZEM ondersteuning verleend bij het opstellen van zowel de Regionale Energie Strategie (RES) als het Cluster Energie Strategie (CES). De RES Zeeland is momenteel in uitvoering, voor elektriciteit is het doel om in 2030 drie TWh duurzame elektriciteit te produceren.

In de CES is beschreven hoe de energiebehoefte van de Zeeuwse industrie zich ontwikkelt naar 2050 en welke infrastructuur hiervoor nodig is. Uiteindelijk zijn drie cruciale projecten opgenomen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK):

- nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Terneuzen,
- verbinding met de landelijke waterstof backbone,
- de infrastructuur voor CO₂ afvang en opslag met transport per schip naar Rotterdam.

Deze projecten wil het kabinet nu oppakken om zo versneld bij te dragen aan het verduurzamen van de industrie.

ECONOMISCH

PZEM produceert energie, dag in, dag uit. Via onze centrales produceert PZEM een optimale mix van gas, wind-, zonne-, kippenmest- en kernenergie waarbij we een minimale hoeveelheid CO₂-uitstoten. Ongeveer 40% van onze energie nemen we af uit duurzame (zon- en windparken) bronnen. Zo nemen we door langjarige afnamecontracten elektriciteit af van grote en kleine zon- en windparken. Ook verhandelen we energie, dit doen we op onze handelsvloer, 24 uur per dag, 7 dagen per week. Daardoor kennen we de markt en weten we wat handelspartners en klanten nodig hebben. Uiteindelijk leveren wij onze energie tegen een zo scherp mogelijke prijs. Onze klanten zoeken naar betrouwbare energielevering, een betaalbaar energietarief en een zo schoon mogelijke

energievariant. Binnen de transitie naar een duurzamer karakter is het ons gelukt om in te spelen op deze drie klantbehoeftes.

Op deze wijze streeft PZEM naar een gezond jaarlijks financieel rendement om zich onder andere ook goed op sociale en milieu aspecten te kunnen blijven inzetten.

De belangrijkste informatie over de elektriciteitsproductie van de verschillende PZEM bedrijfsactiviteiten is in dit hoofdstuk samengevat weergegeven. Uitvoeriger informatie is te vinden op www.epz.nl, www.sloecentrale.nl en www.bmcmoerdijk.nl.

1.3 Toelichting op de financiën

Inleiding

De financiële verantwoording is opgesteld aan de hand van de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard door de Europese Unie en de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (BW2 Titel 9). PZEM heeft een aantal belangrijke activiteiten die samen met partners, in de vorm van een joint operation, worden gedreven.

De activiteiten die in een aparte juridische entiteit worden uitgevoerd, en waar PZEM gelijke rechten en verplichtingen als de partners heeft uit hoofde van aandeelhouderschap en als afnemer, wordt sinds 2013 voor het aandeel in alle afzonderlijke activa, passiva, opbrengsten en kosten, bij de cijfers opgeteld. Dit geeft meer inzicht in de opbouw van het vermogen en het resultaat.

Hieronder is een vergelijking opgenomen over de jaren, waarin de resultaten uit de Wholesale activiteiten nog zijn meegenomen. Verderop is nog een genormaliseerde vergelijking opgenomen met cijfers die aansluiten op de jaarrekening, dus exclusief de Wholesale activiteiten.

Financiële kerncijfers (in EUR mln.)	2022	2021	2020	2019
Netto-omzet	2.520	1.147	549	574
Bruto marge operationeel	567	225	104	114
EBITDA ¹	493	141	41	64
Netto resultaat	182	235	(22)	20
Genormaliseerd resultaat voor belasting ²	407	84	(33)	(13)
Investerings in (im)materiële vaste activa	43	29	20	21

Omzetverdeling (in EUR mln.)	2022	2021	2020	2019
Levering van en handel in elektriciteit	2.203	1.009	485	494
Levering van en handel in gas	317	138	64	80
Totaal netto-omzet	2.520	1.147	549	574

Het genormaliseerde resultaat komt in 2022 veel hoger uit dan in het voorgaande jaar. De voornaamste oorzaken hiervoor zijn enerzijds de hogere elektriciteitsprijzen die een positief effect hebben op resultaat van de kerncentrale. Anderzijds is het resultaat uit de Sloecentrale en uit de trading activiteiten, sterk verbeterd door de verder toegenomen prijsvolatiliteit.

Voor alleen de ZEH activiteiten ziet de vergelijking tussen 2022 en 2021 er als volgt uit:

Financiële kerncijfers (in EUR mln.)	2022	2021
Netto-omzet	772	378
Bruto marge operationeel	278	141
EBITDA ³	241	94
Netto resultaat	119	201
Genormaliseerd resultaat voor belasting ⁴	190	75

¹ Operationeel resultaat vermeerderd met afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

² Gecorrigeerd voor het resultaat uit verkochte bedrijfsactiviteiten, voor bijzondere waardeverminderingen, voor de invloed van voorzieningen voor onrendabele contracten en voor rendementen behaald op het amoveringsfonds voor de kerncentrale

³ Operationeel resultaat vermeerderd met afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

⁴ Gecorrigeerd voor het resultaat uit verkochte bedrijfsactiviteiten, voor bijzondere waardeverminderingen, voor de invloed van voorzieningen voor onrendabele contracten en voor rendementen behaald op het amoveringsfonds voor de kerncentrale

Ook voor alleen ZEH (incl. 70% EPZ) komt het genormaliseerde resultaat in 2022 hoger uit dan in 2021. Voornaamste oorzaak hiervan zijn de gestegen elektriciteitsprijzen die een positief effect hebben op het resultaat uit de kerncentrale.

De jaarrekening 2022, waarin de volledige financiële verantwoording is opgenomen, is te vinden vanaf pagina 38.

PZEM in het jaar 2022

In 2022 bleven de prijzen doorstijgen en was de prijsvolatiliteit onverminderd hoog. We sloten het voorgaande jaar (2021) af met een prijs van € 167 / MWh voor het 2022 contract en € 109 / MWh voor het 2023 contract. Aan het einde van dit jaar (2022) bleek de gemiddelde prijs over 2022 te zijn uitgekomen op € 242 / MWh en sloot het 2023 contract op € 209 / MWh. In de tussentijd piekte het 2023 contract in augustus tot boven de € 700. Deze hoge energieprijzen hadden een positief effect op het resultaat van de kerncentrale. Daarnaast was de hoge prijsvolatiliteit een goede basis voor onze handelsactiviteiten. Tot slot leidde het zachte winterweer aan het begin en eind van het jaar tot minder afname door klanten waardoor de te veel reeds ingekochte volumes tegen hoge prijzen op de markt konden worden terug verkocht. Op de aandelen- en obligatiemarkten waren de resultaten een stuk slechter wat leidde tot een negatief rendement op gealloceerde middelen voor de toekomstige amovering van de kerncentrale.

Naast dit alles was 2022 ook het jaar waarin de verkoop van de Wholesale activiteiten nagenoeg werd afgerond. Voor de jaarrekening betekent dit dat bij deze activiteiten horende activa en passiva separaat in de balans zijn opgenomen en het resultaat hieruit aparte is opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Ook is het boekverlies van EUR 134,9 mln. dat met deze transactie wordt gerealiseerd hier al in verwerkt.

Dit alles heeft geleid tot een netto resultaat van EUR 182,2 mln. waar het resultaat in 2021 nog EUR 235,1 mln. was, al was hier wel de terugname van een impairment in opgenomen voor 150,3 mln.

Omzet en brutomarge

De omzet kwam in 2022 uit op EUR 772,1 mln. In 2021 was de omzet (voor de vergelijkbare activiteiten) nog EUR 378,1 mln. Deze stijging is nagenoeg volledig het gevolg van de hogere elektriciteitsprijzen. Vooralsnog zijn de prijzen in 2023 gedaald ten opzichte van het einde van 2022 maar de prijzen blijven zeer volatiel. In de situatie na de verkoop van de Wholesale activiteiten is ZEH, nog meer dan PZEM dat voorheen was, blootgesteld aan de hoogte van de elektriciteitsprijzen.

De brutomarge steeg in 2022 met EUR 138,7 mln. naar EUR 286,5 mln. (2021: EUR 147,8 mln.). De kerncentrale, die met een redelijke stabiele kostprijs profiteert van hogere elektriciteitsprijzen, levert veruit de grootste bijdrage aan de verbetering van de bruto marge.

Bedrijfslasten

Voor wat betreft de bedrijfslasten kenmerkte 2022 zich door de hoge inflatie die zichtbaar is geworden in de kosten van derden die zijn gestegen met 6,6%. De formatie bij ZEH en 70% van de formatie bij EPZ daalde met 3,7% naar 259 FTE ultimo 2022. Doordat de salarissen harder stegen namen de personeelskosten met 0,6% toe.

De afschrijvingslasten zijn, exclusief de duurzame terugname van de bijzondere waardevermindering, in 2021 en de afschrijvingen hierop in 2022, met EUR 36,4 mln. licht toegenomen ten opzicht van 2021 (EUR 34,0 mln.).

Financiële baten en lasten

De financiële baten daalden ten opzichte van 2021 met EUR 64,2 mln. naar -/- EUR 42,1 mln. negatief. Deze resultaten bestaan met name uit het rendement op de gelden in Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele. Naast de verplichte belegging van EPZ via de stichting heeft PZEM zelf een deel van de eigen middelen sinds december 2018 in hetzelfde fonds belegd. Waar er in 2021 een mooi rendement werd gerealiseerd liet 2022 een heel ander beeld zien doordat

aandelenkoersen daalden en dat, doordat de marktrente steeg, de waarde van obligatieportefeuille ook daalde.

Kasstroom en investeringen

In het kasstroomoverzicht zijn, in tegenstelling tot de balans en de winst-en-verliesrekening, de kasstromen uit de Wholesale activiteiten niet op één regel gezet maar op de reguliere wijze verwerkt.

De kasstroom van PZEM is in 2022 door enerzijds het hoge bedrijfsresultaat, maar anderzijds doordat overtollige kasmiddelen in Money Market Funds (MMF's) worden uitgezet (die onder de liquide middelen vallen), uitgekomen op EUR 496,2 mln. positief. Gecorrigeerd voor vrijval uit de uitzettingen resteert een positieve kasstroom van EUR 161,4 mln. In 2021 was de kasstroom EUR 95,9 mln. positief en gecorrigeerd voor vrijval uit uitzettingen bleef hiervan nog EUR 20,8 mln. over.

Er zijn verschillende oorzaken voor de verbetering van de kasstroom. Ten eerste is het bedrijfsresultaat, gecorrigeerd voor (terugname uit) bijzondere waardeverminderingen EUR 319,6 mln. hoger in 2022. Daarnaast was de negatieve werkkapitaalontwikkeling in 2021 EUR 237,6 mln. hoger (negatiever) dan in 2022. Daar staat dan weer tegenover dat in 2021 EUR 354,6 mln. is ontvangen voor de verkoop van Evides en in 2022 EUR 92,0 mln. aan dividend is uitgekeerd aan de aandeelhouders.

De kasstroom uit operationele activiteiten is in het afgelopen jaar EUR 292,5 mln. positief (-/- EUR 286,1 mln. negatief in 2021). In 2021 werd deze negatieve kasstroom veroorzaakt door een groot werkkapitaalbeslag. Hoewel in 2022 de werkkapitaalbehoefte nog verder toenam, door enerzijds hogere prijzen en dus hogere debiteurenposities maar anderzijds door nog verder toegenomen initial margin verplichtingen, is dit ruimschoots gecorrigeerd door het hogere bedrijfsresultaat.

De kasstroom uit investeringsactiviteiten komt uit op -/- EUR 19,1 mln. negatief. Afgezien van de verkoopopbrengst van Evides (ad. EUR 354,6 mln.), was dit in 2021 -/- EUR 33,0 mln. negatief. De investeringskasstroom bestaat met name uit onderhouds- en vervangingsuitgaven van EPZ en Sloecentrale en anderzijds uit stortingen van EPZ in het amoveringsfonds van de kerncentrale. Ook werd zowel in 2022 als in 2021 geld ontvangen uit de verkoop van een participatie van het SET fund.

Vermogenspositie, solvabiliteit en liquiditeit

Het totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten bedroeg in 2022 EUR 30,6 mln. positief (2021: EUR 273,9 mln. positief). Naast het netto resultaat zijn er met name nog mutaties in de waarde van de derivatenportefeuille die via het niet-gerealiseerde resultaat worden gerapporteerd. Deze hadden in 2022 een negatief effect van -/- EUR 151,6 mln. negatief (2021: EUR 38,9 mln. positief).

Het eigen vermogen inclusief netto resultaat lopend boekjaar bedraagt EUR 1.589,5 mln. De solvabiliteit nam af tot 50,8% (2021: 57,3%) vanwege een daling van het eigen vermogen (doordat de dividenduitkering van EUR 92,0 mln. groter is dan het totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten van EUR 30,6 mln.) en een hoger balanstotaal. De liquiditeit (current ratio) nam toe van 3,6 per ultimo 2021 naar 14,2 per ultimo 2022.

1.4 PZEM en haar mensen

Vanaf 2020 is de focus binnen PZEM gelegd op een organisatie die zo optimaal mogelijk is ingericht om invulling te kunnen geven aan de strategische doelstellingen. Dat is tot uiting gekomen in het openstellen en invullen van vacatures binnen diverse onderdelen van de organisatie. Deze lijn heeft zich in 2022 verder voortgezet. In eerste instantie noodgedwongen ingegeven vanuit de Covid19-crisis zijn de werkomstandigheden in 2022 beïnvloed door het hybride werken. Het beleid hybride werken is in 2022 formeel geïmplementeerd. Daarnaast heeft 2022 grotendeels in het teken gestaan van de voorbereidingen op de voorgenomen vervreemding van de Wholesale activiteiten, waarbij per 1 mei de organisatie is gesplitst in twee aparte werkgevers PZEM N.V. en PZEM Energy Company B.V. Het merendeel van de medewerkers is per 1 mei overgegaan volgens het principe van overgang van onderneming naar PZEM Energy Company B.V. Deze onderwerpen worden hieronder nader toegelicht.

Instroom & uitstroom

Per 1 januari 2022 telde PZEM (exclusief deelnemingen) 130 medewerkers (121,1 FTE) waarvan 7 personen in de mobiliteitsfase of met een nul-uren contract op basis van het Sociaal Plan. Het personeelsbestand van PZEM is het afgelopen jaar per saldo toegenomen naar 134 personen (126,6 FTE). Dit betreft de stand per 31 december 2022 onder te verdelen in 5,9 FTE (7 personen) bij PZEM N.V. en 120,7 FTE (127 personen) bij PZEM Energy Company B.V.

In 2022 zijn er binnen PZEM in totaal 16 nieuwe talentvolle medewerkers gestart binnen diverse afdelingen (Asset Optimisation, Trading en Shift Trading, IT, Structuring en Energy Data Analyse) aan te vullen met 2 nieuwe medewerkers waarbij het werving- en selectieproces volledig is afgerond om te starten in januari 2023. Het betreft deels vervanging van medewerkers die zijn vertrokken, maar ook instroom op vacatures die (reeds langere tijd) open stonden om de strategische doelstellingen te realiseren. Ook is er net als in vorige jaren een traineeship aangegaan met 2 nieuwe medewerkers.

Als gevolg van interne vacature procedures stroomden 3 medewerkers door naar een andere functie en/of afdeling binnen PZEM. Aanvullend zijn ook voor de nieuw vorm te geven Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (onderdeel van PZEM dat bij de verkooptransactie van de Wholesale activiteiten achterblijft) anticiperend op de verkooptransactie 4 vacatures open gesteld en is een interne werving- en selectieprocedure doorlopen. Tezamen met de hierboven vermelde vacatures betekent dit dat er in 2022 in totaal 25 vacatures zijn ingevuld.

In 2022 zijn in totaal 13 medewerkers uit dienst getreden. Van deze 13 personen zijn 3 medewerkers vertrokken vanwege een andere uitdaging elders. Van 1 medewerker is afscheid genomen als gevolg van langdurige arbeidsongeschiktheid. Daarnaast is met 5 medewerkers een vertrek op basis van wederzijds goedvinden overeengekomen om uiteenlopende redenen. Van 1 medewerker is het tijdelijke contract niet verlengd. Tenslotte zijn 3 medewerkers gedurende het jaar uit dienst getreden die al eerder boventallig waren geraakt en gebruik hebben gemaakt van de 60+ regeling uit het Sociaal Plan. Zij zijn in 2022 met pensioen gegaan.

PZEM blijft gebruik maken van tijdelijke krachten en inzet van interim professionals, indien deze nodig zijn voor bepaalde specialismen, projecten of piekwerkzaamheden. PZEM wil de doorstroming van eigen medewerkers echter stimuleren om zo het eigen potentieel zoveel mogelijk te benutten, te laten groeien en te behouden voor de organisatie. In alle gevallen wordt er een zorgvuldige afweging gemaakt tussen eigen personeel of het aantrekken van (tijdelijk) extern personeel.

Opvolgingsplanning & management development

Opvolgingsplanning is als belangrijk thema onderkend en heeft een prominente plaats ingenomen op de agenda van het MT gedurende 2022. Tegelijkertijd en hiermee onlosmakelijk verbonden, is

een leiderschapsprogramma ontwikkeld voor managers en teamleads die recent leidinggevende zijn geworden en/of doorgegroeid zijn naar een leidinggevende rol. In dit programma staat strategisch leiderschap en verandermanagement centraal, tezamen met de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van coaching, gespreksvoering en teamdynamiek. De deelnemers aan het programma worden daarbij ondersteund door een personal coach. Het programma zal eind maart 2023 starten.

Formatie, bezetting & demografische gegevens

Het personeelsbestand van PZEM had op 31 december 2022 een omvang van 134 personen en 126,6 FTE, exclusief deelnemingen. Dit is het totaal voor PZEM N.V. en PZEM Energy Company B.V.

Bij PZEM is 73% van de medewerkers man en 27% vrouw. De gemiddelde leeftijd bedraagt in 2022 43,7 jaar en is daarmee vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar (43,4 jaar).

Op directieleden na, valt iedereen bij PZEM onder de CAO voor productie- en leveringsbedrijven. 92% van de medewerkers heeft een contract voor onbepaalde tijd; 8% heeft een contract voor bepaalde tijd. Het aandeel contracten voor onbepaalde tijd is daarmee nauwelijks gewijzigd ten opzichte van 2021 (93%). Bij nieuwe instroom is het beleid om in eerste instantie een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd aan te gaan. Bij het merendeel van de medewerkers wordt dit contract binnen een jaar omgezet naar onbepaalde tijd om daarmee structurele inzet van medewerkers binnen PZEM te borgen.

Ziekteverzuim

In 2022 bedraagt het gemiddelde ziekteverzuim van PZEM (exclusief deelnemingen) 2,3%. Het verzuim is licht toegenomen ten opzichte van 2021 (2,1%), maar is stabiel en nog steeds als laag te beschouwen. Het verzuimpercentage ligt het gehele jaar ruim binnen de door PZEM gestelde norm van 4,5%. Aan het eind van 2022 waren er 2 langdurige verzuimcasussen.

Ondanks het Covid19-virus en griepiepidemie is het ziekteverzuim bij PZEM in 2022 laag gebleven, met name gedurende de zomermaanden. Dit kan grotendeels worden verklaard door de flexibiliteit van het hybride werken, waarbij medewerkers hun werktijd grotendeels zelf kunnen indelen. Medewerkers melden zich minder snel ziek omdat het bij milde klachten eenvoudiger is geworden om thuis door te werken.

Hybride werken & medewerkerbetrokkenheid

Opvolgend aan de Covid19-crisis die in 2020 en 2021 een grote rol heeft gespeeld en de arbeidsomstandigheden ingrijpend heeft veranderd, is hybride werken gemeengoed geworden binnen PZEM. Gedurende het jaar 2022 hebben medewerkers grotendeels zelf kunnen bepalen in hoeverre zij thuis werken of op kantoor werken en is daarbij vanuit PZEM veel flexibiliteit geboden in combinatie met eigen verantwoordelijkheid voor de medewerkers zelf.

De resultaten van het medewerkerbetrokkenheidsonderzoek dat eind 2021 heeft plaatsgevonden, verschaffen veel inzicht in aspecten die met hybride werken te maken hebben. Factoren die daarbij een belangrijke rol spelen, zijn meegenomen bij het vormgeven van een beleid omtrent hybride werken. Uitgangspunten van het beleid zien toe op een verplichte minimale aanwezigheid van één dag per week op kantoor, minimaal de helft aanwezigheid op kantoor voor doelgroepen zoals leidinggevenden en nieuwe medewerkers, het periodiek voeren van werkoverleg op afdelingen, persoonlijke aandacht, resultaatgericht werken en het creëren van verbinding tussen medewerkers onderling, tussen afdelingen en verbinding met PZEM als organisatie. In september 2022 is het beleid hybride werken formeel geïmplementeerd. Er vindt een evaluatie plaats, zodat eventuele bijstellingen aan het beleid kunnen worden doorgevoerd indien nodig of wenselijk.

Interne herstructurering en voorbereidingen verkoop PZEM

Vanaf medio 2021 is het proces in gang gezet om de Wholesale activiteiten van PZEM N.V. te vervreemden in lijn met de aandeelhoudersstrategie. Alvorens hiertoe over te kunnen gaan, was allereerst een herstructurering noodzakelijk. Per 1 mei 2022 is deze (juridische) herstructurering van de activiteiten van PZEM geëffectueerd. De Wholesale activiteiten (Wholesale activa, -passiva en -activiteiten) zijn daarbij logisch bijeengebracht in een nieuwe verkoopbare eenheid waarvoor gebruik is gemaakt van de reeds bestaande juridische entiteit PZEM Energy Company B.V. (PEC). Als gevolg van deze herstructurering zijn de medewerkers waarvan hun dagelijkse activiteiten in overwegende mate (meer dan 50%) worden bepaald door Wholesale activiteiten naar deze B.V. overgegaan op grond van een overgang van onderneming.

Alle administratieve voorbereidingen die in 2021 reeds waren getroffen om PZEM Energy Company B.V. als werkgever in te richten zijn daarbij daadwerkelijk in 2022 geëffectueerd. Dit betreft o.a. aanmelding bij de werkgeversvereniging inclusief cao, aanmelding bij het pensioenfonds en registratie als nieuwe werkgever bij de Belastingdienst. Een adviestraject met de Ondernemingsraad hiertoe is succesvol doorlopen. Aanvullend is een adviestraject doorlopen voor de inrichting van de

Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH); het deel dat ‘achterblijft’ van de huidige PZEM N.V. organisatie en waarvan de activiteiten niet mee over gaan naar PEC. De voorgenomen inrichting van ZEH heeft geleid tot het openstellen van een aantal vacatures – onder voorbehoud van de verkooptransactie – om als zelfstandige entiteit te kunnen opereren na de daadwerkelijke verkooptransactie. Het werving- en selectieproces is succesvol doorlopen waarbij alle vacatures met interne kandidaten vanuit PZEM werden ingevuld.

In de tweede helft van 2022 begon de voorgenomen verkoop van PEC steeds concretere vormen aan te nemen en zijn de adviestrajecten met de Ondernemingsraad voor de voorgenomen verkooptransactie en voorgenomen benoeming van de bestuurders van PZEM Energy Company B.V. doorlopen, uiteindelijk resulterend in een positief advies ten aanzien van de voorgenomen verkoop en eveneens instemming vanuit de aandeelhouders van PZEM. Onderdeel van dit adviestraject waren onderwerpen als verlenging van het huidige PZEM Sociaal Plan tot en met eind 2024, borging van arbeidsvoorwaarden, continuering van de huidige cao voor Productie- en Leveringsbedrijven, blijvende aansluiting bij het huidige pensioenfonds en afspraken met betrekking tot standplaats en werkgelegenheid.

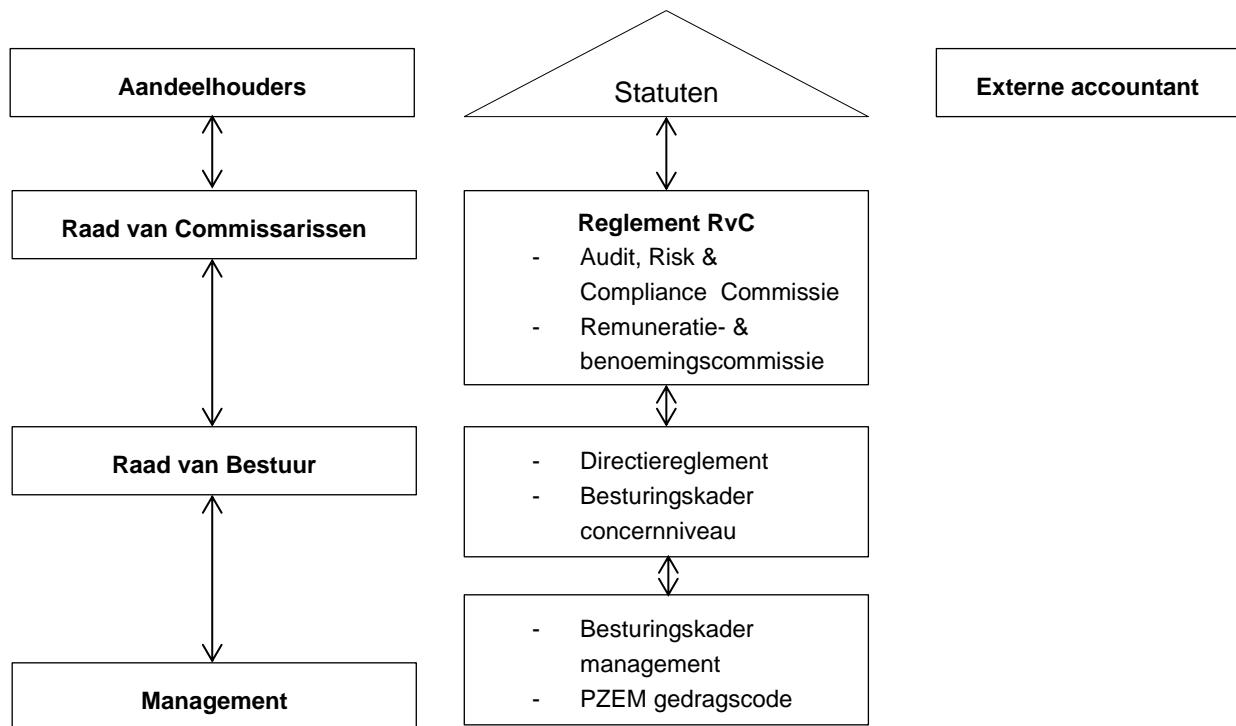
Medewerkers zijn gedurende het jaar geïnformeerd over dit proces in de maandelijkse medewerkersbijeenkomsten, maar ook in kleinere sessies met de directie. Aanvullend heeft iedere 2 weken overleg plaatsgevonden tussen de Bestuurder en Ondernemingsraad.

1.5 PZEM en Corporate Governance

Goed ondernemerschap, integer handelen, respect, toezicht, transparante verslaglegging en het anderszins afleggen van verantwoording vormen de belangrijkste leidraad voor het corporate governancebeleid van PZEM. PZEM volgt op vrijwillige basis de Nederlandse Corporate Governance Code, die is opgesteld voor in Nederland aan de beurs genoteerde vennootschappen. De best practice-bepalingen worden gevolgd, voor zover van toepassing op PZEM.

Structuur

PZEM N.V. is een structuurvennootschap in de zin van artikel 2:154 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek. De betrokkenheid van de Algemene Vergadering (AV) en Raad van Commissarissen (RvC) bij de gang van zaken van de onderneming heeft zijn weerslag gevonden in statuten en diverse reglementen. Daarin is ook vastgelegd waar goedkeuring nodig is van de RvC, dan wel de AV, op voorgenomen directiebesluiten met betrekking tot investeringen en/of overnames of bij het afstoten van (delen) van de onderneming. Per 1 juli 2017 zijn de gewijzigde statuten van PZEM van kracht en is het bedrag, waarvoor instemming van de aandeelhouders van PZEM vereist is, aangepast.

Raad van Bestuur

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Raad van Bestuur (RvB) zijn vastgelegd in het directiereglement. Hierin zijn onder andere de leden van de RvB en de diverse bestuurstaken verdeeld, zijn de interne procuraties geformuleerd, is de besluitvorming binnen de RvB vormgegeven en zijn de uit de Nederlandse Corporate Governance Code voortvloeiende regels neergelegd, zoals regels betreffende tegenstrijdige belangen van leden van de RvB.

PZEM onderschrijft de regelgeving over de evenwichtige verdeling in de RvB conform art. 391.7 titel 9 Boek 2 BW zoals deze per 1 januari 2013 van kracht geworden is. Na de closing van de verkoop op 25 januari 2023 bestaat de RvB nog maar uit 1 persoon waardoor, ondanks dat dit een man is, sprake is geworden van een evenwichtige verdeling. Ook bij de RvC, waarbij één van de 3 RvC leden een vrouw is wordt voldoen aan deze evenwichtige verdeling.

Raad van Commissarissen

De RvC van PZEM houdt toezicht op het totale functioneren van de onderneming, inclusief de nagestreefde beleidsregels en de behaalde resultaten door de RvB, de financiële positie, het risicoprofiel van de vennootschap en de financiële verslaglegging. Daarnaast vervult de RvC de rol van sparring partner van de RvB. Om die rol goed in te vullen, heeft de RvC een profiel dat aansluit bij dat van de onderneming. De profielschets zoals deze in 2010 door de RvC is opgesteld, geeft inzicht in de kwaliteiten die leden dienen te bezitten, één en ander met inachtneming van het versterkte voordrachtrecht van de Ondernemingsraad (OR).

Ook op het punt van de samenstelling (onafhankelijkheid, diversiteit naar leeftijd, achtergrond en expertise) voldoet de RvC aan de Code en aan artikel 391.7 BW2. Taken en bevoegdheden, evenals interne besluitvormingsprocessen en de rol van de voorzitter van de RvC, zijn opgenomen in een RvC-reglement. Daarin zijn ook zaken neergelegd, als de periodieke evaluatie van het eigen functioneren, conform het gestelde in de Governance Code.

Hoewel besluitvorming plaatsvindt op voltallig RvC niveau kent de RvC twee subcommissies, te weten de Audit, Risk & Compliance Commissie en de Remuneratie- en Benoemingscommissie.

Aandeelhouders

De rol van de aandeelhouders van PZEM en de bevoegdheden van de Algemene Vergadering (AV) zijn vastgelegd in de statuten. Aandeelhouders van PZEM zijn betrokken en gedreven, mede ingegeven door hun publieke karakter (allen zijn gemeenten of provincies). Door de ruime bevoegdheden die de AV van PZEM krachtens de statuten heeft, is de wijze waarop aandeelhouders hun stemrecht uitoefenen van grote invloed op de gang van zaken binnen de onderneming.

In het verslagjaar hebben drie formele Algemene Vergaderingen plaatsgevonden waarvan één bijzondere Algemene Vergadering in verband met verkoop van de Wholesale activiteiten.

Ondernemingsraad

In het geheel van statuten, reglementen en andersoortige overeenkomsten mag de relatie met de OR van de PZEM niet onvermeld blijven. Een relatie die ingegeven is door wederzijds respect heeft vorm gekregen in een gestructureerd overleg tussen bestuurder en de OR.

Compliance

Voor PZEM geldt dat de relatie met de ACM en AFM goed is. Vanuit interne en externe audits zijn in het verslagjaar geen vermeldenswaardige feiten naar voren gekomen.

In 2022 is gelukkig het uit 2017 stammende ACM-onderzoek afgerond. Het onderzoek heeft zich gericht op de juiste publicatie van beschikbaarheidsdata en daarmee mogelijke handel met voorkennis. PZEM heeft hier een beperkte boete gekregen. PZEM neemt compliance zeer serieus en heeft het onderzoek aangegrepen als een kans voor verbetering waar we lering uit trekken. Dit om in de toekomst eventuele nieuwe kritiek te voorkomen.

In 2022 is de Internal Audit functie van PZEM verder gegaan met het uitvoeren van interne audits (door eigen medewerkers) op verzoek van de Raad van Commissarissen, het Bestuur, de organisatie of op eigen initiatief.

In het verslagjaar is geen gebruik gemaakt van het doen van meldingen over ongewenst gedrag op basis van de zogenaamde Klokkenluidersregeling.

1.6 Verslag van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen brengt verslag uit over zijn activiteiten in 2022. Ook rapporteren wij over de wijze waarop de raad zijn toezichthoudende en adviserende taak heeft ingevuld.

Samenstelling

De Raad van Commissarissen van PZEM N.V. bestond in 2022 uit de volgende leden:
de heer ir. G.A.F. (Gerard) van Harten (voorzitter)
mevrouw mr. W.J.N. (Wendela) van Uchelen (vicevoorzitter)
de heer drs. B.A. (Björn) Fermin (secretaris)

Commissies

De Raad van Commissarissen hanteert als uitgangspunt dat vrijwel alle onderwerpen besproken worden in de voltallige raad. Vanuit een collectieve verantwoordelijkheid is in de visie van de Raad van Commissarissen dan ook geen plaats voor tal van commissies, samengesteld uit zijn leden die primaire verantwoordelijkheid zouden dragen op deelterreinen. Een uitzondering heeft de raad gemaakt voor de Audit, Risk & Compliance Commissie en de Remuneratie- en benoemingscommissie. Dit is in lijn met de Nederlandse Corporate Governance Code.

Vergaderingen en overige activiteiten

De Raad van Commissarissen heeft in 2022 zestien keer vergaderd in aanwezigheid van de Raad van Bestuur, een aantal van deze vergaderingen vond fysiek op kantoor plaats en een aantal via een online Teams-vergadering.

Tijdens deze vergaderingen zijn onder meer de volgende onderwerpen behandeld:

- Financiële onderwerpen, zoals kwartaalrapportages, het jaarbericht en het Financieel Plan met de operationele en financiële doelstellingen van de vennootschap;
- De dynamische marktomstandigheden en de impact op PZEM
- De PZEM bedrijfsstrategie en daaruit voortvloeiende strategische kwesties, waaronder de voorgenomen verkoop van bedrijfsonderdelen (Wholesale) en (des)investeringen;
- Health, Safety, Security & Environment in de verschillende bedrijfsonderdelen;
- De maatregelen naar aanleiding van de Covid-19 crisis en daaropvolgend het hybride werken;
- De belangrijkste risico's van het gevoerde beleid;
- Personeelsbeleid, inclusief het management development beleid;
- Risicomanagement;
- Dividendbeleid;
- Investeringsbeleid en belangrijke investeringen en desinvesteringen;
- Financieringsbeleid;
- Fiscale zaken;
- Corporate governance, waaronder het bezoldigingsbeleid voor de Raad van Bestuur.

De Raad van Commissarissen sprak regelmatig met de Raad van Bestuur over de bedrijfsstrategie. Met name over de verdere uitvoering van de aandeelhoudersstrategie tot vervreemding van de commerciële activiteiten van PZEM. Ook sprak de voorzitter van de Raad van Commissarissen op twee-wekelijkse basis met de voorzitter van de Raad van Bestuur.

De Raad van Bestuur en leden van de Raad van Commissarissen namen deel aan het overleg met de aandeelhouderscommissie. In het overleg, dat in 2022 zeven keer plaatsvond, is gesproken over de bedrijfsstrategie van PZEM en de uitvoering van de aandeelhoudersstrategie. De interne herstructurering, nodig om de kerncentrale en de commerciële activiteiten te separeren en het externe verkoopproces van Wholesale waren de belangrijkste onderwerpen.

Leden van de Raad van Commissarissen hebben met de Ondernemingsraad overleg gehad over de stand van zaken, de bedrijfsstrategie en de voorgenomen verkoop van de Wholesale activiteiten.

Gedurende het verslagjaar heeft de Raad van Commissarissen zich periodiek door de Raad van Bestuur van PZEM N.V. en de directie van EPZ laten informeren over de situatie bij EPZ. Onderwerpen waren onder meer de veiligheid, de amovering van de restkern en de discussie intern en met stakeholders over een mogelijke bedrijfsduurverlenging na 2033 van de kerncentrale te Borssele.

Ondanks de Covid-19 maatregelen was het voor de leden van de RvC mogelijk om in 2022 een bezoek te brengen aan de kerncentrale (EPZ).

De Raad van Commissarissen heeft ook zes maal buiten aanwezigheid van de Raad van Bestuur vergaderd. Belangrijke onderwerpen waren hierbij:

- De bedrijfsstrategie en de voorgenomen verkoop van Wholesale;
- De evaluatie van het functioneren van de Raad van Bestuur en zijn leden;
- Het vaststellen van de bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur.

Buiten aanwezigheid van de Raad van Bestuur heeft de Raad van Commissarissen daarnaast het eigen functioneren geëvalueerd. Daarbij werd stilgestaan bij de belangrijkste taken en verantwoordelijkheden van de Raad (toezicht en advies) en kwamen cultuur- en gedragsaspecten en verbeterpunten aan de orde.

Audit, Risk & Compliance Commissie

De Audit, Risk & Compliance Commissie bestond in 2022 uit de volgende leden: De heer Fermin (voorzitter) en de heer Van Harten.

De commissie is in het verslagjaar vier maal bijeengekomen.

De volgende onderwerpen zijn besproken:

- Werkzaamheden en rapportages van de externe accountant;
- Financieel Plan;
- Kwartaalrapportages, halfjaarbericht, jaarrekening, IFRS;
- Financiële uitkomsten van projecten en investeringen;
- Liquiditeitsprognoses en -beheer;
- Risicomanagement;
- Fiscale zaken;
- Opbouw en inrichting van de financiële functies;
- (Des)investeringsvoorstellen
- Financiële effecten hoge energieprijzen en oorlog in Oekraïne.

De leden van de Raad van Bestuur en de manager Finance & Control, alsmede de externe accountant namen deel aan de vergaderingen. De Audit, Risk & Compliance Commissie sprak ook buiten de aanwezigheid van de Raad van Bestuur met de externe accountant.

Remuneratie- en Benoemingscommissie

Deze commissie bestaat uit de heer Van Harten (voorzitter) en mevrouw Van Uchelen. In het verslagjaar is de commissie twee maal bijeen geweest. Voornaamste activiteiten van deze commissie waren: het voeren van functioneringsgesprekken met de Raad van Bestuur en evaluatie van de beloning van de directiefuncties. In het kader van de functioneringsgesprekken is ook gesproken met alle MT leden.

De leden van de commissie hebben in de eerste helft van 2022 een functioneringsgesprek gevoerd met zowel de CEO alsook met de COO.

In de context van de werkzaamheden van de Remuneratie- en Benoemingscommissie is contact onderhouden met de Governance Commissie.

Samenstelling statutair bestuur

De Raad van Bestuur bestond in 2022 uit de heren F. (Frank) Verhagen (CEO) en N.C. (Niels) Unger (COO).

Jaarrekening

De Raad van Commissarissen nam met instemming kennis van het door het statutaire bestuur voorgelegde bestuursverslag over het boekjaar 2021, de jaarrekening en de toelichting daarop. Op grond daarvan heeft de Raad van Bestuur de jaarrekening 2021 opgemaakt. De Raad van Commissarissen heeft aan de Algemene Vergadering voorgesteld deze zonder voorbehoud vast te stellen. De Algemene Vergadering van 1 juni 2022 heeft de jaarrekening 2021 vastgesteld. Voor het eerst sinds jaren is in het boekjaar dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. De Algemene Vergadering verleende vervolgens decharge aan de directie voor het gevoerde bestuur en aan de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

Naast de twee reguliere Algemene Vergaderingen kwamen de Raad van Commissarissen en de aandeelhouders in december in een buitengewone vergadering bijeen inzake het besluit tot de voorgenomen verkoop van Wholesale.

Namens de Raad van Commissarissen van PZEM N.V.

Ir. Gerard van Harten

Voorzitter

Personalia Raad van Commissarissen

Dhr. ir. G.A.F. (Gerard) van Harten

Nationaliteit: Nederlandse

In functie: 25 september 2015

Lopende termijn: tot 20 december 2023

Beroep/hoofdfunctie: voormalig voorzitter Raad van Bestuur Dow Benelux B.V.

Relevante nevenfuncties van 1 januari 2022 tot 20 april 2023 (of een gedeelte daarvan):

- lid RvT Stichting Circulair Biobased Delta;
- bestuurslid Roosevelt Institute of American Studies;
- voorzitter RvC Green Chemistry Campus B.V.;
- voorzitter RvT Stichting University College Roosevelt;
- lid RvT Stichting Wonen en Psychiatrie.

Mw. mr. W.J.N. (Wendela) van Uchelen

Nationaliteit: Nederlandse

In functie: 6 juni 2018

Lopende termijn: tot 1 juni 2026

Beroep/hoofdfunctie: Chief Legal Officer en bestuurder ekaterra BV

Relevante nevenfuncties van 1 januari 2022 tot 20 april 2023 (of een gedeelte daarvan):

- lid Raad van Toezicht Amsterdam Sinfonietta en vertrouwenspersoon

Dhr. drs. B.A. (Björn) Fermin

Nationaliteit: Nederlandse

In functie: 27 mei 2020

Lopende termijn: tot 26 mei 2024

Beroep/hoofdfunctie: voormalig Executive Vice-President Finance, Shell Downstream Business

Relevante nevenfuncties van 1 januari 2022 tot 20 april 2023 (of een gedeelte daarvan):

- bestuurslid Stichting Extra Zorg Samen;
- lid Advisory and Audit Committee Special Tribunal for Lebanon.

1.7 Verslag Ondernemingsraad

Was 2021 een bijzonder jaar voor de OR PZEM, dat was het jaar 2022. Het hybride werken werd ingevoerd en we hebben de Adviesaanvraag m.b.t. de voorgenomen verkoop PZEM Energy Company B.V. en PZEM Pipe B.V. behandeld.

De OR heeft weer een druk en enerverend jaar achter de rug:

De OR is afgelopen jaar zeventien keer (vergadering OR PZEM en Brainstormsessies) bij elkaar geweest. Daarnaast is er negen keer overleg geweest met de Bestuurder en de HR Manager (Overlegvergadering OR PZEM). Op 5 april en 20 oktober 2022 vonden de Artikel 24-vergaderingen plaats in aanwezigheid van de heer G. van Harten, Voorzitter van de Raad van Commissarissen (RvC) PZEM N.V.

Tot slot zijn de leden van de OR in dit jaar zeven keer extra bij elkaar geweest om speciale dossiers en Advies- en Instemmingsaanvragen te bespreken. Bij de behandeling van de voorgenomen verkoop van Wholesale heeft de OR een Projectgroep verkoop Wholesale geformeerd bestaande uit de leden van het DB, Artjan Lambert en de Aly Boxem-Hoogenberg. Tweewekelijks (in de afrondende fase wekelijks) was er overleg met PwC die deze projectgroep heeft bijgestaan.

Het DB van de OR heeft tweewekelijks een overleg met de Bestuurder gevoerd in verband met de voorgenomen verkoop.

Vanwege het vertrek van de Voorzitter van de OR wegens het aanvaarden van een nieuwe werkring, is de Vicevoorzitter benoemd tot Voorzitter a.i. Wim Wegman is toegevoegd aan het Dagelijks Bestuur in de functie van Vicevoorzitter a.i.

De Ondernemingsraad bestaat uit de volgende leden:

- Eric Poppe (Voorzitter a.i.);
- Carel van Veen (Secretaris);
- Wim Wegman (Vicevoorzitter a.i.);
- Marjo de Jager;
- Alwin van de Kop;
- Artjan Lambert;
- Aly Boxem-Hoogenberg (Ambtelijk secretaris).

Het dagelijks bestuur (DB) a.i. van de Ondernemingsraad wordt gevormd door:

- Eric Poppe;
- Carel van Veen;
- Wim Wegman.

Per 1 januari 2022 was de OR weer compleet maar door het hier eerder genoemd vertrek van de Voorzitter was er in principe weer een vacature. Omdat het termijn van de huidige OR medio oktober afliep is deze vacature niet ingevuld. Besloten is om het zittingstermijn te verlengen tot aan de closingsdatum van de voorgenomen verkoop Wholesale. De reden is dat er bij de huidige OR-leden veel dossierkennis is over de voorgenomen verkoop en het niet handig zou zijn om tijdens deze periode verkiezingen te organiseren. Middels een bericht op Intranet is de achterban van de OR hiervan op de hoogte gesteld en is hen gevraagd om mandaat te verlenen aan de huidige leden.

Zoals eerder aangegeven, voerde de Ondernemingsraad naast de reguliere overleggen met de Bestuurder in 2022 twee keer een artikel 24-overleg met de heer Van Harten namens de RvC. Deze vergaderingen stonden vooral in het teken van het welzijn van de medewerkers maar ook van de voorgenomen verkoop Wholesale. Daarnaast stonden de vaste onderwerpen op de agenda zoals financiën en de strategie van PZEM.

De Voorzitter a.i. en de Secretaris vormen samen met de Ambtelijk secretaris de Commissie Veiligheid, Gezondheid en Milieu (VGWM-cie) en heeft dit jaar twee hybride bijeenkomsten gehad met de Bedrijfsarts, de Bedrijfsmaatschappelijk werker en de Vertrouwenspersoon.

De OR PZEM heeft in 2022 verschillende onderwerpen behandeld. De belangrijkste onderwerpen waren:

- Het uitzetten van een (beknopt) medewerkerstevredenheidsonderzoek;
- Voorgenomen verkoop Wholesale;
- Projecten zoals Umax 365
- Het leiderschapsprogramma;
- Financiën: ontwikkeling van de prijzen van olie, gas en elektriciteit.

Er zijn drie Instemmingen verleend:

- Externe Vertrouwenspersoon;
- Beleid Hybride werken;
- Aanpassing huisregels.

Er zijn twee Adviezen gegeven door de OR:

- Inrichting ZEH;
- Voorgenomen verkoop van PZEM Energy Company B.V. en PZEM Pipe B.V.;

De OR is akkoord gegaan met de notitie inzake het voorgenomen besluit tot verlenging van het PZEM sociaal plan (verlenging tot einde 2024).

Op 4 november 2022 heeft de OR een scholingsdag gehad. Deze dag stond vooral in het teken van de Adviesaanvraag voorgenomen verkoop Wholesale.

Eind november 2022 heeft de OR een Adviesaanvraag ontvangen met betrekking tot de voorgenomen benoeming van de Bestuurders van PZEM Energy Company B.V. en PZEM Pipe B.V. Deze werd inhoudelijk in januari 2023 afgerond.

Met name de Adviesaanvraag voorgenomen verkoop van PZEM Energy Company B.V. en PZEM Pipe B.V. was een intensief traject in het afgelopen jaar. De Ondernemingsraad PZEM N.V. hecht er waarde aan om de Bestuurder van PZEM N.V. maar ook de Raad van Commissarissen van PZEM N.V. en de Aandeelhouders te bedanken voor de transparante en constructieve samenwerking tijdens dit traject.

Tot slot streeft de Ondernemingsraad er naar om in 2023 en komende jaren een duurzame en constructieve relatie met de nieuwe Raad van Bestuur PEC B.V. te onderhouden.

Namens de Ondernemingsraad PZEM N.V.,
Carel van Veen
Secretaris.

1.8 Kansen en risico's

PZEM wil kansen in de markt benutten en de risico's zoveel mogelijk beheersen. Daarom heeft PZEM een risicomanagementsysteem dat binnen de gehele organisatie wordt toegepast en nageleefd. Hierbij wordt rekening gehouden met de specifieke kenmerken van de markten waarin wordt geopereerd. Risicomanagement draagt bij aan het op verantwoorde wijze realiseren van de strategische doelen van PZEM.

In dit onderdeel van het bestuursverslag wordt ingegaan op de wijze waarop het risicomanagement binnen PZEM is georganiseerd. Daarnaast geven we de belangrijkste risico's en onzekerheden weer waarmee PZEM wordt geconfronteerd evenals de wijze waarop deze worden beheerst.

PZEM Internal Control Framework

De stafafdeling Riskmanagement heeft het PZEM Internal Control Framework (PICF), gebaseerd op het COSO-ERM model, ontwikkeld en geïmplementeerd. Hierbij hanteert PZEM het 'five lines of defence' model. Het PICF ondersteunt alle PZEM-afdelingen in hun verantwoordelijkheid voor een systematische aanpak voor risico-analyse en de uitvoering van het beheersingssysteem. De Raad van Bestuur geeft ieder halfjaar een Management in Control Statement (MiCS) af. Onderbouwing van het MiCS is onder meer de validatie (vaststellen van de werking door onder andere gesprekken met de relevante managers) van de belangrijkste beheersmaatregelen. Deze zijn op hun beurt geïdentificeerd via een jaarlijks Strategic Risk Assessment en enkele Thematic Risk Assessments. Ontwikkelingen die invloed hebben op de weging van de risico's, bespreekt het management minstens twee keer per jaar met de Raad van Bestuur. Risicomanagement is een iteratief en continu proces.

Diverse beleidsdocumenten, codes en richtlijnen op gebieden als gedrag, handelsmandaten en compliance ondersteunen de beheersing van risico's.

1.8.1 Taken en verantwoordelijkheden binnen het PICF

Raad van Bestuur en management

De Raad van Bestuur is eindverantwoordelijk voor het risicomanagement binnen PZEM. Medewerkers en het management zijn primair verantwoordelijk voor een adequate uitvoering van werkzaamheden inclusief risicomanagement en interne beheersing.

Riskmanagement (inclusief Internal Control en Compliance)

De stafafdeling Riskmanagement heeft een adviserende en ondersteunende rol voor het management en de medewerkers met betrekking tot risico-identificatie en de beheersing van risico's. De internal control werkzaamheden met betrekking tot de beheersing van de frauderisico's zijn bij de afdeling Riskmanagement belegd. Een separate compliance-functie ziet erop toe dat PZEM voldoet aan wet- en regelgeving.

Daarnaast houdt Riskmanagement - in opdracht van de Raad van Bestuur - toezicht op een juiste toepassing van het PICF, dat er op is gericht dat:

- PZEM tijdig op de hoogte is van de mate waarin strategische, operationele en financiële doelstellingen bereikt worden;
- De financiële verslaglegging betrouwbaar is;
- PZEM handelt in overeenstemming met wet- en regelgeving;
- Bedrijfsmiddelen beveiligd zijn;
- PZEM haar verplichtingen heeft geïdentificeerd;

Onafhankelijke audits

Indien de Raad van Bestuur, de Raad van Commissarissen, Riskmanagement of een afdelingsmanager een indicatie heeft over issues met betrekking tot bepaalde processen en/of de wens/behoefte heeft om processen onafhankelijk te toetsen, dan hebben deze personen de mogelijkheid om een externe partij te benoemen om een audit uit te voeren vanuit een onafhankelijke positie. Hiermee krijgt het management aanvullende zekerheid op het gebied van interne beheersing.

In 2022 heeft PZEM de Internal Audit functie verder ingevuld waarbij de focus ligt op het uitvoeren van interne audits (door eigen medewerkers) op verzoek van de Raad van Commissarissen, het Bestuur, de organisatie of op eigen initiatief. Deze audits zijn regelmatig gerapporteerd en besproken in de Audit, Risk & Compliance Commissie.

Externe accountant

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeelt de externe accountant de opzet, het bestaan en, waar noodzakelijk geacht, de werking van maatregelen van interne beheersing gericht op betrouwbare financiële verslaglegging. Bevindingen en aanbevelingen die voortkomen uit de controlewerkzaamheden worden vastgelegd in een jaarlijkse Management Letter en gerapporteerd aan de Raad van Bestuur, de Audit Risk & Compliance Commissie en de Raad van Commissarissen. Onder andere deze Management Letter vormt de basis voor verdere aanscherping van processen en/of beheersmaatregelen.

Raad van Commissarissen

De Raad van Bestuur van PZEM rapporteert en legt verantwoording af over de opzet en de effectieve werking van het systeem van interne risicobeheersing aan de Audit Risk & Compliance Commissie en aan de Raad van Commissarissen. Externe partijen als de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Autoriteit Consument & Markt (ACM) houden toezicht op correcte toepassing van wet- en regelgeving.

1.8.2 Risicomanagement en intern beheersingssysteem

Risico's en beheersmaatregelen 2022

Energieproductie is een belangrijke maatschappelijke taak. De maatschappelijke betrokkenheid van PZEM vertaalt zich in de sterke reputatie die het bedrijf in Zeeland heeft. PZEM brengt de risico's die deze taken in gevaar kunnen brengen daarom zo duidelijk mogelijk in kaart en beperkt de risico's waar mogelijk en economisch verantwoord.

PZEM handelt op de internationale gas- en elektriciteitsmarkten. De prijzen op deze markten bewegen sterk. Door gebruik te maken van financiële instrumenten mitigeert PZEM commodity marktrisico's, valutarisico's, renterisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's. De randvoorwaarden hiervoor zijn vastgelegd in de Financial Risk Manual en in het Treasury Statuut.

Binnen PZEM opereert het Risk Management Committee dat, onder verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur, algemene procedures en limieten vaststelt. Ook ziet het comité erop toe dat de energiehandel- en verkoopactiviteiten van PZEM binnen de gestelde risicomarges blijven.

Ontwikkeling van de risico's in 2022

Het niveau van de elektriciteits- en gasprijzen is gedurende 2022 nogmaals exceptioneel gestegen door de invasie van Rusland in Oekraïne. waardoor het resultaat op onze productiemiddelen sterk verbeterd is. De prijsstijgingen kenmerkten zich door grote prijsbewegingen gedurende het jaar, waarbij de prijzen in augustus nog ruim het dubbele van die aan het einde van het jaar bedroegen. Keerzijde van de prijsstijgingen en volatiliteit is de eveneens enorme toename van marginverplichtingen en het financiële risico van onverwachte uitval. Derhalve was eind 2021 reeds

het hedgen van de productiemiddelen stilgelegd of ingeperkt, waardoor PZEM steeds ruim aan haar marginverplichtingen heeft kunnen voldoen. Inmiddels zijn alle lopende contracten voor 2022 afgehandeld, maar zijn de marginverplichtingen nog steeds hoger dan aan het begin van het jaar. De gevoeligheid van marginverplichtingen en onverwachte uitval voor verdere prijsstijgingen is echter wel afgenomen.

Het cyberrisico blijft sterk onder de aandacht. In het verslagjaar is hier verscherpte aandacht voor geweest; de ontwikkelingen op het gebied van cybercrime gaan wereldwijd echter snel, waardoor alertheid en bewustwording bij medewerkers geboden blijft.

Covid-19

Ook dit jaar hebben we nog te maken met de Covid-19 pandemie en de gevolgen daarvan. PZEM heeft maatregelen genomen om de risico's van het virus voor haar medewerkers te beperken. Vanaf het begin van 2022 zijn de maatregelen evenwel stapsgewijs losgelaten. De energievraag van consumenten is op een lager niveau gebleven, maar zoals hierboven aangegeven zijn de energieprijzen nog verder gestegen.

Risico's en beheersmaatregelen 2022

Tijdens de Strategic Risk Assessments zijn de volgende risico's of beheersmaatregelen aangepast:

Verwijderde risico's:

- Uitkomsten rechtszaken
Gezien de (definitieve) uitspraken in verschillende dossiers wordt dit risico niet meer als relevant beschouwd.
- Onvoldoende groei bij invoering van de nieuwe strategie
Dit risico is samengevoegd met het risico 'herstructurering van de organisatie', dit gezien de status van het verkoopproces van PZEM Energy Company ten tijde van het evalueren van de risico's

Toegevoegd risico:

- Kredietrisico
Door de zeer grote prijsstijgingen in de energiemarkt wordt de kans dat tegenpartijen niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen zodanig groter geacht dat dit als nieuw risico is opgenomen

Risicobereidheid

PZEM beoordeelt risico's, maatregelen ter beheersing van deze risico's en de overblijvende risico's ten opzichte van de algehele risicobereidheid tijdens de verschillende risk assessments. Per risico wordt het niveau van kans en impact bepaald. Is één van beide of zijn beiden te hoog, dan ontwikkelt en implementeert PZEM aanvullende maatregelen. Als het restrisico daarna nog te hoog blijft, wordt een vervolgstap overwogen. De vervolgstap kan bestaan uit:

- het accepteren van het hoge restrisico met een verhoogde monitoring en mogelijke verbeteracties op het gebied van schadebeperking voor het geval het incident zich voordoet;
- het delen van het hoge restrisico met een derde partij in bijvoorbeeld een joint venture of het verzekeren van het restrisico;
- beoordelen of de betreffende activiteit beëindigd kan worden in geval deze een gevaar vormt voor de continuïteit van de onderneming.

Management in Control Statements 2022

Over 2022 ondertekende de Raad van Bestuur twee keer een Management in Control Statement (MiCS). Dochtermaatschappij N.V. EPZ heeft dit gecombineerd tot een jaarlijkse verklaring. Daarmee verklaarde de Raad van Bestuur dat er gedurende het verslagjaar een adequaat systeem

van risicomangement en interne beheersing is ontwikkeld, is geïmplementeerd en werkend is. Hierop zijn geen uitzonderingen aangegeven.

De twee MiCS's van 2022 vormen de basis van de 'in control verklaring' van de Raad van Bestuur. Deze is opgenomen in dit jaarbericht.

1.8.3 Overzicht van de belangrijkste risico's

Hieronder is een overzicht van de belangrijkste strategische risico's van PZEM opgenomen. Tevens is per risico aangegeven op welke wijze de kans en/of impact van dat risico wordt verlaagd.

De belangrijkste risico's die PZEM onderkent zijn:

1. Slechte marktomstandigheden (prijzen)

Alhoewel de elektriciteitsprijs en de flexwaarde na het opstellen van het Operationeel Plan 2022 aanzienlijk zijn gestegen, blijft de kans aanwezig dat de marktomstandigheden weer verslechteren (lage elektriciteitsprijs, druk op spark spreads en daling van de flexwaarde) en de financiële resultaten achterblijven. Dit zou alsnog kunnen resulteren in onvoldoende financiële middelen voor PZEM waardoor de continuïteit op lange termijn in gevaar komt.

Beheersmaatregelen:

- Afhankelijkheid van marktomstandigheden verminderen door onderzoek naar aanpalende business met goede risico-rendementsverhouding.

2. Onvoorziene niet beschikbaarheid van centrales

Als gevolg van onvoorziene uitval van centrales, met name de kerncentrale (EPZ), bestaat de kans dat PZEM geconfronteerd wordt met extra kosten waardoor het resultaat van PZEM negatief wordt beïnvloed. Door de gestegen elektriciteitsprijs is de impact van dit risico qua gemiste inkomsten en terugdraaien van eerdere hedges hoger dan in het Operationeel Plan 2022.

Beheersmaatregelen:

- Strakke sturing op investerings- en onderhoudsprojecten om de beschikbaarheid te verhogen door:
 - Goede communicatie tussen management EPZ en PZEM
 - Samenwerking met medeaandeelhouder RWE
 - Sturing op een zo hoog mogelijke beschikbaarheid van de centrales door invoering van KPI beschikbaarheid en verhoging van bewustwording bij betreffende deelnemingen
- Om de gevoeligheid op dit risico niet verder te laten oplopen is in december 2021 besloten de lock-in van de kerncentrale stop te zetten en de Sloecentrale te beperken.

3. Onvoorspelbaar overheidsgedrag

Als gevolg van reguleringsingrijpen en/of besluiten die vanuit de politiek genomen worden, bestaat de kans dat de kerncentrale van overheidswege (tijdelijk) moet sluiten waardoor de financiële resultaten van PZEM negatief worden beïnvloed en de werkgelegenheid bij EPZ wordt bedreigd.

Beheersmaatregelen:

- Aansturing binnen PZEM en deelnemingen op het voldoen aan alle regelgeving

4. Beheer liquide middelen en uitzettingen

Als gevolg van de grote hoeveelheid aanwezige kasmiddelen bestaat de kans dat door fraude, onzorgvuldig beleggingsbeleid, mogelijke faillissementen in de financiële sector of onopzettelijke handelingen deze middelen (deels) uit de onderneming wegvloeien. Door de gestegen energieprijzen en vooral de volatiliteit daarin zijn de marginverplichtingen enorm toegenomen en sterk wisselend.

Beheersmaatregelen:

- Treasury functie is direct onder de CEO geplaatst
- Het Treasury Statuut beschrijft de randvoorwaarden voor het uitzetten van de middelen (bijvoorbeeld type, looptijd en spreiding)
- Specifieke procedures voor uitzettingen met betrekking tot het controleren van bankrekeningen
- Om aan de dagelijkse marginverplichtingen te kunnen blijven voldoen, is er een toename van het continuïteitsrisico vanuit liquiditeitsbeslag en worden momenteel meer liquiditeiten of eenvoudig te liquideren fondsen aangehouden

5. Invullen van kritieke functies

Als gevolg van de kleinere organisatie en de onzekere toekomst van het bedrijf, bestaat de kans dat er medewerkers vertrekken met bepaalde specifieke kennis die kritisch is voor de organisatie waardoor er gaten vallen in de organisatie, kennis verloren gaat en processen inefficiënt plaatsvinden.

Beheersmaatregelen:

- Bieden van perspectief en aandacht voor de continuïteit en werkgelegenheidsaspecten van de verschillende onderdelen
- Opvolging geven aan de uitkomsten van het medewerkers motivatie onderzoek
- Transparantie naar medewerkers indien mogelijk
- Bredere spreiding van dossiers

6. Wijzigingen in wet- en regelgeving

Als gevolg van wijzigingen in de wet- en regelgeving (zoals EMIR, REMIT, MiFID en AVG) bestaat de kans dat deze niet tijdig in de bedrijfsvoering en systemen geïmplementeerd zijn, waardoor we niet compliant zijn met wet- en regelgeving.

Beheersmaatregelen:

- Een flexibele organisatie en flexibele systemen die snel kunnen reageren op wijzigingen vanuit wet- en regelgeving
- Beoordeling van nieuwe contracten op huidige en aangekondigde wet- en regelgeving
- Mogelijke inleen van externe expertise

7. ICT Informatiebeveiliging

Als gevolg van het toenemend gebruik van cloud toepassingen en de mogelijkheid van cyber aanvallen, bestaat de kans dat data of systemen niet beschikbaar zijn, waardoor de bedrijfscontinuïteit in gevaar komt.

Beheersmaatregelen:

- Zorgen voor verhoogde aandacht bij het management en eindgebruikers. Voorbeeld hiervan zijn de diverse Phishing testen waarbij gekeken wordt naar de alertheid van medewerkers. Tevens is er een mogelijkheid gekomen om Phishing berichten te melden waardoor er steeds betere bescherming geboden kan worden
- Up-to-date blijven omtrent ontwikkelingen op het gebied van cyber security

- Mobiele telefoons en andere mobiele apparaten zijn beter beveiligd, zodat het beveiligingsniveau ook voor deze apparaten op een hoog niveau is
- Bewustwordingscampagne onder medewerkers door middel van een meerjarig e-learning traject

8. Veiligheid

Als gevolg van onzorgvuldig handelen en/of onoplettendheid kunnen ongevallen plaatsvinden.

Beheersmaatregelen:

- Continu werken aan de bewustwording van medewerkers met betrekking tot mogelijke gevaren op de werkvloer
- Cultuur creëren waarbij collega's elkaar aanspreken op gedrag
- Monitoren van incidenten middels TRIR en LTIR rapportages

9. Herstructurering van de organisatie

Als gevolg van uiteenlopende belangen of fouten in de uitvoering, bestaat de kans dat niet alle drie de pijlers van de aandeelhoudersstrategie succesvol worden afgerond en daarmee niet de afzonderlijke continuïteit van deelnemingen en bedrijfsonderdelen geborgd kan worden

Beheersmaatregelen:

- Continue dialoog tussen Raad van Bestuur, Raad van Commissarissen en Aandeelhouderscommissie
- Verantwoordelijkheden duidelijk beleggen om effect op bedrijfsvoering te beperken
- Betrokkenheid van medewerkers behouden middels transparante communicatie
- Inschakelen van externe expertise

10. Kredietrisico

Als gevolg van mogelijke default bij B2B, Trade of Origination relatie bestaat de kans dat deze niet aan hun financiële verplichting voor wat betreft levering of Mark-to-Market voldoen waardoor PZEM financiële schade lijdt

Beheersmaatregelen:

- Beoordeling vooraf op kredietwaardigheid van (potentiële) relaties
- Stringent debiteurenbeleid
- Afdekken van het niet betalen van levering bij grotere B2B en Origination klanten door middel van een kredietverzekering

Samenvattende tabel:

	Risico	Beheersmaatregel	Risico-gebied	Huidig risico na mitigatie
1	Slechte marktomstandigheden	Commerciële strategie ontwikkelen	Strategisch	Hoog
2	Onvoorziene niet-beschikbaarheid van energiecentrales	Strakke sturing investerings- en onderhoudsprojecten	Operationeel	Hoog
3	Onvoorspelbaar overheidsgedrag	Voldoen aan alle regelgevingen	Compliance	Hoog
4	Beheer liquide middelen en uitzettingen	Handhaving conservatief Treasury-beleid	Financieel	Middel
5	Invullen van kritieke functies	Perspectief voor medewerkers en spreiding van kennis	Operationeel	Laag
6	Wijzigingen in wet- en regelgeving	Flexibele organisatie met extern advies	Compliance	Laag
7	ICT Informatiebeveiliging	Specifieke doorlopende acties i.s.m. externe experts	Operationeel	Laag
8	Veiligheid	Veiligheidscultuur continu versterken	Operationeel	Laag
9	Herstructurering Organisatie	Verantwoordelijkheden beleggen en dialoog stakeholders	Strategisch	Middel

1.8.4 Risico-kenmerken van markten waarop PZEM actief is

Commodity marktrisico's

Marktrisico's vloeien voort uit prijsbewegingen op de inkoop- en verkoopmarkten waarin PZEM actief is (commodities, valuta, transportcapaciteit, import/exportcapaciteit, etc). Het beleid van PZEM is erop gericht om op korte termijn de gevolgen van prijsbewegingen te beperken en op lange termijn de vigerende marktprijzen te volgen. Voor deze systematische beheersing bepaalt PZEM, afhankelijk van de verwachte prijsontwikkelingen, de inzet van zijn activa en welke posities worden ingenomen. Deze posities worden op dagelijkse basis gevolgd. Handelsrisico's worden beperkt door strikte toepassing van een stelsel van limieten. De belangrijkste limiet is gebaseerd op de Value-at-Risk methodiek.

Een risico voor de continuïteit van PZEM op termijn is een mogelijk ongunstige ontwikkeling van de commodityprijzen in de aankomende jaren en dan met name dalende elektriciteitsprijzen. Zo'n daling zou een direct drukkend effect hebben op de resultaten van de productie-eenheden. Het effect wordt het hardst gevoeld bij afnamecontracten waarin geen correlatie bestaat tussen de marktprijs van elektriciteit en de brandstofprijs, zoals bij nucleair opgewekte elektriciteit. De verkoopopbrengsten

dalen hier, terwijl de kostprijs nagenoeg stabiel is. Iedere euro die de verkoopprijs lager is, gaat daarmee direct in het resultaat, voor zover de output niet gehedged is.

Value-at-Risk

Bij de bepaling van de VaR wordt een aantal aannames voor diverse veranderingen in marktomstandigheden gehanteerd. De gehanteerde VaR geeft, met een betrouwbaarheid van 95%, de maximale daling van de waarde van de portefeuille aan als gevolg van prijsveranderingen over een periode van drie dagen (derhalve kan in 5% van de gevallen de waardedaling van de portefeuille de VaR overstijgen). De VaR wordt bepaald via Monte Carlo simulatie op basis van historische volatiliteit en correlaties. Doordat portfolio's tegengestelde posities bevatten en er een onderlinge correlatie is, is de VaR op de totale portfolio kleiner dan de som van de VaR's van de individuele portfolio's.

Cashflow hedging

PZEM gebruikt financiële instrumenten om fluctuaties in verwachte cashflows zoveel mogelijk te beperken. Om de gevolgen van toekomstige veranderingen in marktprijzen te beheersen maakt PZEM gebruik van derivaten zoals termijncontracten en swaps. De hedging instrumenten zijn derivaten in de door PZEM verhandelde commodities welke afgesloten worden om het cashflow-, prijs- en valutarisico te beperken. Hedge-accounting wordt toegepast om de totale waardemutatie van deze derivaten in de winst-en-verliesrekening te dempen.

Valutarisico's

Valutarisico's hebben betrekking op het prijsrisico dat samenhangt met de wijziging van wisselkoersen. Het risicobeleid van PZEM is er op gericht om valutarisico's op ingenomen posities in vreemde valuta af te dekken. Voor het afdekken van de risico's gebruikt PZEM financiële instrumenten (forward-transacties) om fluctuaties in verwachte kasstromen zoveel mogelijk te voorkomen.

Ingenomen valutaposities, die voortvloeien uit afgesloten (commodity)contracten, worden direct afgedekt en gemonitord binnen de vastgestelde limieten.

Valutarisico limieten worden periodiek in overleg met de Risk Management Committee vastgesteld en vervolgens bewaakt door de afdeling Treasury.

Renterisico's

Het risicobeleid van PZEM met betrekking tot renterisico's is er op gericht om de invloed van renteschommelingen te beperken. Voor het afdekken van de risico's maakt PZEM gebruik van derivaten, zoals interest rate swaps.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat PZEM onvoldoende financiële middelen ter beschikking heeft om aan haar korte termijn verplichtingen te voldoen. Gezien de hoeveelheid middelen die onder andere gegenereerd zijn door de verkoop van bedrijfsonderdelen, is dit risico op dit moment niet aanwezig. Op langere termijn zou een liquiditeitsrisico kunnen gaan spelen als de marktprijzen, tegen de verwachtingen in, zullen dalen.

Het beleid van PZEM op het gebied van liquide middelen en financiële assets is om deze te centraliseren in de holdingmaatschappij PZEM N.V. Op basis van het ondernemingsplan wordt jaarlijks het Treasury jaarplan opgesteld dat richting geeft aan de activiteiten van de afdeling Treasury. Een onderdeel hiervan is de wijze waarop overtollige middelen worden uitgezet met inachtneming van buffers voor operationele activiteiten.

1.9 Verklaring Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de inrichting en effectieve werking van ons systeem van risicomanagement en interne beheersing: het PZEM Internal Control Framework (PICF). De Raad van Bestuur heeft de opzet en werking gedurende 2022 geëvalueerd mede op basis van de Management in Control Statements die na evaluatie door Riskmanagement in de organisatie tot stand zijn gekomen.

Risico's nemen, is onlosmakelijk verbonden met ondernemen en met het uitvoeren van de strategie. Het PICF stelt PZEM in staat ondernemingsrisico's te onderkennen, beheerst te nemen, actief te volgen en daar waar nodig passende actie te nemen. De Raad van Bestuur streeft ernaar de kans op en de gevolgen van fouten, verkeerde beslissingen en onvoorziene omstandigheden zoveel mogelijk te reduceren.

De Raad van Bestuur realiseert zich dat het PICF geen absolute zekerheid biedt voor het realiseren van bedrijfsdoelstellingen, noch kan het alle onjuistheden, verlies, fraude en overtredingen van wetten en regels geheel voorkomen.

In control verklaring

Met inachtneming van het bovenstaande meent de Raad van Bestuur dat het risicomanagement en interne beheersing in 2022 naar behoren werkte en een redelijke mate van zekerheid geeft dat de jaarrekening over het verslagjaar geen onjuistheden van materieel belang bevat.

De Raad van Bestuur zal ook in 2023 toezien op handhaving van het PICF.

Bestuursverklaring

Voor zover ons bekend:

- geeft de jaarrekening een betrouwbaar beeld van de activa, de passiva, de financiële positie en het resultaat van ZEH N.V.
- geeft de additionele informatie, zoals opgenomen in dit jaarbericht, een goed beeld van de situatie op 31 december 2022 en de gang van zaken gedurende het boekjaar 2022 van ZEH N.V.
- beschrijft dit jaarbericht in het hoofdstuk Kansen en risico's de wezenlijke risico's waarmee ZEH N.V. zou kunnen worden geconfronteerd

Middelburg, 8 mei 2023

Raad van Bestuur ZEH N.V.

Frank Verhagen

Jaarrekening 2022

ZEH N.V.

Inhoudsopgave Jaarrekening

Geconsolideerde jaarrekening 2022	37
Geconsolideerde balans per 31 december 2022	38
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	39
Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	40
Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen	41
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	42
Grondslagen voor de financiële verslaglegging	43
Toelichting op de geconsolideerde balans	63
Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening	90
Toelichting op het geconsolideerde kasstroomoverzicht	98
Gebeurtenissen na balansdatum	99
Geconsolideerde deelnemingen	100
Niet-geconsolideerde deelnemingen	100
Enkelvoudige jaarrekening 2022	101
Enkelvoudige balans per 31 december 2022	102
Enkelvoudige winst-en-verliesrekening	103
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening	104
Toelichting op de enkelvoudige balans	105
Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening	111

Geconsolideerde Jaarrekening 2022

GECONSOLIDEERDE BALANS

(Bedragen x EUR 1.000)

	Ref. nr.	31-12-2022	31-12-2021
Vaste Activa			
Immateriële vaste activa	1	-	1.574
Materiële vaste activa	2	425.826	661.470
Joint ventures, geassocieerde en overige deelnemingen	3	29.641	34.450
Leningen u/g deelnemingen	4	2.563	2.587
Uitgestelde belastingvorderingen	4	-	3.602
ICL vorderingen		-	-
Overige financiële vaste activa	4	332.006	576.614
Derivaten	5	-	117.784
Financiële vaste activa		364.210	735.037
Totaal vaste activa		790.036	1.398.082
Vlottende activa			
Vorraden	6	68.387	89.581
Handelsdebiteuren	7	1.347	87.638
Actuele belastingvorderingen	7	11.855	118
Overige vorderingen	7	263.616	856.724
Derivaten	5	-	266.018
Totaal vorderingen		276.818	1.210.498
Vlottende activa		345.204	1.300.078
Liquide middelen	8	562.852	181.760
Activa aangehouden voor verkoop	24	1.440.901	-
TOTAAL ACTIVA		3.138.994	2.879.920
Eigen vermogen		1.407.300	1.415.843
Netto resultaat lopend jaar		182.202	235.065
Groepsvermogen		1.589.501	1.650.909
Voorzieningen	9	535.442	548.510
Langlopende financiële verplichtingen	10	-	91.461
Uitgestelde belastingverplichtingen	11	32.317	27.238
Lease verplichting	11	45	6.424
Overige langlopende verplichtingen	11	36.202	32.468
Derivaten	5	-	111.818
Langlopende verplichtingen		604.007	817.919
Handelscrediteuren	12	13.759	18.836
Actuele belastingverplichtingen	12	19.931	27.309
Kortlopend deel van voorzieningen	12	30.230	41.626
Overige kortlopende verplichtingen	12	6.605	87.330
Derivaten	5	-	235.993
Vlottende passiva		70.525	411.093
Totaal vlottende passiva		70.525	411.093
Totaal verplichtingen		674.532	1.229.012
Passiva aangehouden voor verkoop	24	874.961	-
TOTAAL PASSIVA		3.138.994	2.879.920

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

(bedragen x EUR 1.000)

	Ref. nr.	2022	2021A
<i>Voortgezette bedrijfsactiviteiten:</i>			
Netto omzet	13	772.059	378.098
Inkoopwaarde van de omzet	14	(494.176)	(236.892)
Operationele bruto marge		277.883	141.207
Overige bedrijfsopbrengsten	15	8.144	6.600
Reële waardemutatie handelsportefeuille	16	499	-
Bruto marge		286.526	147.807
Diensten van derden	17	(35.892)	(29.577)
Personeelskosten	18	(27.880)	(28.078)
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	19	(49.560)	116.341
Overige bedrijfskosten	20	(3.588)	762
Totaal netto bedrijfslasten		(116.919)	59.448
Bedrijfsresultaat		169.606	207.254
Financiële baten en lasten	22	(55.784)	14.243
Resultaat deelnemingen	21	21.779	2.714
Resultaat voor belastingen		135.602	224.211
Vennootschapsbelasting	23	(16.839)	(23.703)
Resultaat na belastingen uit voortgezette bedrijfsactiviteiten		118.763	200.508
Resultaat na belastingen uit activiteiten aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	24	63.438	34.557
RESULTAAT IN HET JAAR		182.202	235.065
Resultaat toe te rekenen aan:			
AANDEELHOUDERS VAN PZEM N.V.		182.202	235.065

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN

(Bedragen x EUR 1.000)

	2022	2021
GEREALISEERDE RESULTATEN:		
Resultaat in het jaar na vennootschapsbelasting	182.202	235.065
NIET GEREALISEERDE RESULTATEN:		
Ongerealiseerde resultaten die niet naar de winst-en-verliesrekening zullen worden overgeboekt	-	-
Ongerealiseerde resultaten die naar de winst-en-verliesrekening kunnen worden overgeboekt		
1. Effectieve deel van winsten en verliezen op afdekkingsinstrumenten in een kasstroomafdekking		
Energiederivaten (bruto)	(174.533)	46.148
Herclassificatie van niet-gerealiseerd naar gerealiseerd resultaat	(36.101)	204
Niet-gerealiseerde resultaten op kasstroomafdekkingsinstrumenten energiederivaten	(210.634)	46.352
Rentederivaten (bruto)	4.607	922
Herclassificatie van niet-gerealiseerd naar gerealiseerd resultaat	4.423	5.223
Niet-gerealiseerde resultaten op kasstroomafdekkingsinstrumenten rentederivaten	9.030	6.145
(Uitgestelde) winstbelastingen	49.996	(13.644)
Totaal effectieve deel van winsten en verliezen op afdekkingsinstrumenten in een kasstroomafdekking	(151.609)	38.854
2. Aandeel in niet-gerealiseerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen		
Totaal aandeel in niet-gerealiseerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen	-	-
3. Overige mutaties		
Totaal overige mutaties	-	-
Totaal van niet-gerealiseerde resultaten	(151.609)	38.854
TOTAAL VAN GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN	30.593	273.919
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten toe te rekenen aan:		
AANDEELHOUDERS VAN PZEM N.V.	30.593	273.919

Voor toelichting op de mutaties in energie- en rentederivaten wordt verwezen naar onderdeel 5 in de Toelichting op de geconsolideerde balans. Alle niet gerealiseerde resultaten hebben betrekking op de Wholesale business en hadden ook op één regel vermeld kunnen worden als mutatie uit beëindigde bedrijfsactiviteiten maar ten behoeve van het inzicht en de vergelijkbaarheid met voorgaand jaar is dit toch uitgesplitst opgenomen.

GECONSOLIDEERD MUTATIEOVERZICHT VAN HET EIGEN VERMOGEN

(bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Gestort aandelen- kapitaal	Wettelijke reserve	Hedge reserve	Overige niet uitkeerbare reserves	Overige reserves	Onverdeeld resultaat
STAND PER 1 JANUARI 2021	1.376.990	6.937	181.300	(11.665)	(5)	1.222.263	(21.841)
Resultaatverdeling 2020	-	-	-	-	-	(21.841)	21.841
Dividendbetaling	-	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	-	(97.554)	-	(108)	97.662	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	273.919	-	-	38.854	-	-	235.065
STAND PER 31 DECEMBER 2021	1.650.908	6.937	83.746	27.189	(112)	1.298.084	235.065
Resultaatverdeling 2021	-	-	-	-	-	235.065	(235.065)
Dividendbetaling	(92.000)	-	-	-	-	(92.000)	-
Overige mutaties	(0)	-	(9.471)	-	(12)	9.483	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	30.593	-	-	(151.609)	-	-	182.202
STAND PER 31 DECEMBER 2022	1.589.501	6.937	74.275	(124.420)	(124)	1.450.632	182.202

In het mutatieoverzicht eigen vermogen wordt het verloop van het eigen vermogen toegelicht. Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt EUR 9.080.000 en is verdeeld in 20.000 aandelen met een nominale waarde van elk EUR 454. Per 31 december 2022 is EUR 6.937.120 geplaatst en volgestort. Gedurende het verslagjaar is hierin geen wijziging opgetreden. Er zijn geen aandelen met voorkeursrechten of beperkingen.

De wettelijke reserve betreft de niet-uitgekeerde winsten van deelnemingen; diensgevolge is de wettelijke reserve niet vrij uitkeerbaar. De afname in 2021 hierin houdt met name verband met de verkoop van Evides. Dit geldt evenzeer voor de hedge-reserve welke in relatie moet worden gezien met de niet-gerealiseerde resultaten uit de reële waardemutatie van de derivaten, gebruikt voor hedge-doeleinden.

De veranderingen in de reële waarde na belastingen van de derivaten worden grotendeels in de hedge-reserve verwerkt. Voor nadere toelichting zie 5. Grondslagen voor de waardering van financiële instrumenten en 5.1.3. van de Toelichting op de geconsolideerde balans. De overige niet-uitkeerbare reserves betreft voornamelijk een herwaarderingsreserve derivaten.

De overige reserves betreffen de winstreserves.

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

(opgesteld volgens de indirecte methode)

(Bedragen x EUR 1.000)

	2022	2021
Uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	271.509	238.447
Reële waardemutaties handelsportefeuille	24	3.956
Correctie vooruitontvangen omzet	220	529
Afschrijvingen en waardeverminderingen	63.955	50.109
(Terugname) bijzondere waardevermindering	136.202	(150.328)
<i>Mutaties in:</i>		
Voorzieningen	8.575	(5.223)
Voorraden/Onderhanden werk	280	(15.066)
Handelsvorderingen	(16.687)	(73.368)
Handelsschulden	9.048	6.801
Overige vorderingen/schulden	(180.663)	(343.959)
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten	292.463	(288.103)
Kasstroomen voortvloeiend uit ontvangen dividenden uit deelnemingen	17.306	15.146
Kasstroomen voortvloeiend uit financiële lasten	(9.397)	(8.791)
Kasstroomen voortvloeiend uit winstbelastingen	(11.421)	(4.379)
Kasstroom uit operationele activiteiten	288.951	(286.127)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings en desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	(21.234)	(23.045)
Investerings en desinvesteringen in groepsmaatschappijen en deelnemingen (na aftrek van verworven liquide middelen)	400	(628)
Vervreemding van groepsmaatschappijen en deelnemingen (na aftrek van afgestane liquide middelen)	8.883	356.260
Overige financiële vaste activa	(7.223)	(11.006)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	(19.174)	321.581
VRIJE KASSTROOM VOOR DIVIDEND	269.776	35.454
Uit financieringsactiviteiten		
Aflossingen op leningen	(15.786)	(14.346)
Investerings en ontvangsten vanuit uitzettingen	334.719	75.128
Uitgekeerde dividenden	(92.000)	-
Lease verplichtingen	(552)	(305)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	226.381	60.476
ONTWIKKELING KASPOSITIE IN HET JAAR	496.157	95.931
Saldo liquide middelen begin boekjaar	181.760	85.829
Ontwikkeling kaspositie in het jaar	496.157	95.931
Eindsaldo liquide middelen volgens balans	677.917	181.760

PZEM heeft er voor gekozen het kasstroomoverzicht op te stellen voor de gehele groep (incl. beëindigde bedrijfsactiviteiten). In toelichting 24 is inzicht gegeven in de operationele-, investerings- en financieringskasstroom van de beëindigde bedrijfsactiviteiten.

Grondslagen voor de financiële verslaglegging

Deze geconsolideerde jaarrekening gaat over het jaar 2022 welke is geëindigd op balansdatum 31 december 2022.

PZEM N.V. (hierna: PZEM) is een naar Nederlands recht opgerichte naamloze vennootschap en is over geheel 2022 de moedermaatschappij van een aantal groepsmaatschappijen die zich bezig houden met:

- opwekken van, transporteren van, handelen in en leveren van energie;
- ontwikkelen en produceren van duurzame energie, onder andere op het gebied van windenergie, zonenergie en wateractiviteiten.

Mede in dit kader heeft de PZEM belangen in een aantal gezamenlijke overeenkomsten, geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen.

De aandeelhouders van PZEM N.V. zijn de provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten, enige Zuid-Hollandse en Noord-Brabantse gemeenten en de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant.

PZEM N.V. is statutair gevestigd in Middelburg aan de Poelendaelesingel 10, en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 22031457.

In 2022 hebben zich de volgende wijzigingen voorgedaan in de groep:

- PZEM Development & Water B.V. is op 11 mei 2022 ontbonden en uitgeschreven uit het handelsregister
- PZEM Middelburg B.V. is op 2 juni 2022 ontbonden en uitgeschreven uit het handelsregister

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het jaar 2022, dat eindigde op de balansdatum van 31 december 2022.

Continuïteit

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld op basis van het continuïteitsbeginsel.

Toepassing van artikel 402 Boek 2 BW PZEM N.V. heeft gebruik gemaakt van de optie in Titel 9 Boek 2 BW om de enkelvoudige jaarrekening op te stellen volgens de IFRS grondslagen die worden gehanteerd in de geconsolideerde jaarrekening, inclusief de uitzondering dat de groepsmaatschappijen en deelnemingen worden gewaardeerd op basis van de equity-methode. De enkelvoudige winst-en-verliesrekening is op basis van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW in beknopte vorm weergegeven.

Deze jaarrekening 2022 is op 8 mei 2023, naast de ondertekening door het Bestuur, ondertekend door de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen zal de jaarrekening ter vaststelling en goedkeuring voorleggen aan de Algemene Vergadering op 1 juni 2023.

Basis voor opstelling

1A. Overeenstemmingsverklaring IFRS en samenvatting van wijzigingen in de waarderingsregels IFRS

De geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS), uitgegeven door de International Accounting Standards Board (IASB), en de interpretaties uitgegeven door het IFRS Interpretations Committee (IFRS IC) van de IASB die door Europese Commissie (EC) zijn goedgekeurd tot en met 31 december 2022 en met artikel 2:362 lid 9 van het Burgerlijk Wetboek (BW)..

Toepassing nieuwe IFRS-standaarden en/of aanvullingen

Ten opzichte van het voorgaande boekjaar zijn de volgende nieuwe standaarden en/of aanvullingen/verbeteringen door de IASB uitgegeven en door de EC goedgekeurd voor gebruik binnen de Europese Unie. De nog niet door de EC goedgekeurde wijzigingen zijn niet in onderstaand overzicht meegenomen.

1.1. De volgende standaarden en verbeteringen zijn door PZEM toegepast in de jaarrekening 2022

- 1) *IFRS 3 Bedrijfscombinaties*
Referenties naar het conceptueel raamwerk, geen impact voor PZEM.
- 2) *IAS 16 Materiële vaste activa*
Wijziging gaat over hoe je inkomsten moet verwerken die je verkregen hebt voor het beoogde gebruik. Dit is, in ieder geval in 2022, niet van toepassing geweest voor PZEM.
- 3) *IAS 37 Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa*
Met ingang van 2022 wordt bij de bepaling van de voorziening voor verlieslatende contracten ook rekening gehouden met de interne kosten die nodig zijn om het contract af te wikkelen.
- 4) *Jaarlijkse verbetering 2018-2020*
Diverse aanpassen, geen directe impact voor PZEM.

1.2. De volgende relevante standaarden en verbeteringen zijn door PZEM nog niet toegepast in de jaarrekening 2022. Deze zijn officieel van toepassing vanaf het boekjaar dat start op 1 januari 2023 of later

- 1) IFRS 17: Verzekeringscontracten
- 2) IAS 1: Presentatie van de jaarrekening
- 3) IAS 8: Grondslagen voor financiële verslaggeving, schattingswijzigingen en fouten
- 4) IAS 12: Uitgestelde belastingen met betrekking tot activa en verplichtingen die voortvloeien uit een enkele transactie
- 5) IFRS 16: Materiële vaste activa

Functionele valuta en presentatievaluta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in de euro, die fungeert als de functionele valuta van de vennootschap. Tenzij anders aangegeven, is alle financiële informatie in euro's afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Schattingen en veronderstellingen

Het opstellen van een jaarrekening brengt met zich mee dat gebruik wordt gemaakt van schattingen en veronderstellingen die zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en op factoren die naar het oordeel van het management aanvaardbaar zijn. Deze schattingen hebben voornamelijk betrekking op de opbrengsten uit levering en transport van elektriciteit en gas aan eindverbruikers in verband met gespreide meteropname, op uitgestelde belastingvorderingen en voorzieningen. Deze schattingen en veronderstellingen hebben invloed op de jaarrekeninggegevens, waarbij de werkelijke gegevens kunnen afwijken. De effecten van schattingswijzigingen worden prospectief verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Schattingswijzigingen kunnen eveneens leiden tot wijzigingen in activa en verplichtingen of in componenten van het eigen vermogen. Dergelijke schattingswijzigingen worden verwerkt in de periode waarin een schattingswijziging heeft plaatsgevonden.

Bij de toelichtingen van de balans en winst-en-verliesrekening zijn eventuele bijzonderheden met betrekking tot schattingen en veronderstellingen apart vermeld. Met name de bepaling van de voorziening onrendabele contracten, maar ook de hoogte van de uitgestelde belastingvorderingen en (terugname van) impairment beoordelingen worden geraakt door inschattingen voor de toekomst, omdat de commodity-markten volatiel zijn. Hoewel de voorziening zo veel mogelijk is bepaald op basis van bestaande contracten en posities, is één van de meest bepalende factoren de veronderstelde ontwikkeling van de commodityprijzen (elektriciteit, gas, CO₂). De gehanteerde toekomstige prijspaden zijn de meest actuele prognoses per balansdatum van een gerenommeerd onafhankelijk adviesbureau; deze komen tot stand door diepgaande analyse van markten en regelgeving door dit bureau. Ook deze prijzensets zijn echter voorspellingen.

Oordelen

Informatie over de gevormde oordelen bij de toepassing van de grondslagen zijn opgenomen in de verschillende onderdelen van de toelichting:

Toelichtingen worden, voor zover praktisch uitvoerbaar, in een systematische volgorde gepresenteerd en bevatten verwijzingen naar / van regels in de primaire overzichten. Bij het

bepalen van een systematische presentatiemethode houdt een entiteit rekening met het effect op de begrijpelijkheid en vergelijkbaarheid van de financiële overzichten. De groep heeft oordeelsvorming toegepast bij het presenteren van gerelateerde informatie, relevant voor een goed begrip van de financiële prestaties en financiële positie.

Veronderstellingen en schattingsonzekerheden

Informatie over veronderstellingen en schattingsonzekerheden die een aanmerkelijk risico in zich bergen van een materiële aanpassing van de boekwaarde van activa en passiva in het jaar eindigend op 31 december 2022, is opgenomen in toelichting 9 op de voorzieningen.

Bepaling van de reële waarde

Voor een aantal waarderingsgrondslagen en toelichtingen is bepaling van de reële waarde vereist, voor zowel financiële als niet-financiële activa en verplichtingen.

Bij het bepalen van de reële waarde van een actief of een verplichting maakt de groep zoveel mogelijk gebruik van op de markt waarneembare gegevens. De reële waarden worden geclassificeerd naar verschillende niveaus op basis van een reële waardehiërarchie, afhankelijk van de inputs op basis waarvan de waarderingstechnieken zijn toegepast.

De verschillende niveaus zijn als volgt gedefinieerd:

- Niveau 1: genoteerde marktprijzen (niet gecorrigeerd) in actieve markten voor identieke activa of verplichtingen.
- Niveau 2: input die geen onder niveau 1 vallende genoteerde marktprijzen betreft en die waarneembaar is voor het actief of de verplichting, hetzij rechtstreeks (i.c. in de vorm van prijzen) hetzij indirect (i.c. afgeleid van prijzen).
- Niveau 3: input voor het actief of de verplichting die niet is gebaseerd op waarneembare marktgegevens (niet-waarneembare input).

Indien de inputs die worden gebruikt voor het bepalen van de reële waarde van een actief of verplichting binnen verschillende niveaus van de reële-waardehiërarchie vallen, dan wordt de bepaalde reële waarde in zijn geheel geclassificeerd in hetzelfde niveau van de reële-waardehiërarchie als de input van het laagste niveau die van belang is voor de gehele meting.

De Groep verwerkt eventuele herrubricering tussen de niveaus van de reële-waardehiërarchie aan het einde van de verslagperiode waarin de wijziging zich heeft voorgedaan.

Meer informatie over de veronderstellingen voor de bepaling van reële waarden is opgenomen in toelichting 5 Derivatens.

2. Belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving

2.1 Bijzondere waardevermindering van activa

Gedurende het verslagjaar wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn voor een bijzondere waardevermindering van activa. Indien dit het geval is, wordt een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde van het actief. Voor de toetsing op bijzondere waardeverminderingen worden activa samengevoegd in de kleinst te onderscheiden groep activa die uit voortgezet gebruik kasstromen genereert die in hoge mate onafhankelijk zijn de inkomende kasstromen van andere activa of kasstroomgenererende eenheden (KGE's).

De realiseerbare waarde van een actief of een KGE is de hoogste van de bedrijfswaarde en de reële waarde minus verkoopkosten. Als de reële waarde minus verkoopkosten leidt tot niet vermijdbare uitgaven, zal hiervoor een verplichting worden opgenomen. De bedrijfswaarde wordt bepaald door de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen, gebaseerd op de intern opgestelde en door de Raad van Bestuur goedgekeurde ondernemingsplannen, gebruik makend van een disconteringsvoet vóór belastingen die onder andere de actuele marktrente weergeeft. Specifieke risico's met betrekking tot het actief of de kasstroomgenererende eenheid zijn in de geschatte toekomstige kasstromen opgenomen. Ten aanzien van verantwoorde goodwill wordt jaarlijks beoordeeld of sprake is van een bijzondere waardevermindering.

Een bijzondere waardevermindering wordt verwerkt indien de boekwaarde van een actief of de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort, hoger is dan de realiseerbare waarde.

Bijzondere waardeverminderingen van aan kasstroomgenererende eenheden toegewezen activa worden eerst in mindering gebracht op de boekwaarde van aan kasstroom genererende eenheden (of groepen van eenheden) toegerekende goodwill en vervolgens naar rato in mindering gebracht op de boekwaarde van de overige activa van de eenheid (groep van eenheden). De betreffende activa worden niet lager gewaardeerd dan de eigen (individuele) realiseerbare waarde.

Een bijzondere waardevermindering wordt teruggenomen indien vastgesteld wordt dat de uitgangspunten zijn veranderd op basis waarvan in het verleden de realiseerbare waarde is bepaald. Een bijzondere waardevermindering wordt alleen teruggenomen voor zover de resterende boekwaarde van het actief niet hoger is dan de boekwaarde die, na aftrek van afschrijvingen, zou zijn bepaald in de veronderstelling dat geen bijzondere waardevermindering had plaatsgevonden. Een bijzondere waardevermindering of terugname hiervan wordt ten laste of ten gunste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen van goodwill worden niet teruggenomen.

2.2 Waardering financiële instrumenten

Tenzij anders aangegeven bij de toelichting op de afzonderlijke posten in de jaarrekening is het management van oordeel dat de boekwaarden van financiële instrumenten een redelijke benadering vormen van de reële waarde van de financiële instrumenten.

2.3 Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen zodra het redelijkerwijs zeker is dat aan de voorwaarden voor verkrijging is of wordt voldaan en dat de subsidies zijn of zullen worden ontvangen. Bij activering

van investeringsprojecten worden ontvangen subsidies, evenals ontvangen bijdragen in de aanlegkosten, in mindering gebracht op de aanschafwaarde van de activa. Exploitatiesubsidies worden opgenomen onder de opbrengsten. Fiscale subsidieregelingen worden opgenomen bij de berekening van de belastingplicht.

2.4 Vreemde valuta

De activa en passiva die in vreemde valuta worden gehouden, worden omgerekend tegen de valutakoersen welke gelden aan het einde van de verslagperiode. De verschillen die verband houden met de wijziging van valutakoersen worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover deze geen betrekking hebben op de netto investering in buitenlandse deelnemingen; deze laatste leiden als onderdeel van de niet-gerealiseerde resultaten tot een mutatie in het eigen vermogen.

In de winst-en-verliesrekening zijn de kosten en opbrengsten luidend in vreemde valuta, omgerekend naar euro's tegen de koers op het moment van de transactie.

2.5 Belastingen

2.5.1 Belastingen op het resultaat

Belastingen op het resultaat omvatten de actuele belastingen en de mutaties in de uitgestelde belastingen. Deze bedragen worden ten laste van het resultaat gebracht, dan wel via de niet-gerealiseerde resultaten in het eigen vermogen opgenomen.

De actuele belastingen betreffen de bedragen die waarschijnlijk verschuldigd en verrekenbaar zijn over het fiscale resultaat van het verslagjaar. Deze zijn berekend op basis van de geldende belastingwetgeving en -tarieven.

2.6.2 Acute belastingen

De acute winstbelastingen omvatten de verwachte te betalen of terug te ontvangen belastingen over de fiscale winst of verlies over het boekjaar, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde of terug te ontvangen belastingen. Het bedrag van de acute winstbelastingen is de beste schatting van het verwachte te betalen of terug te ontvangen belastingbedrag, rekening houdend met eventuele onzekerheid met betrekking tot winstbelastingen. De acute winstbelasting wordt berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel op verslagdatum is besloten. De acute winstbelasting omvat tevens eventuele belastingen voortvloeiend uit dividenden.

Acute belastingvorderingen en – verplichtingen worden uitsluitend gesaldeerd als aan bepaalde criteria wordt voldaan.

2.5.3 Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingen worden toegepast op de relevante verschillen die bestaan tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van activa en verplichtingen.

Uitgestelde belastingen worden gewaardeerd op basis van de belastingtarieven die naar verwachting van kracht zullen zijn wanneer de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld uitgaande van de geldende belastingwetgeving en -tarieven. Uitgestelde belastingen worden opgenomen tegen nominale waarde. Uitgestelde belastingvorderingen worden slechts opgenomen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat voldoende fiscale winst en/of andere tijdelijke verschillen aanwezig zijn waarmee de uitgestelde belastingvordering verrekenend kan worden.

Uitgestelde belastingverplichtingen worden niet opgenomen voor:

- tijdelijke verschillen die verband houden met de eerste opname van activa of verplichtingen bij een transactie die geen bedrijfscombinatie betreft en die noch de commerciële noch de fiscale winst of verlies beïnvloedt;
- tijdelijke verschillen die verband houden met deelnemingen in dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en joint ventures, voor zover de Groep in staat is het tijdstip van afloop van deze tijdelijke verschillen te bepalen en het waarschijnlijk is dat ze niet zullen worden afgewikkeld in de voorzienbare toekomst; en

belastbare tijdelijke verschillen die voortvloeien uit de eerste opname van goodwill.

Voor de voorwaartse compensatie van fiscale verliezen en de verrekening van ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden wordt een uitgestelde belastingvordering opgenomen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat hiervoor voldoende toekomstige fiscale winsten aanwezig zullen zijn.

2.6 Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

2.6.1 Vaste activa aangehouden voor verkoop

Vaste activa, of groepen activa die worden afgestoten, worden geclassificeerd als aangehouden voor verkoop als het hoogst waarschijnlijk is dat de boekwaarde hoofdzakelijk zal worden gerealiseerd in een verkooptransactie en niet door het voortgezette gebruik ervan.

Dergelijke activa, of groepen activa die worden afgestoten, worden over het algemeen gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere reële waarde minus verkoopkosten. Elk bijzonder waardeverminderverslies op een groep activa die wordt afgestoten, wordt eerst toegerekend aan goodwill en vervolgens pro rata aan de resterende activa en passiva, behalve dat er geen verlies wordt toegerekend aan voorraden, financiële activa of uitgestelde belastingvorderingen die nog steeds worden gewaardeerd in overeenstemming met andere grondslagen voor financiële verslaggeving van de groep. Bijzondere waardeverminderversliezen bij initiële classificatie als aangehouden voor verkoop worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Eenmaal geclassificeerd als aangehouden voor verkoop, worden immateriële activa en materiële vaste activa niet langer afgeschreven.

2.6.2 Beëindigde bedrijfsactiviteiten

Een component van een entiteit omvat bedrijfsactiviteiten en kasstromen die operationeel en voor financiële verslaggevingsdoeleinden duidelijk kunnen worden onderscheiden van de rest van de entiteit. Een beëindigde bedrijfsactiviteit is een component van een entiteit die ofwel is afgestoten, ofwel is geclassificeerd als aangehouden voor verkoop, en

- a) een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied vertegenwoordigt
- b) deel uitmaakt van een enkel gecoördineerd plan om een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied af te stoten; of
- c) een dochteronderneming is die uitsluitend is overgenomen met de bedoeling te worden doorverkocht.

Classificatie als beëindigde bedrijfsactiviteit geschiedt bij afstoting of, indien dit eerder is, wanneer de bedrijfsactiviteit voldoet aan de criteria voor classificatie als aangehouden voor verkoop.

Vanaf het moment dat aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan, worden de te verkopen activa/passiva separaat geclassificeerd als activa/passiva aangehouden voor verkoop op de geconsolideerde balans van het verslagjaar en vindt geen afschrijving meer plaats. Het resultaat uit activa/passiva aangehouden voor verkoop wordt separaat opgenomen in de winst-en-verliesrekening en de niet-gerealiseerde resultaten over het volledige verslagjaar, alsmede in de vergelijkende cijfers.

3. Grondslagen voor de consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van PZEM N.V. en haar groepsmaatschappijen. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarin zeggenschap terzake van het bestuur en het operationele en financiële beleid wordt uitgeoefend. Volgens IFRS 10, *Geconsolideerde jaarrekening* wordt zeggenschap uitgeoefend als de investeerder blootgesteld is aan of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van zijn betrokkenheid bij de deelneming, en over de mogelijkheid beschikt deze opbrengsten via zijn macht over de deelneming te beïnvloeden. Bij de bepaling of er sprake is van zeggenschap worden de bestaande en potentiële stemrechten, die op balansdatum uitoefenbaar of converteerbaar zijn, meegewogen. Daarnaast wordt hierbij beoordeeld in hoeverre andere overeenkomsten aanwezig zijn die PZEM N.V. de mogelijkheid bieden het operationele en financiële beleid te bepalen.

Groepsmaatschappijen worden in de consolidatie betrokken vanaf het moment waarop van zeggenschap sprake is.

Anderzijds wordt vanaf de datum waarop van zeggenschap geen sprake meer is, de consolidatie beëindigd.

De groepsmaatschappijen zijn geconsolideerd volgens de integrale methode, waarbij vermogen en resultaat voor 100% in de consolidatie worden opgenomen. In het geval dat het belang in een groepsmaatschappij minder bedraagt dan 100% wordt het aandeel van derden afzonderlijk in de balans en de winst-en-verliesrekening tot uiting gebracht.

Gezamenlijke overeenkomsten (Joint arrangements) worden verantwoord voor het aandeel dat PZEM (of een van haar groepsmaatschappijen) heeft in de overeenkomst indien het gezamenlijke bedrijfsactiviteiten betreft. Ze worden betrokken in de consolidatie vanaf het moment waarop de overeenkomst tot stand gekomen is. Anderzijds wordt de consolidatie beëindigd vanaf de datum waarop de overeenkomst tot beëindiging is gekomen.

Gezamenlijke overeenkomsten die in de vorm van 'gezamenlijke bedrijfsactiviteiten' worden gevoerd, worden geconsolideerd volgens de partiële methode.

Hierbij wordt het belang als volgt in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt:

- Activa waarop de investeerder directe rechten heeft, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- Schulden waar de investeerder direct voor verantwoordelijk is, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- De opbrengsten uit de verkoop van de output van de gezamenlijke bedrijfsactiviteit door de gezamenlijke bedrijfsactiviteit zelf, en waarop de investeerder recht heeft, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening (de gezamenlijke bedrijfsactiviteit is zelfstandig verantwoordelijk voor de verkoop van de output);
- De opbrengsten van de verkoop van de output van de gezamenlijke bedrijfsactiviteit waarop de investeerder recht heeft, en waar de investeerder zelf voor gezorgd heeft, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- De kosten die direct aan de investeerder kunnen worden toegerekend verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- Activa, schulden, opbrengsten en kosten die niet direct aan de investeerders kunnen worden toegerekend, worden op indirecte wijze aan de investeerders toegekend op basis van hun relatieve aandeel in het belang in de gezamenlijke bedrijfsactiviteit.

Gezamenlijke overeenkomsten die in de vorm van een 'joint venture' worden uitgeoefend, worden volgens de equity-methode gewaardeerd en niet in de consolidatie betrokken.

Ook geassocieerde deelnemingen worden volgens de equity-methode gewaardeerd en niet in de consolidatie betrokken.

Purchase accounting

Purchase accounting wordt toegepast bij de verwerking van verwerving van groepsmaatschappijen. De waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen worden, indien nodig, aangepast teneinde een uniforme toepassing binnen PZEM te realiseren.

Reikwijdte van de consolidatie

In deze jaarrekening is separaat een overzicht opgenomen van de dochterondernemingen, deelnemingen en joint ventures, inclusief de betreffende kapitaalbelangen.

4. Grondslagen voor de balanswaardering

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, met uitzondering van de waardering op reële waarde van derivaten (financiële instrumenten) en hieronder aangegeven verschillen. Alle transacties in financiële instrumenten worden verantwoord op transactiedatum.

4.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa hebben betrekking op software en klantcontracten. Afschrijvingen vinden lineair plaats op basis van de geschatte gebruiksduur rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Software

De geactiveerde software is gewaardeerd tegen historische kostprijs onder aftrek van afschrijvingen. Zij wordt in beginsel over een periode van 5 jaar lineair afgeschreven. De gebruiksduur wordt jaarlijks beoordeeld. Eventuele aanpassingen worden prospectief verwerkt.

Klantcontracten

Klantcontracten zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en worden afgeschreven over de verwachte levensduur.

4.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs, onder aftrek van gecumuleerde lineaire afschrijvingen op basis van een geschatte levensduur, welke op technisch-economische maatstaven wordt bepaald, rekening houdend met een geschatte restwaarde en onder aftrek van (eventuele) gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Ontvangen bijdragen van derden in aanlegkosten van vaste bedrijfsmiddelen zijn, in navolging van IFRIC 18, met terugwerking naar 1 januari 2009 niet meer in mindering gebracht op de waarde van de activa maar gepasseerd als vooruitontvangen omzet.

Kosten van externe financiering van activa (bouwrente) worden in de kostprijs opgenomen indien deze rechtstreeks aan het actief kunnen worden toegerekend.

Als een actief uit meerdere componenten met verschillende afschrijvingstermijnen en restwaarden bestaat, worden deze componenten afzonderlijk verantwoord. Investerings voor vervanging van componenten worden geactiveerd onder gelijktijdige afwaardering van de te vervangen componenten. De geschatte levensduur en de geschatte restwaarde worden jaarlijks ten tijde van het opstellen van het ondernemingsplan beoordeeld. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt de waardering aangepast.

Periodiek groot onderhoud aan gebouwen en installaties wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd en afgeschreven gedurende de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

De amoveringsvoorzieningen zijn geactiveerd onder de materiële vaste activa en worden afgeschreven over de verwachte levensduur van de centrale.

De materiële vaste activa in aanbouw zijn in de balans opgenomen tegen de per balansdatum bestede kosten van materiaal en diensten, kosten van directe manuren, een passend gedeelte van

de direct toerekenbare overheadkosten en de rechtstreeks aan het actief toe te kennen financieringskosten.

4.3 Financiële vaste activa

Algemeen

Een bedrijfscombinatie is het samenbrengen van afzonderlijke entiteiten of bedrijfsactiviteiten in één verslaggevende entiteit. Een bedrijfscombinatie die in het toepassingsgebied valt wordt verwerkt volgens de overnamemethode, waarbij de volgende stappen genomen worden:

1. Identificatie van de overnemende partij;
2. Bepalen van de kostprijs van de bedrijfscombinatie;
3. Toerekenen van de kostprijs van de bedrijfscombinatie op de overnamedatum.

De kostprijs van een bedrijfscombinatie is het totaal van de reële waarde, op de datum van de ruil, van afgestane activa, aangegane of overgenomen verplichtingen en door de overnemende partij uitgegeven eigen vermogen instrumenten. Sinds de herziening van IFRS 3 (vanaf 2009 toegepast) worden de rechtstreeks aan de verwerving toe te rekenen kosten niet langer verwerkt als onderdeel van de kostprijs van de bedrijfscombinatie, maar direct ten laste van het resultaat gebracht. Goodwill wordt gewaardeerd als de waarde waarmee de kostprijs van de bedrijfscombinatie het belang van de overnemende partij in de netto reële waarde van de identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen overschrijdt.

Negatieve goodwill wordt direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen en minderheidsbelangen in het eigen vermogen.

Joint ventures, geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen

- Joint ventures zijn gezamenlijke overeenkomsten waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, rechten hebben op de netto activa van de overeenkomst. Deze partijen worden deelnemers in een joint venture genoemd.
- Een gezamenlijke bedrijfsactiviteit is een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben (waaronder PZEM N.V. of een van haar dochtermaatschappijen), rechten hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst. Deze partijen worden deelnemers in een gezamenlijke bedrijfsactiviteit genoemd. PZEM N.V. neemt bij een gezamenlijke bedrijfsactiviteit haar activa en verplichtingen, opbrengsten en lasten voor haar aandeel in de gezamenlijke bedrijfsactiviteit op; het aandeel in het eigen vermogen van de gezamenlijke bedrijfsactiviteit vormt daarmee geen Financieel vast actief.
- Geassocieerde deelnemingen zijn die entiteiten waarin PZEM N.V. direct of indirect invloed van betekenis heeft, maar geen beslissende zeggenschap. In het algemeen is hiervan sprake indien PZEM N.V. tussen 20% en 50% van de stemrechten kan uitoefenen.
- Overige deelnemingen zijn niet-geassocieerde deelnemingen waarin PZEM N.V. een belang heeft dat kleiner is dan 20%.

In de jaarrekening is een overzicht opgenomen van de belangrijkste gezamenlijke overeenkomsten en deelnemingen.

Waardering joint ventures en (geassocieerde) deelnemingen

Investerings in joint ventures en geassocieerde deelnemingen worden in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt volgens de 'equity methode'. Volgens deze methode vindt de initiële waardering plaats tegen kostprijs, i.e. de reële waarde van de onderliggende activa en passiva, waarbij derhalve ook de betaalde goodwill in dit bedrag is opgenomen. Indien de reële waarde hoger is dan de kostprijs, wordt het positieve resultaat bij de deelneming verantwoord. Jaarlijks wordt het aandeel in het resultaat bij- of afgeboekt en worden dividenduitkeringen op de waardering in

minderung gebracht. Indien de (gecumuleerde) verliezen van de joint venture en/of geassocieerde deelneming zouden leiden tot een negatieve boekwaarde, dan worden deze verliezen niet meer verwerkt, tenzij PZEM N.V. de verplichting heeft, of betalingen heeft gedaan, om deze verliezen aan te zuiveren.

Mutaties in overige deelnemingen worden geboekt in de niet-gerealiseerde resultaten tenzij sprake is van een duurzame waardevermindering, deze wordt direct ten laste van het resultaat geboekt. Indien onvoldoende informatie beschikbaar is vindt waardering plaats tegen kostprijs.

Niet-uitgekeerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen alsmede rechtstreekse vermogensvermeerderingen betreffende deelnemingen waarvan uitkering niet zonder beperking kan worden bewerkstelligd, worden toegevoegd aan de wettelijke reserve.

De waarderingsgrondslagen van joint ventures en deelnemingen worden indien nodig aangepast om een consistente toepassing van waarderingsgrondslagen binnen de PZEM-groep te realiseren.

Leningen u/g overige deelnemingen

Verstreckte leningen aan deelnemingen of aan externe partijen worden bij eerste waardering gewaardeerd tegen de reële waarde en vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs. Door de korte looptijd is de geamortiseerde kostprijs in de regel gelijk aan de nominale waarde van de lening. Waar nodig wordt een voorziening getroffen in verband met mogelijke oninbaarheid, die in mindering wordt gebracht op deze waarde.

Deposito's en effecten – aangehouden tot einde looptijd

Termijndeposito's en effecten, waarvan de intentie bestaat om deze aan te houden tot het einde van de looptijd, worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Vorderingen met een looptijd korter dan één jaar worden gerapporteerd onder de vorderingen.

Niet beursgenoteerde aandelen

Wanneer niet beursgenoteerde aandelen behoren tot de handelsportefeuille worden deze gewaardeerd op reële waarde waarbij waardeveranderingen direct in de winst-en-verliesrekening worden verwerkt.

Wanneer niet beursgenoteerde aandelen behoren tot de investeringen in eigenvermogensinstrumenten worden deze gewaardeerd op reële waarde waarbij waardeveranderingen direct in de winst-en-verliesrekening worden verwerkt.

Zowel PZEM N.V. als N.V. EPZ participeren in een aandelen/obligatiefonds van een beleggingsinstelling. Voor PZEM N.V. behoort deze participatie tot de handelsportefeuille terwijl N.V. EPZ deze participatie duurzaam aan houdt ten behoeve van de amovering van de kerncentrale.

4.4 Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, gebaseerd op basis van de FIFO-methode (first in first out) of tegen de netto opbrengstwaarde als deze lager is, onder aftrek van een voorziening voor incourantheid. De waardeverminderingen op voorraden worden ten laste van het resultaat geboekt en afzonderlijk vermeld.

4.5 Vorderingen

De handelsvorderingen worden bij eerste opname verwerkt tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

Door de korte looptijd is de geamortiseerde kostprijs in de regel gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen.

De aangehouden CO₂ certificaten zijn bestemd voor eigen verbruik en bepaald op basis van de netto stand (aanwezige certificaten minus de benodigde certificaten als gevolg van emissie in het verslagjaar). De waardering geschiedt tegen historische aanschafprijs op basis van FIFO-methode.

4.6 Derivaten

Voor het onderdeel derivaten wordt verwezen naar onderdeel 5. 'Grondslagen voor de waardering van financiële instrumenten'.

4.7 Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden niet alleen de geldmiddelen opgenomen maar ook kasequivalenten, die zonder materieel risico van waardeverandering in liquide middelen kunnen worden omgezet. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

4.8 Eigen vermogen

De marginale kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de uitgifte van gewone aandelen, na aftrek van eventuele belastingeffecten, worden in mindering gebracht op het eigen vermogen. Winstbelastingen over transactiekosten van eigen-vermogens-transacties worden verwerkt in overeenstemming met IAS 12.

Dividenden worden als uitkering uit het eigen vermogen opgenomen na goedkeuring door de aandeelhouders.

4.9 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare feitelijke verplichtingen welke samenhangen met de bedrijfsactiviteiten. De voorzieningen worden opgenomen tegen de contante waarde van de te verwachten uitgaven minus de eventueel te verwachten eigen opbrengsten. De contante waarde wordt berekend met behulp van een disconteringsvoet vóór belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de tijds waarde van geld tot uitdrukking komt. De verwachte uitgaven binnen één jaar na balansdatum worden opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

Verlieslatende contracten

De voorziening voor verlieslatende contracten wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de verwachte kosten van het beëindigen van het contract of, als deze lager is, tegen de contante waarde van de verwachte netto kosten van de voortzetting van het contract, bepaald op basis van incrementele kosten die noodzakelijk zijn om de verplichting uit hoofde van het contract te vervullen. Voordat een voorziening wordt getroffen, verwerkt de groep eerst een eventueel bijzonder waardeverminderverslies op de activa die gerelateerd zijn aan het contract.

4.10 Langlopende verplichtingen

De langlopende verplichtingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode. De binnen één jaar vervallende aflossingsverplichtingen op langlopende verplichtingen worden opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

Het langlopende deel van de vooruit ontvangen omzet wordt onder langlopende verplichtingen geclassificeerd. Het gedeelte dat het eerstvolgende jaar vrijvalt wordt onder de kortlopende verplichtingen opgenomen. Het gedeelte dat betrekking heeft op het huidige verslagjaar is verwerkt in de omzet.

5. Grondslagen voor de waardering van financiële instrumenten

5.1 Financiële instrumenten

PZEM maakt gebruik van financiële instrumenten om de normale marktrisico's die samenhangen met zijn energie-, valuta- en renteposities te beheersen en te optimaliseren. PZEM past de standaard IFRS 9 *Financiële instrumenten* toe. Op grond van deze standaard worden derivaten (afgeleide financiële instrumenten) gewaardeerd tegen reële waarde (fair value) en worden handelscontracten in de winst-en-verliesrekening verwerkt op basis van 'fair value through P&L' (verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening).

Definiëring

Een derivaat is een financieel instrument of ander contract dat binnen het toepassingsgebied van IFRS 9 valt en dat de drie volgende kenmerken bezit:

- de waarde verandert als gevolg van veranderingen in een bepaalde rentevoet, de prijs van een financieel instrument, de commodityprijs, de valutakoers, een index van prijzen of rentevoeten of andere variabele, mits, in geval van een niet-financiële variabele, de variabele niet specifiek voor een contractpartij geldt (soms 'de onderliggende waarde' genoemd);
- er is geen of slechts een geringe netto aanvangsinvestering benodigd in verhouding tot andere soorten contracten die op vergelijkbare wijze reageren op veranderingen in marktfactoren;
- de afwikkeling vindt in de toekomst plaats.

5.2 Derivaten

PZEM handelt in contracten voor gas, elektriciteit, CO₂-certificaten en valuta voor het lopende kalenderjaar plus maximaal de drie daarop volgende jaren. PZEM beschouwt de markten voor deze producten als liquide voor deze periode: hiervoor zijn betrouwbare prijzen beschikbaar via brokers, beurzen en dataleveranciers. De reële waarde van commodity-contracten wordt bepaald via de DCF-methode op basis van deze prijzen; er wordt geen gebruik gemaakt van eigen waarderingsmodellen. De gepubliceerde maand-, kwartaal- en jaarprijzen worden slechts bewerkt om aan te sluiten op de relatieve perioden in de trade-systemen. Voor het afdekken van de renterisico's maakt PZEM gebruik van derivaten zoals interest rate swaps. Met behulp van deze swaps wordt bewerkstelligd dat de variabele rente wordt omgezet in een vaste rente. De reële waarde van rentederivaten wordt eveneens via de DCF-methode bepaald op basis van een yieldcurve uitgaande van op ECB (Europese Centrale Bank) data gebaseerde noteringen.

De reële waarde van de interest rate swaps omvat conform IFRS 13, *Waardering tegen reële waarde* de credit value adjustment (CVA) en de debet value adjustment (DVA), die het kredietrisico van alle betrokken partijen weerspiegelt. De waarde-mutaties in de CVA/DVA worden gerapporteerd in de winst-en-verliesrekening.

Rubricering en saldering

Derivaten worden onder de kortlopende, respectievelijk langlopende activa geclassificeerd indien de reële waarde positief is en onder de kortlopende, respectievelijk langlopende verplichtingen indien de reële waarde negatief is. Vorderingen en verplichtingen uit hoofde van derivaten voor verschillende transacties met dezelfde tegenpartij worden gesaldeerd indien er een contractueel of juridisch recht tot saldering bestaat en PZEM de desbetreffende kasstromen eveneens op gesaldeerde basis verrekent.

Verwerking reële waarde mutaties

Onder IFRS 9 worden energie commodity-contracten (elektriciteit, gas en CO₂-certificaten alsmede de daaraan gerelateerde posities in vreemde valuta) en renteswap contracten als derivaat aangemerkt. Onder IFRS 9 en IFRS 7, *Financiële instrumenten: informatieverschaffing*, worden alle derivaten vanaf eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde.

Als algemeen uitgangspunt geldt dat aanpassingen in de reële waarde van derivaten in het resultaat dienen te worden verwerkt. Uitzonderingen hierop zijn:

1. Own use behandeling: voor commodity-contracten voor eigen gebruik, productie en in- en verkoopcontracten die bestemd zijn voor fysieke levering aan eindgebruikers past PZEM accrual accounting toe, wat impliceert dat tussentijdse waardestijgingen niet in het resultaat worden verwerkt. Dergelijke transacties worden op het moment van effectuering tegen de dan geldende prijzen verwerkt als aan- of verkoop;
- 2a. Derivaten die aangegaan zijn ten behoeve van afdekking van een own use contract. Hiervoor kan onder voorwaarden hedge-accounting worden toegepast;
- 2b. Rente-derivaten. Hiervoor kan onder voorwaarden hedge-accounting worden toegepast.

Hedge-accounting

Hedge-accounting biedt de mogelijkheid om het effect van fair value mutaties op het resultaat te beperken, doordat bij hedge-accounting rekening wordt gehouden met tegengestelde effecten op het resultaat van fair value mutaties van de hedge-transacties en van de afgedekte posities; de fair value mutaties van derivaten worden in dit geval (via het overzicht van de niet-gerealiseerde resultaten) in het eigen vermogen verwerkt tot het moment dat de afgedekte positie/transactie wordt afgewikkeld.

PZEM maakt gebruik van derivaten om prijs- en valutarisico's die voortvloeien uit energie commodity-contracten af te dekken.

Met afgesloten renteswaps wordt het risico van fluctuaties in de kasstroom als gevolg van rentemutaties afgedekt. PZEM past hiervoor cashflow hedging (kasstroomafdekking) toe, waarbij door middel van hedge-transacties het risico van schommelingen in (toekomstige) kasstromen die het resultaat kunnen beïnvloeden, worden afgedekt. De hedges zijn toewijsbaar aan een specifiek risico dat is gerelateerd aan een balanspost of een toekomstige transactie die hoogstwaarschijnlijk is.

Criteria voor toepassing van hedge-accounting

Voor het toepassen van hedge-accounting gelden strikte regels ten aanzien van noodzakelijke documentatie en effectiviteit-meting. Op een derivaat kan hedge-accounting worden toegepast indien het voldoet aan de volgende criteria:

1. bij het aangaan van de transactie dient het derivaat formeel als hedge te worden aangemerkt en moeten de hedge-relatie, de doelstellingen van de hedge en de risicomanagement strategie worden gedocumenteerd;
2. voor cashflow hedges geldt dat ingedekte verwachte toekomstige transacties hoogst waarschijnlijk dienen te zijn en dat voornoemde verwachte toekomstige transacties de onderneming blootstellen aan schommelingen in (toekomstige) kasstromen, die invloed op het resultaat kunnen hebben;
3. de effectiviteit van de hedge-transactie kan betrouwbaar worden vastgesteld;
4. de hedge-transactie is naar verwachting in hoge mate effectief;
5. de hedge-transactie wordt periodiek beoordeeld op effectiviteit.

Effectiviteitsmeting van hedges en verwerking van mutaties

PZEM beoordeelt formeel, zowel bij het aangaan van de hedge-relatie als gedurende de looptijd daarvan, of de derivaten waarvan gebruik is gemaakt ten behoeve van hedge-transacties, effectief

zijn voor het opvangen van veranderingen in de reële waarde of kasstromen van de afgedekte positie. Hiertoe beoordeelt en bepaalt PZEM of veranderingen in de reële waarde of kasstromen van de afgedekte positie worden gecompenseerd door veranderingen in de reële waarde of kasstromen van het hedge-instrument.

Het effectieve deel van de wijzigingen in de reële waarde wordt (via het overzicht van de niet-gerealiseerde resultaten) in het eigen vermogen onder de hedge-reserves verwerkt.

Het ineffectieve deel van een hedge-relatie wordt bepaald door de mate waarin de veranderingen in de reële waarde van het derivaat verschillen van de veranderingen in de reële waarde van de afgedekte positie in een reële waarde hedge, of de mate waarin veranderingen in de reële waarde van het derivaat afwijken van de reële waardeverandering van de verwachte kasstroom in een kasstroom hedge. Ineffectieve hedges, het niet-effectieve gedeelte van een hedge en winsten en verliezen op componenten van een derivaat die bij de beoordeling van de effectiviteit van de hedge-transactie buiten beschouwing worden gelaten, worden direct in het resultaat verwerkt.

De cumulatieve bedragen die in het eigen vermogen zijn verwerkt, worden overgeheveld naar het resultaat in dezelfde periode waarin de afgedekte transactie in het resultaat wordt verwerkt.

PZEM beëindigt de hedge-accounting indien de hedge-relatie niet langer effectief is of indien niet langer verwacht wordt dat deze effectief zal blijven.

6. Grondslagen voor de resultaatbepaling

6.1 Netto omzet

Onder de netto omzet worden de direct toerekenbare opbrengsten verantwoord van aan derden geleverde goederen en diensten, onder aftrek van kortingen en over de omzet geheven en af te dragen belastingen zoals de omzetbelasting en energiebelasting.

Opbrengsten worden opgenomen als de wezenlijke risico's en voordelen van eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper. Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de verrichte prestaties aan het einde van de verslagperiode.

Voor de verantwoording van de omzet van elektriciteit wordt verondersteld dat de geproduceerde elektriciteit uit de eigen productiemiddelen (incl. gezamenlijke overeenkomsten), alsmede de gecontracteerde elektriciteit uit productiemiddelen van derden (inclusief de belangrijkste wind PPA-contracten), aan derden wordt verkocht en derhalve als omzet wordt verantwoord. Daarnaast wordt de aan eindverbruikers geleverde elektriciteit volledig bij derden ingekocht en derhalve ook als omzet verwerkt.

Inkoop- en verkoopwaarden van handelscontracten met betrekking tot gas en elektriciteit die geen fysieke levering betreffen zijn gesaldeerd indien dit contractueel overeengekomen is.

6.2 Netto bedrijfslasten

De netto bedrijfslasten worden bepaald op basis van verkregen prestaties en op basis van de hiervoor reeds gememoreerde grondslagen met betrekking tot waardering en afschrijving. De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin zij daadwerkelijk worden geëffectueerd; verliezen worden genomen in het jaar waarin zij voorzienbaar zijn.

6.2.1 Personeelsbeloningen

Korte-termijnpersoneelsbeloningen worden verwerkt als kosten wanneer de daarmee verband houdende dienst wordt verricht. Er wordt een verplichting verwerkt voor het bedrag dat naar verwachting zal worden betaald als er een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting bestaat om dit bedrag te betalen als gevolg van verrichte diensten door de werknemer en de verplichting betrouwbaar kan worden bepaald.

Ontslagvergoedingen worden verwerkt als last als het aanbod van die vergoeding niet langer kan worden ingetrokken of, indien dit eerder is, wanneer de lasten van de reorganisatie zijn verwerkt. Indien vergoedingen naar verwachting niet geheel binnen twaalf maanden na de verslagdatum worden afgewikkeld, worden zij contant gemaakt.

6.3 Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben volgens de effectieve rente methode. Kosten van externe financiering, gerelateerd aan de vervaardiging of verwerving van vaste activa (bouwrente) worden in voorkomende gevallen geactiveerd.

7. Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode en op basis van de werkelijke balansmutaties. Onderscheid is aangebracht tussen de operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. Het kortlopend deel van de langlopende verplichtingen is in de balans opgenomen als onderdeel van de overige (kortlopende) verplichtingen, de mutatie op het kortlopende deel van de langlopende verplichtingen is in het kasstroomoverzicht echter verantwoord onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Kasstromen, gerelateerd aan minderheidsdeelnemingen (uitkering van dividenden), financiële baten en lasten en winstbelastingen (belastingaanslagen) zijn gebaseerd op de werkelijke ontvangsten en betalingen.

PZEM gebruikt uitzettingen (deposito's, effecten, etc.) om de onderneming te financieren. Een tijdelijk overschot wordt uitgezet en een tijdelijk tekort wordt vanuit de uitzettingen aangevuld. Hierdoor passen de "investeringen" in uitzettingen naar hun aard beter in de financieringskasstroom dan in de investeringskasstroom en zijn daar dan ook gepresenteerd.

Toelichting op de geconsolideerde balans

1. Immateriële vaste activa

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Software	Klant contracten
2021			
Boekwaarde per 1 januari 2021	1.445	653	792
Investerings	331	331	-
Afschrijvingen	(202)	(155)	(47)
Desinvesteringen	-	-	-
Boekwaarde per 31 december 2021	1.574	829	745
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	3.188	2.585	603
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	4.762	3.414	1.348
2022			
Boekwaarde per 1 januari 2022	1.574	829	745
Investerings	1.928	1.928	-
Afschrijvingen	(523)	(476)	(47)
Desinvesteringen	-	-	-
Activa aangehouden voor verkoop	(2.979)	(2.281)	(699)
Boekwaarde per 31 december 2022	-	-	-
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	-	-	-
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2022	-	-	-
Afschrijvingstermijnen in jaren		5	28

Bijzondere waardevermindering

Alle immateriële vaste activa zijn activa aangehouden voor verkoop.

Software

In 2022 heeft PZEM geïnvesteerd in nieuwe software als vervanging voor een oude applicatie.

Klantcontracten

Deze immateriële vaste activa worden afgeschreven over de verwachte levensduur van de Sloecentrale. De afschrijving is gestart in 2009.

2. Materiële vaste activa

(Bedragen x EUR 1.000)	Andere vaste					Lease activa	Bijdrage van derden
	Totaal	Gebouwen en terreinen	Machines en installaties	bedrijfs-middelen	Activa in aanbouw		
2021							
Boekwaarde per 1 januari 2021	510.794	170.585	289.236	32.184	11.238	8.181	(630)
Investerings	29.121	3.489	25.277	3.315	(3.070)	110	-
Afschrijvingen	(49.859)	(15.977)	(26.651)	(6.380)	-	(899)	48
(Terugname) bijzondere waardevermindering	150.328	-	150.328	-	-	-	-
Desinvesteringen	(6.368)	-	(6.344)	-	-	(24)	-
Overige mutaties	27.454	27.454	-	-	-	-	-
Boekwaarde per 31 december 2021	661.470	185.551	431.845	29.120	8.168	7.369	(583)
Boekwaarde voor aftrek bijdragen	662.053	185.551	431.845	29.120	8.168	7.369	
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	890.624	137.434	656.048	95.116	-	2.026	-
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	1.552.676	322.985	1.087.893	124.235	8.168	9.395	
2022							
Boekwaarde per 1 januari 2022	661.470	185.551	431.845	29.120	8.168	7.369	(583)
Investerings	41.235	21.574	7.010	2.565	9.687	400	-
Afschrijvingen	(63.385)	(17.295)	(38.983)	(6.230)	-	(925)	48
(Terugname) bijzondere waardevermindering	(1.946)	(1.946)	-	-	-	-	-
Desinvesteringen	(537)	(467)	(105)	18	-	18	-
Overige mutaties	-	-	-	-	-	-	-
Activa aangehouden voor verkoop	(211.013)	(17.531)	(183.285)	(2.821)	(1.093)	(6.817)	535
Boekwaarde per 31 december 2022	425.826	169.887	216.482	22.651	16.762	44	-
Boekwaarde voor aftrek bijdragen	425.826	169.887	216.482	22.651	16.762	44	
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	752.073	136.668	515.394	99.960	-	51	-
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2022	1.177.898	306.555	731.876	122.610	16.762	95	
Afschrijvingstermijnen in jaren		0 - 40	7 - 40	5 - 15	nvt		

De overige mutatie in gebouwen en terreinen in 2021 heeft betrekking op de verhoging en activering van de amoveringsvoorziening van de kerncentrale als gevolg van een nieuwe studie naar de benodigde uitgaven bij amovering.

De investeringen in machines en installaties (inclusief de mutaties in activa in aanbouw) hebben met name betrekking op vervangingsinvesteringen en maatregelen om de (nucleaire) veiligheid bij EPZ verder te verhogen. Een deel heeft ook betrekking op groot onderhoud van en verbeteringen aan de Sloecentrale.

De activa in aanbouw hadden per ultimo 2021 voor EUR 1,9 mln. betrekking op investeringen in software die na gereedkomen in 2022 zijn opgenomen onder de immateriële vaste activa.

Bijzondere waardeverminderingen

In 2017 heeft een bijzondere waardevermindering plaats gevonden door de afwaardering van de geactiveerde fair value van de uitbreiding van het aandelenbelang in EPZ, van 50% naar 70%, in 2011 van EUR 292,5 mln. Door de gestegen elektriciteitsprijzen is deze bijzondere waardevermindering ultimo 2021 volledig teruggenomen voor een bedrag van EUR 150,3 mln. Dit is het bedrag van de waardevermindering uit 2017 verminderd met de (gemiste) reguliere afschrijvingen in de tussenliggende periode. In 2022 is hierop weer regulier afgeschreven.

De bijzondere waardevermindering in 2022 op de gebouwen en terreinen van € 1,9 mln. zijn feitelijk een afwaardering voor de verbouwingskosten van het hoofdkantoor. Aangezien de huurovereenkomst met de verkoop van Wholesale wordt overgedragen, zijn alle resterende activa ten aanzien van het hoofdkantoor afgewaardeerd. Dit zou ook gezien kunnen worden als een (extra) boekverlies op de verkoop van Wholesale.

Activa aangehouden voor verkoop

De activa aangehouden voor verkoop zijn alle activa die aanwezig zijn in de in 2023 verkochte entiteiten. Deze hebben een boekwaarde (voor impairment) van € 211,0 mln.

3. Joint Ventures, geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Joint Ventures	Overige deelnemingen
Boekwaarde per 1 januari 2021	402.514	390.087	12.427
Investerings/Verkopen	(355.693)	(354.550)	(1.143)
Ontvangen dividenden/ontvangsten	(15.146)	(15.145)	(1)
Resultaat	26.419	24.741	1.677
Resultaat uit verkoop	(23.644)	(23.644)	-
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	34.450	21.489	12.960
Openingsbalans per 1 januari 2022	34.450	21.489	12.960
Investerings/Verkopen	(9.283)	-	(9.283)
Ontvangen dividenden/ontvangsten	(17.306)	(17.306)	-
Resultaat	21.779	12.404	9.375
Resultaat uit verkoop	-	-	-
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2022	29.641	16.588	13.053

Op 8 december 2021 heeft PZEM haar aandelenbelang (50%) in waterbedrijf Evides verkocht aan haar aandeelhouders. Tot 8 december 2021 zijn de resultaten en dividendontvangsten nog toegerekend aan PZEM. Omdat Evides wel verkocht is naar de stand (en waardering) per 1 januari 2021 heeft de transactie tot een boekverlies uit de verkoop geleid.

In 2022 bestaan de Joint Ventures nog uit BMC Moerdijk en NPG Willebroek en de overige deelnemingen met name uit Set Fund I & II.

Het resultaat betreft de resultaten die door de joint ventures en overige deelnemingen zijn gerealiseerd.

3.1 Joint Ventures

De joint ventures hebben met name betrekking op de deelneming in BMC Moerdijk.

3.2 Overige deelnemingen

Alle participaties die gerapporteerd worden onder de overige deelnemingen zijn opgenomen in het overzicht van niet-geconsolideerde deelnemingen.

In het licht van het Borssele convenant is in 2007 het Sustainable Energy Technology Fund opgericht (SET Fund C.V.), waarin de toenmalige energiebedrijven DELTA (via DELTA Investeringsmaatschappij B.V. als stille vennoot; huidig PZEM resp. PZEM Investeringsmaatschappij B.V.) en Essent (huidig onderdeel van RWE) beiden voor 50% participeerden.

Gelet op de statuten van dit fonds en de gewijzigde aandelenverhouding in N.V. EPZ is per 23 december 2011 een nieuw fonds, SET Fund II C.V., opgericht. In SET Fund II C.V. participeerde PZEM bij aanvang voor 69,65% en Essent (RWE) voor 29,85% in het initieel kapitaal van EUR 10 mln. Gezien de beperkte zeggenschap worden beide ondernemingen gekwalificeerd als 'financiële instrumenten' en gewaardeerd tegen reële waarde. De participatie van PZEM (via PZEM Investeringsmaatschappij B.V. als stille vennoot) in SET Fund I C.V. bedraagt ultimo 2022 38,42% met een boekwaarde van EUR 9,1 mln. (ultimo 2021: 37,38% met een boekwaarde van EUR 7,5

mln.). Voor SET Fund II C.V. is dit ultimo 2022 14,61% met een boekwaarde van EUR 2,7 mln. (ultimo 2021: 18,26% met een boekwaarde van EUR 4,2 mln.).

3.3 Transacties met verbonden partijen

Hieronder zijn de transacties met verbonden partijen opgenomen voor zover de waarde van de verbonden partij materieel is in de PZEM jaarcijfers en de verkoop- en inkooptransacties, debiteuren en crediteuren en de verstrekte leningen niet minder bedragen dan EUR 5 mln. De transacties zijn marktconform.

Ten behoeve van de vorderingen op verbonden partijen zijn geen voorzieningen voor oninbaarheid opgenomen omdat hier geen noodzaak toe bestaat. De aandeelhouders van PZEM (provincies en gemeentes) zijn weliswaar verbonden partijen maar er vinden geen significante transacties plaats tussen PZEM en haar aandeelhouders. De vergoedingen aan Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen zijn toegelicht onder de personeelskosten respectievelijk de overige bedrijfskosten.

(Bedragen x EUR 1.000)

	% Deelneming	Verkochte goederen		Ingekochte goederen		Debiteuren	
		2022	2021	2022	2021	31-12-2022	31-12-2021
BMC Moerdijk B.V.	50,00%	382	341	58.476	23.924	-	43
TOTAAL		382	341	58.476	23.924	-	43

(Bedragen x EUR 1.000)

	% Deelneming	Crediteuren		Verstrekte leningen		Rentebaten	
		31-12-2022	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2021	2022	2021
BMC Moerdijk B.V.	50,00%	299	413	2.422	2.422	172	172
TOTAAL		299	413	2.422	2.422	172	172

4. Overige financiële vaste activa

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Leningen u/g deelnemingen	Uitgestelde belasting vorderingen	Overige financiële vaste activa
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2021 (LANGLOPEND)	617.123	2.572	4.152	610.399
Terugboeking kortlopend gedeelte	371.164	-	-	371.164
Nieuwe vorderingen	741.220	-	-	741.220
Resultaat	20.433	-	(1.513)	21.946
Ontvangen aflossingen	(798.450)	-	-	(798.450)
Ten laste van eigen vermogen	(13.566)	-	(13.566)	-
Overige mutaties	14.626	15	14.530	82
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	952.551	2.587	3.602	946.361
Kortlopend gedeelte	(369.748)	-	-	(369.748)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	582.803	2.587	3.602	576.614
OPENINGSBALANS PER 1 JANUARI 2022 (LANGLOPEND)	582.803	2.587	3.602	576.614
Terugboeking kortlopend gedeelte	369.841	-	-	369.841
Nieuwe vorderingen	480.772	-	-	480.772
Resultaat	(44.801)	-	-	(44.801)
Ontvangen aflossingen	(778.770)	(24)	-	(778.746)
Ten laste van eigen vermogen	-	-	-	-
Overige mutaties	56.460	-	56.266	194
Activa aangehouden voor verkoop	(76.315)	-	(59.868)	(16.447)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2022	589.990	2.563	-	587.426
Kortlopend gedeelte	(255.420)	-	-	(255.420)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2022 (LANGLOPEND)	334.570	2.563	-	332.006

4.1 Leningen u/g deelnemingen

De leningen u/g deelnemingen betreft een tweetal achtergestelde leningen.

De gewogen gemiddelde rentevoet bedraagt in 2022 6,9% (2021: 6,9%).

4.2 Uitgestelde belastingvorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Materiële vaste activa	-	(1.513)
Voorzieningen	-	14.529
Verrekenbare verliezen	-	-
Hedgereserve ingevolge IAS39 / derivaten	-	(9.414)
TOTAAL	-	3.602

De aanwezige uitgestelde belastingvorderingen zijn per ultimo 2022 allemaal gesaldeerd opgenomen onder de uitgestelde belastingverplichtingen. De verdere toelichting is ook aldaar opgenomen.

4.3 Overige financiële vaste activa

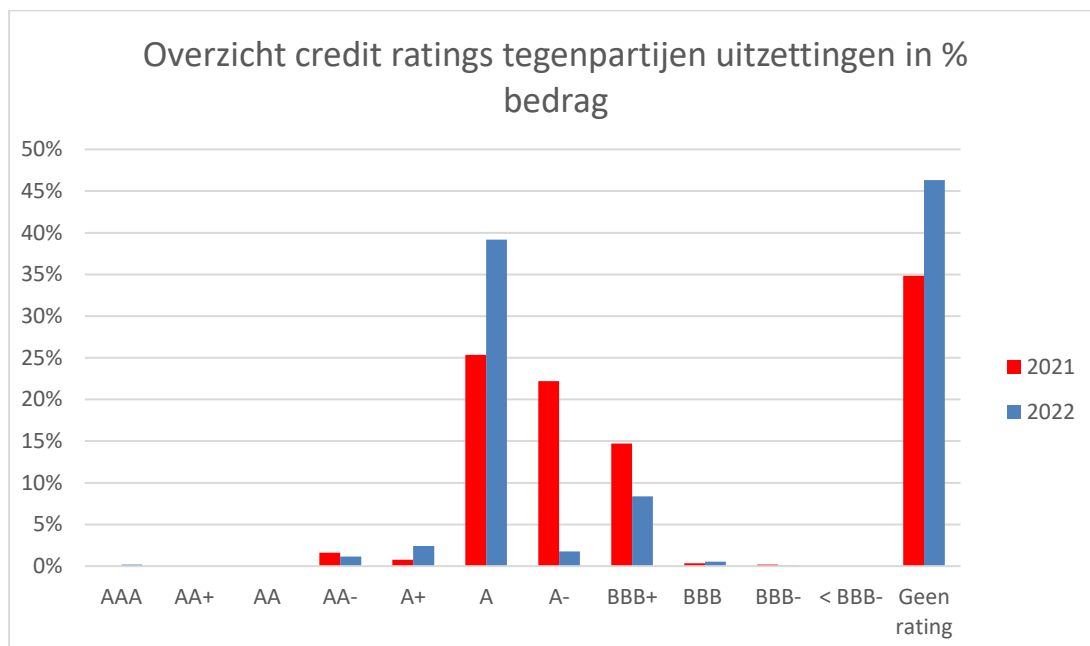
De overige financiële vaste activa bestaan ultimo 2022 voornamelijk uit uitzettingen en gestelde zekerheden.

Sinds de invoering van IFRS 9 per 1 januari 2018 dient bij de initiële verwerking van vorderingen al rekening te worden gehouden met verwachte kredietverliezen. Om de hoogte van deze ‘expected loss’ in te schatten heeft PZEM aansluiting gezocht naar de externe rating van de tegenpartijen. Hierbij heeft PZEM gekozen om de volgende percentages te hanteren bij de volgende ratings:

Externe credit rating	Percentage ‘Expected loss’
> A-	0,1%
BBB+	0,2%
BBB of BBB-	0,5%
< BBB- of geen rating	1%

Er is door PZEM gekozen voor relatief lage percentages, omdat deze uitzettingen en gestelde zekerheden een relatief kortlopend karakter (ca. 1,5 jaar) hebben.

De procentuele verdeling van alle uitzettingen en gestelde zekerheden (zowel langlopend als kortlopend) over de verschillende credit ratings is onderstaand schematisch weergegeven. De toename van bedragen bij partijen zonder rating komt door het gebruik van Money Market Funds (MMF’s). Omdat deze een iets afwijkend rating systeem kennen zijn die hieronder opgenomen onder “geen rating”

Overzicht credit rating tegenpartijen uitzettingen en gestelde zekerheden in % van het bedrag

Deposito's en effecten

Door de verkoop van het Netwerkbedrijf en de Retail-activiteiten in 2017 heeft PZEM een significante hoeveelheid liquide middelen tot haar beschikking gekregen. De middelen worden in eerste instantie ingezet voor de operationele activiteiten. De resterende middelen worden uitgezet en belegd conform het treasurystatuut. Deze uitzettingen en beleggingen bestaan vooral uit bancaire termijndeposito's, obligaties en effecten en vertegenwoordigen ultimo 2022 een waarde van EUR 296,3 mln. (exclusief voorziening ‘expected loss’). Van dit saldo heeft EUR 94,0 mln. een looptijd

langer dan 1 jaar. Dit betreffen de effecten die PZEM heeft belegd in het fonds waarin EPZ, via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele, tevens heeft belegd. In totaal (incl. het deel van EPZ) is ultimo 2022 EUR 321,4 mln. belegd in dit fonds.

Gestelde zekerheden

De gestelde zekerheden bestaan uit waarborgsommen en bankgaranties. Een deel van de zekerheden is verstrekt aan tegenpartijen ten behoeve van operationele activiteiten waaronder de handelsactiviteiten. Deze zekerheden zijn voornamelijk voortgekomen uit de downgrade van de corporate credit rating in 2017. Dit heeft geresulteerd in de verplichting tot het verstrekken van extra zekerheden aan handelspartijen. Ultimo 2022 is voor EUR 61,4 mln. (exclusief voorziening 'expected loss') aan zekerheden gesteld (2021: 53,9 mln.) waarvan EUR 8,2 mln. met een looptijd langer dan 1 jaar (2021: 11,7 mln.).

Daarnaast zijn onder de financiële vaste activa de beleggingen via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele verantwoord die de financiële zekerheid biedt die de Kernenergiewet vereist omtrent het aanwezig zijn van voldoende financiële middelen voor ontmanteling van de kerncentrale na de verwachte sluitingsdatum. Doordat de gelden aan een aparte stichting toebehoren, wordt het risico afgedekt dat bij een faillissement van de vergunninghouder de beschikbare gelden in de boedel vallen. Ultimo 2022 bedroegen de gelden in de stichting voor het 70% deel van PZEM EUR 227,4 mln. (2021 EUR 245,7 mln.)

5. Derivaten en risicomanagement

PZEM handelt in energie commodity-contracten en valuta voor het lopende kalenderjaar plus de drie daaropvolgende jaren. PZEM beschouwt de markten voor deze producten als voldoende liquide voor deze periode. Prijzen zijn beschikbaar via brokers, beurzen en dataleveranciers. De reële waarde van commodity-contracten wordt bepaald op basis van deze gepubliceerde prijzen; er wordt geen gebruik gemaakt van eigen waarderingsmodellen. De gepubliceerde maand-, kwartaal- en jaarprijzen worden slechts bewerkt om aan te sluiten op de relatieve perioden in de trade-systemen.

Voor het afdekken van de renterisico's maakt PZEM gebruik van derivaten zoals interest rate swaps. Met behulp van deze swaps wordt bewerkstelligd dat de variabele rente wordt omgezet in een vaste rente.

Hoewel de bij PZEM aanwezige derivaten allemaal geherclassificeerd zijn naar de activa en passiva aangehouden voor verkoop, vindt PZEM het voor het inzicht van de gebruiker van de jaarrekening toch belangrijk om deze gegevens te presenteren.

In dit hoofdstuk worden de volgende onderdelen behandeld:

- 5.1 Derivaten
 - 5.1.1 Samenhang derivaten in de jaarrekening
 - 5.1.2 Derivatenpositie
 - 5.1.3 Verloop van de hedge-reserve
 - 5.1.4 Hiërarchie van financiële instrumenten

- 5.2 Risicomanagement
 - 5.2.1 Risicobeheer
 - 5.2.2 Marktrisico's
 - 5.2.3 Liquiditeitsrisico
 - 5.2.4 Kredietrisico's

5.1 Derivaten

5.1.1 Samenhang derivaten in de jaarrekening 2022

(Bedragen x EUR 1.000)

	Stand derivaten				Mutatie derivaten	
	Activa 2022	Activa 2021	Passiva 2022	Passiva 2021	Mutatie 2022 activa	Mutatie 2022 passiva
Derivaten op de balans (zie 5.1.2)						
Vaste activa	140.918	117.784			23.134	
Vlottende activa	241.044	266.018			(24.974)	
	381.962	383.802			(1.841)	
Langlopende verplichting			177.286	111.818		65.468
Kortlopende verplichting			372.937	235.993		136.944
			550.223	347.811		202.412
Overige balansposities gerelateerd aan derivaten						
Hedge-reserve (zie 5.1.3)			(167.297)	27.189		(194.485)
Uitgestelde belasting (zie 5.1.3)	399	(9.414)		-	9.813	-
Subtotaal	399	(9.414)	(167.297)	27.189	9.813	(194.485)
Gecumuleerde ineffectiviteit (derivaten Sloe)			(42)	(112)		70
Gecumuleerde ineffectiviteit (Mark-to-Market)			(523)	(499)		(24)
	399	(9.414)	(167.862)	26.578	9.813	(194.439)
Totaal	382.361	374.388	382.361	374.388	7.973	7.973

Van de waardemutaties is een bedrag van EUR +/- 194,5 mln. negatief (2021: EUR 38,9 mln. positief) verwerkt via de hedge-reserve. De marktwaarde van de derivatenportefeuille is onder de contractwaarde komen te liggen.

De reële waarde van in- en verkoopcontracten bij dezelfde tegenpartij van exact dezelfde commodity over exact dezelfde periode worden netto gepresenteerd in de jaarrekening aangezien deze ook netto worden afgerekend bij levering.

5.1.2a Saldering van financiële activa

2022

(Bedragen x EUR 1.000)

	Activa					
	Vaste activa			Vlottende activa		
	Bruto	Netting	Netto	Bruto	Netting	Netto
Commodity contracten						
Gas	212.132	90.878	121.254	505.607	212.640	216.307
Elektriciteit	342.976	337.263	5.713	856.566	7.698	7.824
Overige	14.220	269	13.950	20.493	16.365	16.913
Overige derivaten						
Valuta contracten					-	
Totaal	569.328	428.410	140.918	1.382.666	236.703	241.044

5.1.2b Saldering van financiële passiva

2022

(Bedragen x EUR 1.000)

	Passiva					
	Langlopend			Kortlopend		
	Bruto	Netting	Netto	Bruto	Netting	Netto
Commodity contracten						
Gas	(90.937)	(90.878)	(59)	(346.503)	(289.300)	(57.203)
Elektriciteit	(514.489)	(337.263)	(177.226)	(1.162.930)	(848.742)	(314.187)
Overige	(269)	(269)		(3.580)	(3.580)	
Overige derivaten						
Valuta contracten						
Renteswaps				(1.547)		(1.547)
Totaal	(605.696)	(428.410)	(177.286)	(1.514.559)	(1.141.622)	(372.937)

5.1.3 Verloop van de hedge-reserve

De veranderingen in de reële waarde na belastingen van de derivaten vormen onderdeel van de hedge-reserve; dit is een niet vrij uitkeerbare reserve. De hedge-reserve vertoonde het volgende verloop over de afgelopen twee jaar.

Verloop Hedge-reserves

(Bedragen x EUR 1.000)

	Commodity contracten				Swaps	
	Gas	Elektriciteit	CO ₂	Totaal	Rente swaps	Totaal
2021						
Hedge-reserve 1-1-2021 bruto	10.618	(15.626)	5.792	785	(16.678)	(15.895)
Mutaties 2021						
Opgenomen in Eigen Vermogen	193.237	(188.008)	40.920	46.148	922	47.070
Vrijval naar resultaat	(9.778)	11.089	(1.106)	205	5.223	5.428
Totaal mutaties 2021	183.459	(176.919)	39.813	46.353	6.145	52.499
Hedge-reserve 31-12-2021 bruto	194.077	(192.545)	45.605	47.138	(10.533)	36.604
Uitgestelde belasting	(50.072)	49.677	(11.766)	(12.161)	2.747	(9.414)
Hedge-reserve 31-12-2021	144.005	(142.868)	33.839	34.976	(7.787)	27.189
2022						
Hedge-reserve 1-1-2022 bruto	194.077	(192.545)	45.605	47.138	(10.533)	36.604
Mutaties 2022						
Opgenomen in Eigen Vermogen	200.013	(379.708)	2.467	(177.228)	4.607	(172.621)
Vrijval naar resultaat	(118.740)	100.022	(17.383)	(36.101)	4.423	(31.678)
Totaal mutaties 2022	81.273	(279.686)	(14.916)	(213.329)	9.030	(204.298)
Hedge-reserve 31-12-2022 bruto	275.350	(472.231)	30.690	(166.191)	(1.503)	(167.695)
Uitgestelde belasting					399	399
Hedge-reserve 31-12-2022	275.350	(472.231)	30.690	(166.191)	(1.105)	(167.296)

De opbouw van de bruto hedge-reserve ultimo 2022 met betrekking tot de commodities kan als volgt worden toegewezen aan de komende jaren:

Stand Hedge-reserve commodities bruto

(Bedragen x EUR 1.000)

	Commodities			
	Gas	Elektriciteit	CO ₂	Totaal
2023	143.445	(292.045)	17.383	(131.217)
2024	131.906	(184.421)	13.306	(39.210)
2025		4.235		4.235
2026				-
Totaal	275.350	(472.231)	30.689	(166.191)

De vrijval uit de hedge-reserve voor commodities in het resultaat komt ten gunste van de operationele bruto marge.

Er is in het afgelopen jaar geen sprake geweest van hedge-relaties die gedisccontinueerd zijn in verband met het niet doorgaan van een verwachte transactie.

De commodityderivaten laten per 31 december 2022 een verplichting zien. Over het algemeen zullen hogere gas- en CO₂ prijzen leiden tot een hogere vordering. Hogere elektriciteitsprijzen zullen over het algemeen leiden tot een lagere vordering.

De hedge-reserve in verband met commodityderivaten draagt per 31 december 2022 negatief bij aan het eigen vermogen. Bij hogere gas- en CO₂ prijzen ontstaat een grote bijdrage aan het eigen vermogen en bij hogere elektriciteitsprijzen een lagere bijdrage.

5.1.4 Hiërarchie van financiële instrumenten

De financiële instrumenten betreffen uitsluitend terugkerende waarderingen, gewaardeerd tegen reële waarde, en zijn geïnclassificeerd volgens onderstaande hiërarchie zoals vereist door IFRS 13, *Waardering tegen reële waarde*:

Niveau 1: Inputs van niveau 1 zijn op actieve markten genoteerde prijzen (niet gecorrigeerd) voor identieke activa of verplichtingen, waartoe de entiteit toegang heeft op de waardingsdatum.

Niveau 2: Inputs van niveau 2 zijn andere inputs dan in niveau 1 opgenomen genoteerde prijzen die direct of indirect voor het actief of de verplichting waarneembaar zijn.

Inputs op niveau 2 omvatten:

- a) Op actieve markten genoteerde prijzen voor soortgelijke activa of verplichtingen;
- b) Op niet-actieve markten genoteerde prijzen voor identieke of soortgelijke activa of verplichtingen;
- c) Andere inputs dan genoteerde prijzen die voor het actief of de verplichting waarneembaar zijn, bijvoorbeeld:
 - i) rentevoeten en rentecurves die regelmatig worden gepubliceerd
 - ii) impliciete volatiliteiten en
 - iii) creditspreads (renteverschillen);
- d) Door de markt onderbouwde inputs.

Niveau 3: Inputs van niveau 3 zijn niet-waarneembare inputs voor het actief of de verplichting.

Activa en Passiva gewaardeerd tegen reële waarde

(Bedragen x EUR 1.000)

					reële waarde hiërarchie			
	Totaal 31 december		Niveau 1		Niveau 2		Niveau 3	
	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021
Activa								
Derivaten	381.962	383.802	-	-	381.962	383.802	-	-
Gedeelte van Overige deelnemingen en overige financiële vaste activa	333.207	375.389	321.401	363.675	-	-	11.806	11.714
Totaal activa	715.168	759.191	321.401	363.675	381.962	383.802	11.806	11.714
Passiva								
Derivaten	550.223	347.811	-	-	550.223	347.811	-	-
Totaal passiva	550.223	347.811	-	-	550.223	347.811	-	-

De mutatie in 2022 van 'Gedeelte van Overige deelnemingen en overige financiële vaste activa' bedraagt -/- EUR 42,2 mln. negatief. Dit bestaat voor EUR 11,1 mln. uit investeringen/nieuwe vorderingen, voor -/- EUR 20,3 mln. uit desinvesteringen en voor -/- EUR 32,9 mln. uit negatief resultaat.

Tot de overige deelnemingen behoren de participaties in SET Fund C.V. en SET Fund II C.V. (zie ook toelichting 3.3).

Onder de overige financiële vaste activa zijn opgenomen de beleggingen uitgezet via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele (zie ook toelichting 4.3) en beleggingen vanuit PZEM in hetzelfde fonds waarin EPZ, via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele, gelden heeft belegd.

De reële waarden zijn gebaseerd op:

- waardering in overeenstemming met International Private Equity and Venture Capital (IPEV) Guidelines uitgegeven door IPEV en goedgekeurd door Invest Europe (voorheen; the European Private Equity and Venture Capital Association (EVCA));
- speciaal opgerichte vermogensfondsen met een eigen marktwaarde per participatie.

5.2 Risicomanagement

5.2.1 Risicobeheer

PZEM handelt op de internationale gas- en elektriciteitsmarkten. De prijzen op deze markten bewegen sterk. Door gebruik te maken van financiële instrumenten tracht PZEM commodity marktrisico's, valutarisico's, renterisico's, liquiditeitsrisico en kredietrisico's te managen en te mitigeren. De randvoorwaarden hiervoor zijn vastgelegd in de Financial Risk Manual en in het Treasury Statuut.

De Risk Management Committee heeft onder verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur algemene procedures en limieten vastgesteld en ziet er op toe dat de energiehandel- en verkoopactiviteiten van PZEM binnen de gestelde risicomarges blijven.

Hierna wordt een toelichting gegeven op verschillende soorten risico's en de wijze waarop PZEM daarmee omgaat.

5.2.2 Marktrisico's

5.2.2.1 Commodity prijsrisico's

Marktrisico's vloeien voort uit prijsbewegingen in de inkoop- en verkoopmarkten waarin PZEM actief is (commodities, valuta, transportcapaciteit, import/exportcapaciteit, etc). Het beleid van PZEM is erop gericht om op korte termijn de gevolgen van prijsbewegingen te beperken en op lange termijn de vigerende marktprijzen te volgen. Voor deze systematische beheersing bepaalt PZEM, afhankelijk van de verwachte prijsontwikkelingen, de inzet van zijn activa en welke posities worden ingenomen. Deze posities worden op dagelijkse basis gevolgd. Handelsrisico's worden beperkt door strikte toepassing van een stelsel van limieten. De belangrijkste limiet is gebaseerd op de Value-at-Risk methodiek.

Een risico voor PZEM op termijn is een mogelijk ongunstige ontwikkeling van de commodityprijzen in de aankomende jaren, en dan met name dalende elektriciteitsprijzen. Zo'n daling zou een direct drukkend effect hebben op de resultaten van de productie-eenheden. Het effect wordt het hardst gevoeld bij afnamecontracten waarin geen correlatie bestaat tussen de marktprijs van elektriciteit en de brandstofprijs, zoals bij nucleair opgewekte elektriciteit en energie uit kippenmest (betreft deelnemingsresultaat). De verkoopopbrengsten dalen hier, terwijl de kostprijs nagenoeg stabiel is. Iedere daling van de verkoopprijs, komt direct tot uitdrukking in het resultaat, voor zover de output niet gehedged is.

5.2.2.2 Value-at-Risk

Bij de bepaling van de VaR wordt een aantal aannames voor diverse veranderingen in marktomstandigheden gehanteerd. De gehanteerde VaR geeft, met een betrouwbaarheid van 95%, de maximale daling van de waarde van de portefeuille aan als gevolg van prijsveranderingen over een periode van drie dagen. De VaR wordt bepaald via Monte Carlo simulatie op basis van historische volatiliteit en correlaties. Doordat portfolio's tegengestelde posities bevatten en er een onderlinge correlatie is, is de VaR op de totale portfolio kleiner dan de som van de individuele VaR's van de portfolio's.

Binnen PZEM is VaR een belangrijk instrument voor het beheer van de Trade portfolio en deze wordt daarom dagelijks berekend en gerapporteerd. De VaR voor de assets en voor de totale portfolio wordt tevens dagelijks gerapporteerd maar is geen primaire sturingsparameter. De assets worden gehedged via een vooraf vastgesteld lock-in schema om de gemiddelde marktwaarde te realiseren. Afwijkingen van dit schema vallen binnen de Trade Books, waarvoor VaR wel de leidende

risicomaatstaf is. De VaR van de Trade portfolio bedraagt per ultimo 2022 EUR 0,2 mln. (2021: EUR 1,8 mln.).

5.2.2.3 Cashflow hedges

PZEM gebruikt financiële instrumenten om fluctuaties in verwachte cashflows zoveel mogelijk te beperken. Om de gevolgen van toekomstige veranderingen in marktprijzen te beheersen maakt PZEM gebruik van derivaten zoals termijncontracten en swaps. De hedging instrumenten zijn derivaten in de door PZEM verhandelde commodities welke afgesloten worden om het cashflow-, prijs- en valutarisico te beperken. Hedge-accounting wordt toegepast om de totale waardemutatie van deze derivaten in de winst-en-verliesrekening te dempen.

Waar toegestaan neemt PZEM deze financiële instrumenten en fysieke aankoop- en verkoopcontracten boekhoudkundig op in een cashflow hedge-relatie onder IFRS 9. Hierbij is het item dat is gehedged de toekomstige aankooptransactie (centrales, lange termijn sourcing) of verkooptransactie (sales) van gas of elektriciteit.

Cash flow hedges elektriciteit en brandstoffen

(Bedragen x EUR 1.000)

	Cashflow hedges					Gemiddelde prijs	Contract waarde
	2023	2024	2025	2026 en later	Totaal		
2022							
Gas forwards	18.920	64.663			83.583	0,599	(319.611)
Elektriciteit forwards	(196.361)	(54.886)	1.836		(249.411)	138,854	(143.066)
Elektriciteit swaps	24.617	(54.938)	1.803		(28.518)	172,174	109.640
CO ₂ forwards	10.579	8.291			18.869	49,982	(28.040)
Totaal	(142.246)	(36.871)	3.639	0	(175.477)		

Cash flow hedges elektriciteit en brandstoffen

(Bedragen x EUR 1.000)

	Cashflow hedges					Gemiddelde prijs	Contract waarde
	2022	2023	2024	2025 en later	Totaal		
2021							
Gas forwards	142.226	58.447	17.890		218.563	0,310	(352.685)
Elektriciteit forwards	(131.994)	(58.518)	(12.934)		(203.447)	68,572	244.205
Elektriciteit swaps	11.119	(13.028)	(10.755)		(12.664)	73,146	103.067
CO ₂ forwards	25.948	16.265	11.721		53.934	42,376	(58.437)
Totaal	47.299	3.166	5.921	0	56.386		

In de hedge-reserve is de waardeontwikkeling van onderliggende derivaten opgenomen in de periode dat deze opgenomen zijn in een effectieve hedge-relatie. De in het overzicht 'cash flow hedges' weergegeven derivaten betreffen de derivaten die per balansdatum opgenomen zijn in een hedge-relatie.

Een mismatch ontstaat doordat:

- in het overzicht 'cash flow hedges' ook het ineffektieve deel van de hedge-instrumenten is opgenomen;
- de waardeontwikkeling in de hedge-instrumenten tot het aangaan van een hedge relatie ook is opgenomen in het overzicht 'cashflow hedges';
- in de hedge-reserve de waardeontwikkeling is opgenomen van de hedge-instrumenten welke in het verleden waren opgenomen in een hedge-relatie, doch per einde boekjaar niet daarin zijn opgenomen.

De in de hedge-reserve gerapporteerde waarden houden rekening met de toewijzingsdatum van een instrument in een hedge-relatie; deze kan afwijken van de handelsdatum.

Daarnaast wordt in de hedge-reserve alleen het effectieve gedeelte van de totale in de hedge toegewezen reële waarde van de hedge instrumenten meegenomen.

5.2.2.4 Valutarisico's

Valutarisico's hebben betrekking op het prijsrisico dat samenhangt met de wijziging van wisselkoersen. Het risicobeleid van PZEM is er op gericht om valutarisico's op ingenomen posities in vreemde valuta af te dekken. Voor het afdekken van de risico's gebruikt PZEM financiële instrumenten (forward-transacties) om fluctuaties in verwachte kasstromen zoveel mogelijk te voorkomen.

Ingenomen valutaposities, die voortvloeien uit afgesloten (commodity)contracten, worden direct afgedekt. Hierdoor is het resterende risico bij koerswijzigingen verwaarloosbaar klein.

Valutarisico limieten worden periodiek in overleg met de Risk Management Committee vastgesteld en vervolgens bewaakt door de afdeling Treasury.

Ten behoeve van de omrekening van in de balans begrepen valuta-posities zijn de volgende koersen ten opzichte van de Euro gebruikt:

Koersen			
Middenkoersen	31-12-2022		31-12-2021
	Amerikaanse dollar	1,0667	1,1334
Britse pond	0,8855	0,8382	

5.2.2.5 Renterisico's

Het risicobeleid van PZEM met betrekking tot renterisico's is er op gericht om de invloed van renteschommelingen op de kasstroom te beperken. Voor het afdekken van de risico's maakt PZEM gebruik van derivaten zoals interest rate swaps.

Afgedekte leningen

Binnen de groep zijn een aantal renteswaps afgesloten. Deze swaps zijn allen effectief per balansdatum. De gevoeligheid is berekend door de floating spot met 10% te verhogen respectievelijk te verlagen. Enkele van deze rentederivaten zijn te classificeren als optiecontracten waarvoor de uitzondering genoemd in IFRS 9, alinea 6.2.4, geldt. De verandering in de intrinsieke waarde wordt verwerkt in de hedge-reserve, de verandering in de tijdswaarde wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening. In de tabel is het verschil van de 10% stijging,

dan wel 10% daling weergegeven ten opzichte van de boekwaarde per 31 december 2022. Over de rentederivaten wordt geen Value-at-Risk (VaR) berekend.

Gevoeligheidsanalyse renterisico's										
	Positie 31 december		Stijging 10%				Daling 10%			
			Waarde t.o.v. yieldcurve		Waarestijging t.o.v. actuele		Waarde t.o.v.		Waardedaling t.o.v.	
	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021
Derivaat										
Derivaat	(1.503)	(10.533)	(1.080)	(10.684)	423	(151)	(2.013)	(10.610)	(510)	(77)
Uitgestelde belasting	399	2.747	279	2.757	(120)	10	520	2.737	121	(10)
Totaal	(1.104)	(7.786)	(801)	(7.927)	303	(141)	(1.493)	(7.873)	(389)	(87)
Renteswaps										
Hedgereserve	1.104	7.786	771	7.813	(333)	27	1.493	7.873	389	87
Totaal	1.104	7.786	771	7.813	(333)	27	1.493	7.873	389	87
Resultaat swaps	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

De rentederivaten laten per 31 december 2022 een schuldpositie zien. Bij een hogere yieldcurve neemt deze schuldpositie af.

De hedge-reserve in verband met renteswaps heeft per 31 december 2022 een debetstand binnen het eigen vermogen. Bij een hogere yieldcurve ontstaat een lagere debetstand binnen het eigen vermogen.

Niet afgedekte leningen

Het grootste gedeelte van de leningen (in de passiva aangehouden voor verkoop) per 31 december 2022 is gehedged. Hoewel de marktrente aan het stijgen is, ligt de feitelijke rente nog steeds boven de huidige marktrente.

5.2.3 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat PZEM onvoldoende financiële middelen ter beschikking heeft om aan haar korte termijn verplichtingen te voldoen. Gezien de hoeveelheid middelen die onder andere gegenereerd is door de verkoop van bedrijfsonderdelen, is dit risico op dit moment niet aanwezig. Op langere termijn zou een liquiditeitsrisico kunnen gaan spelen als de marktprijzen, tegen de verwachtingen in, sterk zullen verslechteren.

Het beleid van PZEM op het gebied van kapitaalbeheer is er op gericht om het aantrekken en aflossen van financiële middelen en het beheer van de liquide middelen zo veel mogelijk te centraliseren in de holdingmaatschappij PZEM N.V. Op basis van het ondernemingsplan wordt jaarlijks het financieringsplan opgesteld dat richting geeft aan de activiteiten van de afdeling Treasury. Een onderdeel hiervan is de wijze waarop overtollige middelen worden uitgezet (conform het daarvoor vastgestelde beleid) met inachtneming van buffers voor operationele activiteiten. Er vindt continue monitoring op de ontwikkeling van de kasstromen plaats.

Een aantal onderdelen van de PZEM Groep heeft een eigen financieringslijn, te weten:

1. Sloe Centrale B.V. is gefinancierd met projectfinanciering, waarvan de stand ultimo 2022 EUR 92,1 mln. (op basis van het 50%-belang) bedroeg;
2. N.V. EPZ heeft geen kredietlijnen aangetrokken, omdat de eigen kaspositie voldoende is. Indien financiering op EPZ-niveau noodzakelijk zou worden, dan zal dit worden gearrangeerd op een non-recourse basis.

Om inzicht te verschaffen in het liquiditeitsrisico zijn in de volgende tabel de contractuele looptijden weergegeven van de financiële verplichtingen (exclusief passiva aangehouden voor verkoop):

Contractuele looptijd van financiële verplichtingen ultimo 2022

(Bedragen x EUR 1.000)	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Crediteuren	9.814	-	-	9.814
Voorzieningen	30.230	87.956	447.487	565.672
Overige	28.188	-	34.595	62.783
Totaal	68.232	87.956	482.081	638.269

Contractuele looptijd van financiële verplichtingen ultimo 2021

(Bedragen x EUR 1.000)	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Crediteuren	18.836	-	-	18.836
Rentedragende leningen	15.511	71.591	20.523	107.626
Derivaten	235.993	111.818	-	347.811
Voorzieningen	41.626	98.097	450.413	590.135
Overige	99.127	2.507	36.385	138.019
Totaal	411.093	284.012	507.321	1.202.426

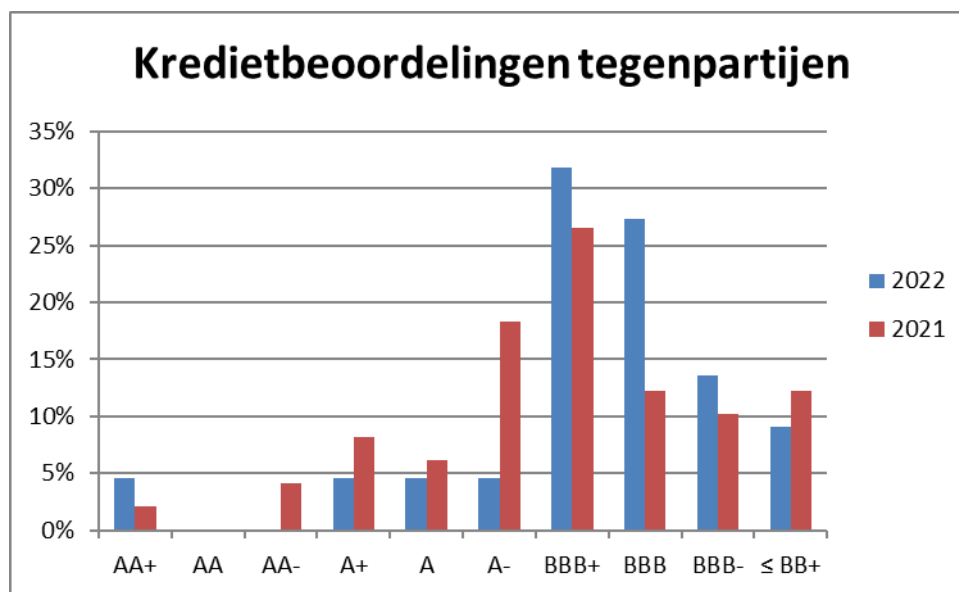
De contractuele looptijd van de financiële verplichtingen geeft de te verwachten uitgaande kasstromen weer met betrekking tot de op de balansdatum uitstaande schulden.

De post voorzieningen is onder de contractuele verplichtingen meegenomen aangezien hier ook deels contracten onder liggen. Vanwege het karakter van de verplichting en de omvang hiervan zijn de voorzieningen in dit overzicht opgenomen.

5.2.4 Kredietrisico's

Kredietrisico betreft het verlies dat zou kunnen ontstaan indien een tegenpartij in gebreke blijft bij het voldoen aan de contractuele verplichting. PZEM heeft kredietlimieten opgesteld met betrekking tot zijn externe tegenpartijen teneinde het kredietrisico te beperken. Een intern kredietbeoordelingssysteem stelt voor elke externe tegenpartij een kredietlimiet vast. Dit interne beoordelingssysteem is gebaseerd op beschikbare, gepubliceerde informatie over de betreffende onderneming of de garantsteller daarvan (jaarverslagen, creditratings, etc.). Indien de creditrating van een externe tegenpartij of de garantsteller daarvoor niet (langer) investment grade is, wordt geen (additioneel) kredietrisico geaccepteerd.

Ultimo 2021 ziet de procentuele verdeling van de creditrating van de externe tegenpartijen van PZEM over de verschillende ratingklassen er als volgt uit:

Naast de hierop gebaseerde kredietlimieten hanteert PZEM verschillende instrumenten om kredietrisico's te beheersen, waaronder het handelen onder standaardcontracten en voorwaarden, het handelen via beurzen, het diversifiëren naar eindgebruikers en het vragen van aanvullende zekerheden.

Voor eindgebruikers waaraan door PZEM energie wordt geleverd, wordt de kredietwaardigheid bepaald op basis van gegevens van externe informatieleveranciers. Bij bestaande klanten is ook het historische betaalgedrag een afweging voor het al dan niet aangaan van een leveringscontract. Voor een deel van de zakelijke eindgebruikers is het debiteurenrisico afgedekt door middel van een kredietverzekering. Zo nodig worden aanvullende zekerheden in de vorm van bankgarantie, waarborgsom of vooruitbetaling gevraagd.

6. Voorraden

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Grondstoffen	65.388	63.130
Hulpmateriaal	4.350	4.324
Eindproduct	-	3.664
Handelsgoederen	-	19.855
Totaal	69.738	90.973
Voorziening incurante voorraden	(1.352)	(1.392)
TOTAAL VOORRADEN	68.387	89.581

Van de voorraad grondstoffen per 31 december 2022 heeft een bedrag van EUR 22,3 mln. betrekking op vooruitbetalingen op slijtstofelementen. De voorraad handelsgoederen, welke bestond uit de fysieke gasvoorraad, is opgenomen in de activa aangehouden voor verkoop.

7. Vorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Handelsdebiteuren	1.347	87.638
Nog te factureren bedragen	-	130.182
Belastingen	11.855	118
Deposito's en effecten	201.720	327.228
Gestelde zekerheden	53.109	42.120
Vorderingen in verband met handelsposities	93	345.575
CO ₂ certificaten & GvO's	(73)	2.532
Overige en overlopende activa	8.767	9.086
TOTAAL VORDERINGEN (EXCLUSIEF DERIVATEN)	276.818	944.480

Door de verkoop van het Netwerkbijbedrijf en de Retail-activiteiten in 2017 en de verkoop van Evides in 2021 heeft PZEM een significante hoeveelheid liquide middelen tot haar beschikking gekregen. De middelen worden in eerste instantie ingezet voor de operationele activiteiten. De resterende middelen worden uitgezet en belegd conform het Treasury Statuut. Deze uitzettingen en beleggingen bestaan vooral uit bancaire termijndeposito's en obligaties en vertegenwoordigen ultimo 2022 een waarde van EUR 296,3 mln (exclusief voorziening 'expected loss'). Van dit saldo heeft EUR 202,3 mln. (exclusief voorziening 'expected loss') een looptijd korter dan 1 jaar.

De gestelde zekerheden bestaan uit waarborgsommen en bankgaranties. Een deel van de zekerheden is verstrekt aan tegenpartijen ten behoeve van operationele activiteiten waaronder de handelsactiviteiten. Deze zekerheden zijn voornamelijk voortgekomen door de downgrade van de corporate credit rating in 2017. Dit heeft geresulteerd in de verplichting tot het verstrekken van extra zekerheden aan handelspartijen. Ultimo 2022 is voor EUR 61,4 mln. (exclusief voorziening 'expected loss') aan zekerheden gesteld waarvan EUR 53,1 mln. (exclusief voorziening 'expected loss') met een looptijd korter dan 1 jaar.

De vorderingen in verband met handelsposities, betroffen bij beurzen of tegenpartijen gestorte middelen in het kader van de handelsactiviteiten. Deze zijn per ultimo 2022 nagenoeg allemaal onder de activa aangehouden voor verkoop opgenomen.

Op de vorderingen is geen voorziening in verband met mogelijke oninbaarheid meer in mindering gebracht (2021: EUR 0,4 mln.). Dit gebeurde ten aanzien van handelsdebiteuren maar deze zijn nagenoeg allemaal opgenomen onder de activa aangehouden voor verkoop.

De nog te factureren bedragen en CO₂-certificaten & GVO's zijn nagenoeg volledig opgenomen onder de activa aangehouden voor verkoop.

MUTATIES UITZETTINGEN, GESTELDE ZEKERHEDEN EN VORDERINGEN IN VERBAND MET HANDELSPOSITIES

(Bedragen x EUR 1.000)

	2022	2021
Stand per 1 januari	714.924	408.163
Mutatie uitzettingen	(459.558)	306.916
Mutatie verwacht kredietverlies IFRS 9	(443)	(156)
Stand per 31 december	254.922	714.924
Verdeeld in:		
Deposito's en effecten	201.720	327.228
Gestelde zekerheden	69.542	42.120
Vorderingen in verband met handelsposities	539.821	345.575
Activa aangehouden voor verkoop	(556.161)	-
TOTAAL	254.922	714.924

MUTATIES IN VOORZIENING VOOR DUBIEUZE DEBITEUREN

(Bedragen x EUR 1.000)

	2022	2021
Voorziening per 1 januari	396	447
Onttrekking wegens oninbare vorderingen	-	-
Dotatie	(77)	(51)
Activa aangehouden voor verkoop	(319)	-
Voorziening per 31 december	0	396

De gehanteerde percentages voor 'expected loss' zijn per categorie van ouderdom conform onderstaand overzicht bepaald. De percentages zijn laag omdat een deel van de vorderingen verzekerd is middels een kredietverzekering. Daarnaast wordt geen percentage boven de 75% gehanteerd, omdat PZEM (een deel van) de energiebelasting en BTW kan terugvorderen indien de debiteur niet betaalt. Indien een debiteur failliet is of in een traject met een deurwaarder zit, worden alle openstaande vorderingen nu voor 75% voorzien (ongeacht hoe lang de vordering uit staat).

OUDERDOMSANALYSE HANDELSDEBITEUREN

(Bedragen x EUR 1.000)

Ouderdom (dagen)	Verwacht kredietverlies		
	percentage	31-12-2022	31-12-2021
Niet vervallen	0,1%	-	55
< 30	0,1%	-	0
31-60	1%	-	0
61-90	15%	-	5
91-120	50%	-	0
> 120	75%	-	298
individueel bepaald	75%	0	37
TOTAAL		0	396

OUDERDOMSANALYSE HANDELSDEBITEUREN

(Bedragen x EUR 1.000)

Ouderdom (dagen)	31-12-2022	31-12-2021
Nog te factureren	-	130.182
< 30	1.348	87.148
31-60	-	332
61-90	-	47
> 120	-	475
OPERATIONELE DEBITEUREN (BRUTO)	1.348	218.217
Voorziening voor dubieuze debiteuren	(0)	(396)
OPERATIONELE DEBITEUREN (NETTO)	1.347	217.821

8. Liquide Middelen

8. LIQUIDE MIDDELEN

(Bedragen x EUR 1.000)

	31-12-2022	31-12-2021
Kas/Bank	562.852	181.760
Totaal Liquide Middelen	562.852	181.760

Onder de liquide middelen zijn de geldmiddelen opgenomen en ook kasequivalenten die zonder materieel risico van waardeverandering in liquide middelen kunnen worden omgezet. Omdat PZEM in 2022 een deel van haar overtollige liquiditeiten, in plaats van in effecten en termijndeposito's, in zogenaamde Money Market Funds (MMF's) heeft gestopt, die vanwege hun hoge liquiditeit als liquide middelen worden geclassificeerd, zijn de liquide middelen in 2022 toegenomen.

Groepsvermogen

Voor een nadere toelichting op het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening.

9. Voorzieningen

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Onrendabele contracten	Personeels kosten	Amovering	Overig
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2021	531.109	54.792	2.371	400.389	73.558
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	31.634	15.720	2.460	3.956	9.498
Dotaties	46.052	501	658	27.990	16.903
Rentedotaties	6.803	628	9	7.068	(902)
Vrijval	(16.042)	(15.346)	(696)	-	-
Onttrekkingen	(9.422)	-	(1.070)	(1.459)	(6.893)
Overige mutaties	(0)	-	0	(0)	-
Boekwaarde per 31 december 2021	590.135	56.295	3.732	437.944	92.163
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	(41.625)	(11.202)	(1.542)	(4.204)	(24.676)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021 (LANGLOPEND)	548.510	45.093	2.190	433.739	67.487
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	41.625	11.202	1.542	4.204	24.676
Dotaties	55.028	1.715	485	22.602	30.226
Rentedotaties	10.445	506	9	8.897	1.033
Vrijval	(14.319)	(13.979)	(340)	-	-
Onttrekkingen	(12.986)	-	(763)	(2.401)	(9.822)
Overige mutaties	(0)	(0)	-	-	-
Passiva aangehouden voor verkoop	(62.632)	(44.537)	(260)	(17.834)	-
Boekwaarde per 31 december 2022	565.671	-	2.863	449.207	113.601
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	(30.229)	-	(1.272)	(2.646)	(26.311)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2022 (LANGLOPEND)	535.442	-	1.591	446.561	87.290

De vrijval van de voorzieningen die binnen een jaar is gepland ad EUR 30,2 mln. (2021: EUR 41,6 mln.) is opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

Gehanteerde inflatieverwachting

Ten behoeve van de bepaling van de hoogte van de voorzieningen is uitgegaan van een verwachte inflatie van 5,5% voor 2023, 2,3% voor 2024 en daarna van structureel 2% per jaar. Het beleid van de ECB is gericht op een inflatie van 2% per jaar of een inflatie net onder dit percentage.

Gehanteerde discontovoeten

Bij de beschrijving van de voorzieningen is per categorie voorziening de gehanteerde discontovoet weergegeven.

De bepaling van deze discontovoeten geschiedt op basis van IAS 37, die met betrekking tot waardering van contant gemaakte voorzieningen stelt dat de disconteringsvoet moet worden bepaald vóór belastingen en rekening moet houden met de huidige marktbeoordelingen voor de tijdswaarde van geld en de risico's die inherent zijn aan de verplichting.

De disconteringsvoet mag daarbij geen rekening houden met risico's waarmee al rekening is gehouden in de schatting van toekomstige kasstromen.

Voor de bepaling van de discontovoet wordt uitgegaan van de markttrentes (gebaseerd op verschillende bronnen), inclusief een opslag die afhankelijk is van de aard en duur van de voorziening en de daarbij behorende kasstromen, alsmede de omvang en het profiel hiervan.

De disconteringsvoet voor de berekening van voorzieningen met een looptijd van meer dan 10 jaar bedraagt 2,0% (2021: 1,7%) en voor de voorzieningen die nog een korte (tot 10 jaar) looptijd hebben wordt gerekend met 2,3% (2021: 1,0%).

Hieronder volgt een toelichting op de voorzieningen voor zover deze meer dan EUR 5 mln. bedragen:

Onrendabele contracten

In het verleden is een voorziening getroffen voor de negatieve waarde van een aantal langlopende gascontracten. De kosten van transport- en opslagcapaciteit zijn gebaseerd op (langjarige) contractuele afspraken. De optimalisatie-opbrengsten van de transport- en opslagcontracten zijn gebaseerd op historische rendementen, in combinatie met reeds gecontracteerde posities per balansdatum en een inschatting van toekomstige opbrengsten. Deze voorziening is per ultimo 2022 opgenomen onder de passiva aangehouden voor verkoop.

Voor de tollingcontracten met proportioneel geconsolideerde groepsmaatschappijen (gezamenlijke bedrijfsactiviteiten) wordt de boekwaarde van de groepsmaatschappij afgezet tegen de contante waarde van de toekomstige kasstromen die uit het tollingcontract en de groepsmaatschappij (dividend) verwacht worden.

Voor het tollingcontract met de Sloecentrale is geen voorziening noodzakelijk op basis van de prijsontwikkelingen van elektriciteit en brandstofcomponenten die zijn gebaseerd op de onafhankelijke prijscurves. Daartoe is de uitkomst van de berekening afgezet tegen de boekwaarde.

Voor het tollingcontract met de kerncentrale is eveneens geen voorziening noodzakelijk wanneer de uitkomst van de berekening wordt afgezet tegen de boekwaarde. De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van het bestaande tollingcontract, het exploitatie- en investeringsplan van de kerncentrale tot en met 2033, de per balansdatum reeds gelockte posities en de actuele prijscurve voor elektriciteit. Voor de eerstkomende drie jaren is uitgegaan van de forwardprijzen per balansdatum, omdat de prijzen voor deze periode op liquide markten tot stand zijn gekomen en PZEM actief handelt op deze markten.

Belangrijkste onzekerheid bij de voorziening onrendabele contracten betreft de veronderstelde prijsontwikkeling van elektriciteit, gas en CO₂. De toekomstige prijscurves zijn verkregen van een onafhankelijk bureau en betreffen de Q4 2022 prognoses. De bron die PZEM hanteert voor de onafhankelijke prijscurves is een gerenommeerd instituut dat per kwartaal een onderbouwde visie op de ontwikkelingen van de verschillende prijscurves uitgeeft en die veel wordt gebruikt in de markt. Het onafhankelijke bureau verstrekt altijd een drietal scenario's, te weten een Central, High en Low scenario. PZEM is van mening dat de Central-prijscurve de beste inschatting is van de prijzen voor de jaren waarvoor geen liquide markt bestaat.

De overige gas-gerelateerde activiteiten betreffen de verkoop van gas aan eindgebruikers. Op grond van de uitgevoerde beoordeling is voor geen van deze (combinatie van) activiteiten een voorziening onrendabele contracten noodzakelijk.

De volatiliteit van de elektriciteit- en gasmarkten geeft een onzekerheid voor de financiële positie naar de toekomst toe, zowel voor de resultaten, kasstroom als voor de hoogte van de voorziening

en de noodzaak om voorzieningen te treffen voor andere productiemiddelen. Door de sterke prijsbewegingen kunnen significante wijzigingen in de toekomst noodzakelijk zijn op de voorziening voor onrendabele contracten.

De disconteringsvoet voor berekening van deze voorzieningen bedraagt 2,0% voor de langlopende voorzieningen en 2,3% voor de voorzieningen die een korte (tot 10 jaar) looptijd hebben.

Amovering energieproductie-eenheden

Deze voorziening is bestemd om in de toekomst de amovering van de buiten bedrijf te stellen eenheden te kunnen bekostigen. De verwachte uiteindelijke amoveringskosten zijn gebaseerd op de uitkomsten van periodieke studies, vermeerderd met de benodigde aanpassing voor prijsontwikkelingen, eventuele actuele inzichten en een inschatting van mogelijke milieuconsequenties.

De voorziening voor amovering van de kerncentrale is zodanig opgebouwd dat – overeenkomstig de afspraken met de Rijksoverheid in het Convenant Kerncentrale Borssele – amovering van de kernenergie-eenheid kan plaatsvinden direct nadat de exploitatie is beëindigd in 2034. De voorzieningen zijn contant gemaakt met een disconteringsvoet van 2,0% (2021: 1,7%), met uitzondering van de kolengestookte centrale waarbij amovering binnen 10 jaar plaatsvindt en daarmee een discontovoet van 2,3% wordt gehanteerd (2021: 1,0%).

Overige voorzieningen

Onder de Overige voorzieningen is begrepen:

Voorziening voor opwerkings- en opslagkosten voor nucleaire brandstoffen

Deze voorziening is gevormd in het kader van de huidige bestaande verplichtingen en is bepaald als de contante waarde van de geraamde bedragen voor de toekomstige opwerkings- en opslagkosten, verminderd met de geschatte contante waarde van de in de toekomst vrijkomende restproducten en het saldo van de betaalde, respectievelijk ontvangen bedragen. De disconteringsvoet bedraagt 2,3% (2021: 1,0%).

Pensioenverplichtingen

Nagenoeg alle werknemers van PZEM zijn voor hun pensioenregeling aangesloten bij Stichting Pensioenfonds ABP (ABP).

De ABP-regeling is een Multi-employer regeling. In deze regeling liggen de actuariële en beleggingsrisico's nagenoeg volledig bij de deelnemers. Bij deze regeling aangesloten werkgevers hebben geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen als sprake is van een tekort bij het fonds.

Onze verplichtingen bestaan uit het voldoen van de door het fonds vastgestelde premie. Het bestuur van ABP stelt deze premie jaarlijks vast, op basis van eigen bestandsgegevens en met inachtneming van de door de toezichthouder van ABP (De Nederlandsche Bank N.V.) voorgeschreven parameters en vereisten. De premieplicht komt voort uit de aansluiting bij het fonds in het betreffende jaar en niet uit de aansluiting in voorgaande jaren. De ABP-regeling classificeert verslaggeving technisch als een toegezegde-bijdrageregeling. Uit dien hoofde zijn de premies verantwoord als last, is er geen sprake van een eventuele voorziening voor pensioenverplichtingen en zijn verdere toelichtingen niet vereist.

De dekkingsgraad van het ABP per 31 december 2022 kwam uit op 110,9%. De gemiddelde dekkingsgraad in 2022 bedroeg 118,6%.

10. Mutatieoverzicht van langlopende financiële verplichtingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Waarde per 1 januari (langlopend)	91.461	106.762
Terugboeking kortlopend gedeelte van leningen	15.512	14.557
Waarde per 1 januari	106.973	121.319
Aflossingen	(15.511)	(14.557)
Mutatie geamortiseerde kosten	185	211
Passiva bestemd voor verkoop	(91.646)	-
Waarde per 31 december	-	106.973
Aflossingen in het volgend boekjaar	-	(15.512)
Waarde per 31 december (langlopend)	-	91.461

De schulden betroffen verplichtingen aan kredietinstellingen. Deze hielden verband met de financiering van de Sloecentrale en zijn opgenomen onder passiva aangehouden voor verkoop.

(Bedragen x EUR 1.000)	Rentedragende leningen	Overige financiële verplichtingen	Totaal
1 JANUARI 2022	106.973	-	106.973
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	(15.511)	-	(15.511)
Overige mutaties	185	-	185
Passiva bestemd voor verkoop	(91.646)	-	(91.646)
31 DECEMBER 2022	-	-	-

11. Langlopende verplichtingen

11.1 OVERIGE LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Uitgestelde belastingverplichtingen	32.317	27.238
Overige langlopende verplichtingen	36.202	32.468
Lease verplichting	45	6.424
TOTAAL	68.565	66.130

Uitgestelde belastingverplichting

De uitgestelde belastingverplichtingen hebben betrekking op waarderingverschillen tussen de commerciële en fiscale balans. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden zoveel mogelijk gesaldeerd voor zover ze betrekking hebben op dezelfde belastingplichtige entiteit of fiscale eenheid.

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Materiële vaste activa	Leases	Derivaten	Voorzieningen	Verrekenbare verliezen	Overig
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2021	(7.248)	(24.687)	(21)	624	17.100	-	(263)
Verwerkt in winst of Verlies	(3.325)	(43.367)	(6)		19.098	20.940	10
Verwerkt in niet-gerealiseerde reuslatten	(13.064)			(13.064)			
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	(23.636)	(68.053)	(27)	(12.440)	36.198	20.940	(253)
<i>Uitgestelde belasting vorderingen</i>	<i>3.602</i>	<i>(1.513)</i>		<i>(9.414)</i>	<i>14.529</i>		
<i>Uitgestelde belasting verplichtingen</i>	<i>(27.238)</i>	<i>(66.541)</i>	<i>(27)</i>	<i>(3.026)</i>	<i>21.669</i>	<i>20.940</i>	<i>(253)</i>
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2022	(23.636)	(68.053)	(27)	(12.440)	36.198	20.940	(253)
Verwerkt in winst of Verlies	43.629	49.462	89	5.005	3.518	(14.464)	19
Verwerkt in niet-gerealiseerde reuslatten	53.224			53.224			
SUBTOTAAL	73.217	(18.592)	61	45.789	39.716	6.476	(235)
Aangehouden voor verkoop	(105.536)	(52.955)	(61)	(45.789)	(6.731)	-	-
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2022	(32.317)	(71.546)	-	-	32.985	6.476	(235)
<i>Uitgestelde belasting vorderingen</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Uitgestelde belasting verplichtingen</i>	<i>(32.317)</i>	<i>(71.546)</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>32.985</i>	<i>6.476</i>	<i>(235)</i>

De uitgestelde belastingverplichtingen hebben betrekking op de deelnemingen EPZ en Sloecentrale en PZEM zelf.

De opgenomen uitgestelde belastingverplichtingen zien allen toe op tijdelijke belastbare verschillen die naar verwachting in toekomstige jaren tot belastingbetalingen zullen leiden.

Jaarlijks wordt bij het opstellen van de jaarrekening beoordeeld in hoeverre verrekenbare verliezen tot toekomstige belastingbesparing zullen leiden. Deze beoordeling heeft er toe geleid dat ultimo 2022 een uitgestelde belastingvordering is opgenomen bij PZEM N.V. voor een bedrag van EUR 5,4 mln. Omdat dit voorvoegingsverliezen betreffen van PZEM N.V. kunnen deze niet gebruikt worden voor toekomstige winsten van PZEM Energy B.V. Desalniettemin is de verwachting dat, mede vanwege het feit dat er geen verliesverdamping meer zal plaatsvinden, deze verrekenbare verliezen gerealiseerd kunnen worden c.q. in de toekomst tot belastingbesparing kunnen leiden.

Overige langlopende verplichtingen

Onder de overige langlopende verplichtingen is de verplichting van N.V. EPZ opgenomen voor de kosten ter dekking van de laatste splijststoflading welke bij beëindiging van de levensduur van de kernenergie-eenheid nog in de kern van de reactor aanwezig zal zijn.

De opgenomen verplichting is gebaseerd op de ultimo 2022 bekende splijststofkosten met betrekking tot de laatste splijststoflading, en is bepaald als de contante waarde met een disconteringsvoet van 2,0% van de geraamde bedragen voor toekomstige waarde van de restkern, inclusief opwerkings- en opslagkosten.

11.2 MUTATIEOVERZICHT OVERIGE LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN

(Bedragen x EUR 1.000)

	2022	2021
Waarde per 1 januari	66.130	48.867
Mutatie uitgestelde belastingverplichtingen	6.326	15.838
Overige mutaties	3.855	1.425
Passiva bestemd voor verkoop	(7.746)	-
WAARDE PER 31 DECEMBER	68.565	66.130

12. Kortlopende verplichtingen

(Bedragen x EUR 1.000)

	31-12-2022	31-12-2021
Handelscrediteuren	13.759	18.836
Overige actuele belastingverplichtingen	19.931	27.309
Kortlopend deel van voorzieningen	30.230	41.626
Kortlopend deel van de langlopende verplichtingen	-	15.512
Schulden in verband met handelsposities	-	19.367
Overlopende passiva	6.605	52.451
TOTAAL KORTLOPENDE VERPLICHTINGEN (EXCLUSIEF DERIVATEN)	70.525	175.100

De overige actuele belastingverplichtingen bestaan uit nog af te dragen omzetbelasting, te betalen vennootschapsbelasting, loonbelasting en sociale lasten en af te dragen energiebelasting. Het kortlopend deel van de langlopende verplichtingen en de schulden in verband met handelsposities zijn in 2022 opgenomen onder de passiva aangehouden voor verkoop.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Hieronder is een overzicht opgenomen van de niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen, voor zover deze naar de inschatting van PZEM een impact van EUR 5 mln. op het resultaat (kunnen) overschrijden.

A. Operationeel

Energie-, energieproductie- en commodity gerelateerde contracten

Het risicobeleid van PZEM is erop gericht om de uit de productieactiva en lange termijn inkoopcontracten resulterende risicoposities actief te beheersen. Uit handelstransacties voortvloeiende posities worden door middel van een strikt toegepast systeem van limieten in omvang beperkt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van zowel financiële als energiederivaten, waaronder swaps en forwards.

De in de portfolio opgenomen verkoopcontracten betreffen de energieleveringen aan eindverbruikers en. Op balansdatum bedraagt de waarde van de verkoopcontracten EUR 6.401 mln. (2021: EUR 1.830 mln.). Deze waarde is bepaald door het verwachte volume van de afgesloten contracten te vermenigvuldigen met de marktprijs per 31 december.

De in de portfolio opgenomen inkoopcontracten hebben betrekking op de productie- en inkoopovereenkomsten met handelspartijen en daaraan gerelateerde contracten aangaande financiële instrumenten. Op balansdatum bedraagt de waarde van de inkoopcontracten EUR 2.188 mln. (2021: EUR 2.300 mln.).

De waardering van de financiële instrumenten wordt op basis van marktwaarden vastgesteld, in samenhang met transacties die zijn afgesloten in het kader van de fysieke goederenhandel. Belangrijke contracten betreffen de bestaande tollingverplichtingen voor elektriciteitscentrales, inkoop van brandstoffen daaraan gerelateerd en transport- en opslagcapaciteit voor gas in Nederland. Onrendabele verplichtingen ten aanzien van transport- en opslagcapaciteit die reeds zijn voorzien op de balans per 31 december maken geen deel uit van de hier genoemde verplichtingen.

In een aantal handelscontracten is sprake van een verplichting tot stellen van aanvullende zekerheid bij het bereiken van een non-investment grade credit rating.

Specificatie verkoop- en inkoopcontracten ultimo 2022

(Bedragen in EUR mln.)	Verkoop- contracten	Inkoop- contracten
Tollingverplichtingen (Kerncentrale EPZ, BMC, Sloecentrale)	-	2.188
Elektriciteit (klanten)	1.449	-
Gas (klanten resp. sourcing)	4.639	-
Totaal	6.089	2.188

In de eerder genoemde tollingverplichting Kerncentrale EPZ zijn de brandstofverplichtingen die EPZ zelfstandig is aangegaan betrokken. EPZ heeft voor haar brandstofvoorziening langlopende

inkoopcontracten afgesloten die grotendeels de brandstofvoorziening zowel in waarde als volume afdekken in contracten lopend tot het einde van de levensduur van de eenheid.

In bovenstaande specificatie zijn niet de (netto) verplichtingen opgenomen met betrekking tot de gasopslag en -transportcontracten, omdat deze zijn verantwoord op de balans in de passiva aangehouden voor verkoop (in de voorziening onrendabele contracten). De onderliggende bruto (nominale) verplichting bedraagt EUR 70,8 mln. (2021: EUR 86,0 mln.) voor de gascontracten (tollingkosten, transport- en opslagkosten).

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2021 zijn financiële verplichtingen aangegaan voor een bedrag van ca. EUR 9,0 mln. (2021: EUR 5,9 mln.) met betrekking tot nog uit te voeren investeringen. In 2019 is een overeenkomst tussen EPZ en een derde partij gesloten voor de ruil van een perceel grond. De levering aan EPZ heeft in 2019 plaatsgevonden, waarbij geen waardeverrekening heeft plaatsgevonden. De teruglevering vond deels plaats in 2020 en vindt deels plaats na balansdatum.

Borssele convenant

In 2006 is met de landelijke overheid een convenant gesloten met betrekking tot de openstelling van de kerncentrale tot ultimo 2033. In dit kader zijn ook afspraken gemaakt ten aanzien van de inspanningen die PZEM (en Essent) zal doen om nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie technisch en financieel ter hand te nemen en te ondersteunen. Naast participatie in Sustainable Energy Technology (SET) Fund C.V. is in 2011 is ook een participatie genomen in Sustainable Energy Technology (SET) Fund II C.V.

De openstaande verplichting verbonden aan SET Fund en SET Fund II bedraagt per balansdatum EUR 1,2 mln. (2021: EUR 1,5 mln.)

Stranded costs (Niet marktconforme kosten)

Op 1 januari 2001 is de 'Overgangswet elektriciteitsproductiesector' in werking getreden. In artikel 2 van de wet is opgenomen dat de Nederlandse productiebedrijven gezamenlijk aansprakelijk zijn voor de kosten voorvloeiend uit, onder andere, overeenkomsten tot invoer van elektriciteit en gas die door de NEA (voorheen SEP) zijn gesloten. De verdeling van deze kosten, hierna stranded costs genoemd, over de productiebedrijven dient te geschieden in de verhouding zoals destijds aangegeven door de commissie Herkströter, hetgeen voor EPZ een belangrijk aandeel betekent van 28,5 procent. In de afgelopen jaren zijn deze stranded costs in belangrijke mate afgewikkeld, onder meer door de afkoop van de importcontracten voor de levering van elektriciteit. Rekening houdend met het resterend eigen vermogen van NEA is besloten om het bestaande beleid te continueren en geen voorziening te treffen voor de stranded costs.

B. Zekerheden en garanties

PZEM heeft financiële zekerheden verstrekt en ontvangen als waarborg voor aangegane transacties:

Verstrekte zekerheden	Termijn in jaren			
	< 1 jaar	1 – 5 jaren	> 5 jaar	Totaal
Zekerheden verstrekt voor geassocieerde deelnemingen en joint ventures	-	-	-	-
Overige verstrekte zekerheden	-	-	7.776,2	7.776,2
Totaal verstrekte zekerheden	-	-	7.776,2	7.776,2

Ontvangen zekerheden	Termijn in jaren			
	< 1 jaar	1 – 5 jaren	> 5 jaar	Totaal
Ontvangen zekerheden voor geassocieerde deelnemingen en joint ventures	-	-	-	-
Overige ontvangen zekerheden	28.572,8	23.334,0	113.695,9	165.602,7
Totaal ontvangen zekerheden	28.572,8	23.334,0	113.695,9	165.602,7

Belangrijkste verstrekte zekerheden

PZEM heeft zich ten behoeve van de provincie Zeeland borg gesteld tot financiële zekerheid voor de eindafsluiting van de (voormalige) stortplaatsen Noord- en Midden Zeeland en Koegorspolder ter hoogte van EUR 7,8 mln. (2021: EUR 7,8 mln.). PZEM heeft een contra-garantie ontvangen van de koper van de aandelen Indaver.

Belangrijkste ontvangen zekerheden

De ontvangen zekerheden bedragen EUR 165,6 mln. (2021: EUR 184,5 mln.) voor ontvangen bankgaranties en overige garanties voor met name de handelsactiviteiten van PZEM.

C. Juridische procedures en claims

Er zijn op dit moment geen juridische procedures en/of claims.

D. Overig

In 2022 is gelukkig het uit 2017 stammende ACM-onderzoek afgerond. Het onderzoek heeft zich gericht op de juiste publicatie van beschikbaarheidsdata en daarmee mogelijke handel met voorkennis. PZEM heeft hier een beperkte boete gekregen. PZEM neemt compliance zeer serieus en heeft het onderzoek aangegrepen als een kans voor verbetering waar we lering uit trekken. Dit om in de toekomst eventuele nieuwe kritiek te voorkomen.

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

13. Netto omzet

(Bedragen x EUR 1.000)	2022	2021A
Levering van en handel in elektriciteit	772.059	378.098
Levering van en handel in gas	-	-
TOTAAL	772.059	378.098

De omzet uit levering van en handel in elektriciteit is significant gestegen ten opzichte van voorgaand jaar. Dit wordt veroorzaakt door hogere verkoopprijzen in 2022. De omzet wordt volledig gerealiseerd binnen Nederland.

14. Inkoopwaarde van de omzet

De resultaatmutaties vanuit de voorzieningen onrendabele contracten worden gecorrigeerd in de inkoopwaarde van de omzet.

15. Overige bedrijfsopbrengsten

De overige opbrengsten bestaan uit vergoeding door derde partijen voor verleende diensten, opbrengsten uit verkoop van activa en overige diverse opbrengsten.

16. Waardering reële waardemutatie handelsportefeuille

De reële waardemutatie van de handelsportefeuille die ten laste of ten gunste van het resultaat komt is in beginsel allemaal toe te schrijven aan de beëindigde bedrijfsactiviteiten aangehouden voor verkoop. Het nog zichtbare resultaat van EUR 0,5 mln. positief is het gevolg van de administratieve afwikkeling van de overdracht van deze handelsportefeuille van PZEM Energy B.V. aan PZEM Energy Company B.V.

17. Diensten van derden, materiaalkosten en andere externe kosten

(Bedragen x EUR 1.000)	2022	2021A
Werkzaamheden en diensten van derden	24.028	19.264
Materiaalverbruik	5.955	4.940
Andere externe kosten	5.909	5.373
TOTAAL	35.892	29.577

De werkzaamheden en diensten van derden betreffen voornamelijk kosten in verband met elektriciteits- en gasinfrastructuur. Ook zijn de ICT-kosten onder werkzaamheden en diensten van derden opgenomen. Een groot deel van de externe kosten is gerelateerd aan de operationele activiteiten van EPZ. De kosten voor materiaalverbruik door EPZ bedragen EUR 6,0 mln. in 2022 (2021: EUR 4,9 mln.), de kosten voor werkzaamheden en diensten van derden EUR 20,8 mln. (2021: EUR 21,1 mln.) en overige externe kosten EUR 5,8 mln. (2021: EUR 6,1 mln.).

18. Personeelskosten

(Bedragen x EUR 1.000)	2022	2021A
Salarissen	20.660	20.795
Sociale lasten	2.511	3.863
Pensioenlasten	3.376	2.131
Mutaties in personeelsvoorzieningen	90	(177)
Overige personeelskosten	1.242	1.466
Personeelskosten	27.880	28.078
Geactiveerde personeelskosten	-	-
TOTAAL	27.880	28.078
Aantal medewerkers (FTE) per 31 december	259	269
Gemiddeld aantal FTE	264	266
FTE 31 DECEMBER PER SEGMENT		
Energie	-	-
Corporate	3	7
EPZ	256	262
TOTAAL	259	269
FTE 31 DECEMBER GEOGRAFISCH		
Nederland	258	268
Buiten Nederland	1	1
TOTAAL	259	269

Het aantal FTE's in vaste dienst dat werkzaam is binnen de groep, inclusief het volledig aantal FTE (niet het proportionele deel) bij de gezamenlijke overeenkomst N.V. EPZ bedraagt 368 (2021: 381).

PZEM is eigenrisicodragers voor de financiële verplichtingen inzake de Werkloosheidwet (WW). Dit houdt in dat er geen WW-premies worden afgedragen aan het UWV, en dat in voorkomende gevallen uitbetaalde WW-uitkeringen voor voormalig werknemers, bij PZEM worden verhaald.

Onder IFRS kan geen algemene voorziening worden gevormd voor deze verplichtingen; per entiteit is bepaald of de actuele verhaalverplichtingen per balansdatum aanleiding geven tot het vormen van een voorziening daarvoor.

Bezoldiging statutaire bestuurders PZEM N.V.

De Algemene Vergadering heeft op 13 december 2017 een nieuw bezoldigingsbeleid aangenomen. Met ingang van 1 januari 2018 wordt voor de statutaire bestuurders op hoofdlijnen aansluiting gezocht bij de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. Het absolute plafond van de bezoldiging betreft het gemiddelde van 50% van het WNT maximum en 50% op basis van een benchmark voor directiefuncties. Bij de laatstgenoemde wordt een zogenaamd Q3-niveau gehanteerd waarbij 25% van de vergelijkbare functies in de markt hoger wordt beloond en 75% lager. Bestaande contracten worden gerespecteerd.

De statutaire bestuurders hebben geen variabele beloningsafspraken. De statutaire bestuurders nemen deel aan de voor alle werknemers van de onderneming geldende pensioenregeling (Stichting Pensioenfonds ABP).

Van de huidige statutaire bestuurders heeft de heer Verhagen een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd met een statutaire benoeming voor een periode van vier jaar. Het arbeidscontract is daarop afgestemd en bevat naast een opzegtermijn van 6 maanden vanuit de werkgever, een geclausuleerde beëindigingsvergoeding van één jaar conform de Governance Code.

In 2022 is de benoeming van de heer Unger als COO van PZEM N.V. verlengd tot 25 juni 2026 met een contract voor een bepaalde tijd van vier jaar.

2022	F. Verhagen	N. Unger
	CEO	COO
<hr/>		
(Bedragen x EUR)		
Bezoldiging	384.450	228.318
Onkostenvergoeding	7.560	7.560
Compensatie opbouw pensioen	68.695	24.224
ABP-pensioenlasten	31.528	25.580
TOTAAL	492.233	285.682

2021	F. Verhagen	N. Unger
	CEO	COO
<hr/>		
(Bedragen x EUR)		
Bezoldiging	357.611	209.397
Onkostenvergoeding	8.046	8.046
Compensatie opbouw pensioen	64.695	21.879
ABP-pensioenlasten	32.784	24.594
TOTAAL	463.136	263.916

De kosten voor de leaseauto van de heer Verhagen bedroegen EUR 12.761 (2021: EUR 10.871) en de kosten voor de leaseauto van de heer Unger bedroegen EUR 18.612 (2021: EUR 18.509).

19. Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	2022	2021A
Immateriële vaste activa		
Afschrijvingen op immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa		
Afschrijvingen op materiële vaste activa	47.614	33.997
(Terugname) bijzondere waardeverminderingen	1.946	(150.338)
Vrijval bijdragen van derden	-	-
TOTAAL	49.560	(116.341)

In 2017 heeft een bijzondere waardevermindering plaats gevonden door de afwaardering van de geactiveerde fair value van de uitbreiding van het aandelenbelang in EPZ, van 50% naar 70%, in 2011 van EUR 292,5 mln. Door de gestegen elektriciteitsprijzen is deze bijzondere waardevermindering ultimo 2021 volledig teruggenomen voor een bedrag van EUR 150,3 mln. Dit is bedrag van de waardevermindering uit 2017 verminderd met de (gemiste) reguliere afschrijvingen in de tussenliggende periode. In 2022 is hierop weer "regulier" afgeschreven waardoor de afschrijvingskosten zijn gestegen.

De bijzondere waardevermindering in 2022 betreft een afwaardering voor de verbouwkosten van het hoofdkantoor. Aangezien de huurovereenkomst met de verkoop van Wholesale wordt overgedragen, zijn alle resterende activa ten aanzien van het hoofdkantoor afgewaardeerd. Dit zou ook gezien kunnen worden als een (extra) boekverlies op de verkoop van Wholesale.

20. Overige bedrijfskosten

(Bedragen x EUR 1.000)	2022	2021A
Dotatie voorziening debiteuren / verwachte kredietverliezen	(70)	(66)
Overige bedrijfskosten	2.215	1.328
Dotatie/vrijval overige voorzieningen	1.443	(2.024)
TOTAAL	3.588	(762)

De dotatie aan de overige voorzieningen betreft met name een dotatie aan de voorziening voor de amovering van de kolencentrale bij EPZ.

Onder de overige bedrijfskosten worden ook de honoraria die zijn uitgekeerd aan de leden van de Raad van Commissarissen van de vennootschap verantwoord.

Vergoeding Raad van Commissarissen 2022

Vanaf 6 juni 2019 bestaat de Raad van Commissarissen (RvC) uit de voorzitter en twee commissarissen.

De vergoedingen zijn gebaseerd op het vastgestelde beloningsbeleid. De totale vergoeding aan de leden van de RvC bedroeg in 2022 EUR 96.592 (2021: EUR 85.239).

21. Resultaat uit deelnemingen

Het resultaat uit deelnemingen betreft het resultaat dat toekomt aan PZEM vanuit de participatie in joint ventures en geassocieerde deelnemingen. Dit betreft onder andere het resultaat uit BMC Moerdijk voor EUR 12,2 mln. (2021: 3,4 mln.), dat profiteert van de hoge prijzen voor elektriciteit en Set Fund I & II voor EUR 9,4 mln. (2021: EUR 1,7 mln.), door de succesvolle verkoop van een participatie. De resultaten uit Set Fund kennen over de jaren heen een erg variërend verloop doordat de onderliggende participaties elk jaar op reële waarde worden gewaardeerd. Daarnaast is in 2021

per saldo een verlies van -/- € 2,5 mln. negatief gerealiseerd op Evides (incl. boekverlies uit de verkoop).

22. Financiële baten en lasten

(Bedragen x EUR 1.000)	2022	2021A
Financieringsbaten	(42.107)	22.053
Financieringslasten	(4.528)	(1.292)
Rentedotatie aan voorzieningen	(9.642)	(5.891)
Overige financiële baten en lasten	493	(627)
Totaal	(55.784)	14.243

De financieringsbaten betreffen bijna uitsluitend het rendement op de beleggingen in het kader van de ontmanteling van de Kerncentrale Borssele en het rendement van PZEM in ditzelfde fonds. Het rendement in 2022 was significant negatief waar in 2021 nog sprake was van een positieve waardeontwikkeling.

Daarnaast zitten in de financieringsbaten de vergoedingen op uitgezette kasgelden en in verkopen begrepen interest.

De financieringslasten betreffen voornamelijk de negatieve rentes die gerealiseerd zijn op de uitzettingen bij PZEM N.V.

23. Vennootschapsbelasting

(Bedragen x EUR 1.000)	2022	2021A
Vennootschapsbelasting		
Vennootschapsbelasting over boekjaar	(60.013)	(9.655)
Mutaties uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen	96.855	(16.414)
Totaal belastingen	36.843	(26.069)
Waarvan via het eigen vermogen	49.996	(13.644)
Waarvan correcties voorgaand boekjaar	(13.656)	-
Waarvan gerapporteerd onder activa aangehouden voor verkoop	17.342	11.277
BELASTINGEN GERAPPORTEERD IN DE WINST-EN-VERLIESREKENING	(16.839)	(23.703)
Vennootschapsbelasting over boekjaar		
De aansluiting tussen het resultaat voor belastingen en het feitelijk belastbaar bedrag met de hieruit voortvloeiende belastinglast is als volgt:		
Resultaat voor belastingen (incl. beëindigde bedrijfsactiviteiten)	181.698	247.491
Deelnemingsvrijstelling (incl. beëindigde bedrijfsactiviteiten)	(21.779)	(2.775)
Fiscaal afwijkende afschrijvingen	(78.543)	(148.017)
Fiscaal afwijkende dotaties aan voorzieningen	9.542	(14.020)
Bijzondere waardevermindering verkoop wholesale (fiscaal niet aftrekbaar)	181.842	-
Niet-aftrekbare kosten en lasten	1.899	1.590
Verliescompensatie	(41.356)	(45.530)
BELASTBAAR BEDRAG BINNENLAND	233.302	38.738
Belastingtarief Nederland voor winst tot € 395.000 (2021: €245.000)	15,00%	15,00%
Belastingtarief Nederland voor winst boven de € 395.000 (2021: €245.000)	25,80%	25,00%
Verschuldigde belasting over het boekjaar tegen geldende tarieven	(60.013)	(9.655)
VENNOOTSCHAPSBELASTING OVER BOEKJAAR	(60.013)	(9.655)
Mutaties uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen		
De mutatie vloeit voort uit verschillen tussen de commerciële en fiscale waarderungen alsmede uit toekomstige verliescompensatie.		
MUTATIES UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN/-VERPLICHTINGEN	96.855	(16.414)

De "correctie over voorgaand boekjaar" komt voort uit een vaststellingsovereenkomst die in 2022 is gesloten tussen de belastingdienst, EPZ en PZEM. Hierin is, onder andere, overeengekomen dat de historische rendementen van Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele niet bij EPZ, maar bij ZEH fiscaal belast zouden moeten worden. Voor het belastingeffect over de cumulatieve resultaten van deze stichting tot en met 2021 geldt dat deze wel voor een belastingbete zorgen bij EPZ, maar vanwege de nog aanwezige maar niet gewaardeerde compensabele verliezen, niet tot een belastinglast bij ZEH.

(Bedragen x EUR 1.000)	2022	2021
<i>Resultaat voor belasting</i>	181.698	247.491
<i>Toepasselijk belastingtarief (NL)</i>	25,8%	25,0%
Belasting tegen toepasselijke tarief	(46.878)	(61.873)
Impact door deelnemingsvrijstelling	5.619	694
Impact van opstarttarief NL < € 395.000 (2021: € 245.000)	179	29
Impact van niet aftrekbare bedragen (waaronder bijzondere waardevermindering goodwill)	(490)	(397)
Impact van het niet waarderen van latente belastingposities	-	14.888
Impact latente belastingvorderingen	-	34.234
Impact niet reeds gewaarde verliescompensatie (incl. earnings stripping)	18.524	-
Impact vaststellingsovereenkomsten belastingdienst	16.384	-
Impact tot waardering gebrachte verrekenbare verliezen	6.476	-
Overige toe- of afname	690	-
Belasting tegen effectieve belastingtarief	504	(12.426)
<i>Effectief belastingtarief</i>	<i>-0,3%</i>	<i>5,0%</i>

In 2022 zijn er twee vaststellingsovereenkomsten met de belastingdienst afgesloten. De eerste was de eerder genoemde vaststellingsovereenkomst over de historische rendementen van de ontmantelingsgelden. De tweede vaststellingsovereenkomst ging over de fiscale verwerking van de interne overgang van de Wholesale activiteiten in 2021. De vergelijkende cijfers (2021) in de aansluiting tussen toepasselijk en effectief belastingtarief zijn niet gecorrigeerd voor beëindigde bedrijfsactiviteiten waardoor het resultaat voor belastingen niet meer is aan te sluiten.

24. Activiteiten aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Al in 2021 is gestart met het zoeken naar een geschikte koper voor de Wholesale activiteiten. Vanaf 16 december 2022 is de verkoop “hoogst waarschijnlijk” geworden en wordt voldaan aan de vereisten om deze activiteiten als “aangehouden voor verkoop” te presenteren.

Op 25 januari 2023 heeft verkoop van deze activiteiten daadwerkelijk plaatsgevonden.

Hieronder zijn de verkorte cijfers weergegeven van de activiteiten aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten:

24.1 BALANS 31-12-2022 VAN ACTIVA AANGEHOUDEN VOOR VERKOOP

(Bedragen x EUR 1.000)

	WHOLESALE	SLOECENTRALE	TOTAAL
Vaste Activa			
Immateriële vaste activa	281	176	457
Materiële vaste activa	8.550	23.813	32.363
Uitgestelde belastingvorderingen	72.092	34.692	106.784
Overige financiële vaste activa	(10)	-	(10)
Derivaten	140.918	-	140.918
Financiële vaste activa	213.000	34.692	247.691
Totaal vaste activa	221.830	58.681	280.511
Vlottende activa			
Voorraden	16.955	3.959	20.914
Handelsdebiteuren	99.707	7.216	106.923
Actuele belastingvorderingen	2.341	-	2.341
Vorderingen op ZEH	-	-	-
Overige vorderingen	671.402	6.440	677.842
Derivaten	241.044	-	241.044
Totaal vorderingen	1.014.494	13.655	1.028.150
Vlottende activa	1.031.449	17.614	1.049.064
Liquide middelen	102.647	12.418	115.065
TOTAAL ACTIVA	1.355.926	88.713	1.444.639
Eigen vermogen	234.079	(29.824)	204.255
Voorzieningen	37.186	17.834	55.020
Langlopende financiële verplichtingen	-	75.180	75.180
Uitgestelde belastingverplichtingen	-	1.247	1.247
Lease verplichting	3.295	3.204	6.499
Derivaten	177.286	880	178.165
Langlopende verplichtingen	217.767	98.344	316.111
Handelscrediteuren	21.738	277	22.015
Actuele belastingverplichtingen	56.657	1.490	58.147
Kortlopend deel van voorzieningen	7.612	-	7.612
Schulden aan ZEH	361.479	-	361.479
Overige kortlopende verplichtingen	85.204	17.760	102.963
Derivaten	371.391	667	372.058
Vlottende passiva	904.080	20.193	924.274
Totaal verplichtingen	1.121.847	118.537	1.240.384
TOTAAL PASSIVA	1.355.926	88.713	1.444.639

Aansluiting naar geconsolideerde balans

(Bedragen x EUR 1.000)

Totaal activa cf. hierboven	1.444.639
Eliminatie debiteuren / crediteuren tussen Sloecentrale en Wholesale	(3.945)
Totaal activa aangehouden voor verkoop	1.440.694
Totaal passiva cf. hierboven	1.240.384
Eliminatie debiteuren / crediteuren tussen Sloecentrale en Wholesale	(3.945)
Schulden Wholesale aan ZEH	(361.479)
Totaal passiva aangehouden voor verkoop	874.961

24.2 WINST-EN-VERLIESREKENING 2022 VAN ACTIVA AANGEHOUDEN VOOR VERKOOP

(Bedragen x EUR 1.000)

	WHOLESALE	SLOECENTRALE	TOTAAL
Netto omzet	1.748.133	43.394	1.791.527
Inkoopwaarde van de omzet	(1.499.472)	(3.375)	(1.502.847)
Operationele bruto marge	248.661	40.020	288.680
Overige bedrijfsopbrengsten	619	-	619
Reële waardemutatie handelsportefeuille	(523)	-	(523)
Bruto marge	248.756	40.020	288.776
Diensten van derden	(16.346)	(4.734)	(21.079)
Personeelskosten	(14.758)	(2.779)	(17.537)
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	(5.143)	(10.481)	(15.624)
Overige bedrijfskosten	2.293	-	2.293
Totaal netto bedrijfslasten	(33.953)	(17.993)	(51.946)
Bedrijfsresultaat	214.803	22.026	236.829
Resultaat deelnemingen	-	-	-
Operationeel resultaat	214.803	22.026	236.829
Financiële baten en lasten	(3.378)	(5.513)	(8.891)
Resultaat voor belastingen	211.425	16.513	227.938
Vennootschapsbelasting	(25.428)	(4.145)	(29.573)
Netto resultaat	185.997	12.369	198.365
Bijzondere waardevermindering	(48.925)	(132.917)	(181.842)
Belasting over bijzondere waardevermindering	12.623	34.293	46.915
Totaal resultaat na belasting uit beëindigde bedrijfsact.	149.694	(86.256)	63.438
Niet gerealiseerde resultaten	(158.290)	6.682	(151.609)
Totaal van gerealiseerde en niet gerealiseerde resultaten	(8.596)	(79.574)	(88.170)

In bovenstaand overzicht is in de totaal kolom geen rekening gehouden met de eliminatie van de netto omzet bij Sloecentrale tegenover de inkoopwaarde van de omzet bij Wholesale.

24.3 VERKORTE KASSTROOM 2022 VAN ACTIVA AANGEHOUDEN VOOR VERKOOP

(Bedragen x EUR 1.000)

	WHOLESALE	SLOECENTRALE
Kasstroom uit operationele activiteiten	102.574	22.740
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-	(1.727)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-	(15.661)
ONTWIKKELING KASPOSITIE IN HET JAAR	102.574	5.352

De verkoopopbrengst (equity value) van de Wholesale activiteiten, inclusief vergoeding voor werkkapitaal en achtergebleven liquide middelen, die begin 2023 is ontvangen bedroeg EUR 393 mln. Daarnaast is er, bij het bepalen van het boekverlies op de verkoop, vanuit gegaan dat een overeengekomen Earn Out bepaling volledig gerealiseerd zal worden, omdat deze gebaseerd is op "normale" bedrijfsprestaties van de verkochte onderdelen waarvan de verwachting is dat deze gerealiseerd zullen worden. Wel is, vanwege het feit dat deze Earn Out betalingen pas in 2024 en 2025 zullen plaatsvinden, rekening gehouden met de contante waarde (tegen 4,5% disconteringsrente) van het nominale bedrag van EUR 25 mln.

Deze verkoop in 2023 leidt tot een bijzondere waardevermindering in 2022 van EUR 135 mln. welke is verwerkt als bijzondere waardevermindering op de (im)materiële vaste activa van EUR 182 mln. en het opnemen van een actieve belastinglatentie van EUR 47 mln. Beiden binnen de activa aangehouden voor verkoop.

Toelichting op het geconsolideerde kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld voor de groep als geheel, dus inclusief de beëindigde bedrijfsactiviteiten. Inzicht in de kasstromen van de beëindigde bedrijfsactiviteiten is gegeven bij de hiervoor opgenomen toelichting 24. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Gezien het feit dat enkele posten in de winst-en-verliesrekening en de balans geen directe kasstroom effecten genereren, is voor deze bestanddelen de kasstroom geneutraliseerd. Dit betreft met name een drietal onderdelen:

- Behandeling derivaten

De reële waardemutatie van handelscontracten leidt enerzijds tot (langlopende en kortlopende) mutaties op zowel de activa als op de passivazijde van de balans. Anderzijds worden deze mutaties deels verwerkt in het bedrijfsresultaat en deels in de hedge-reserve, als onderdeel van het groepsvermogen.

Geen van deze wijzigingen heeft echter een directe kasstroom tot gevolg. Daarom zijn alle mutaties binnen de operationele kasstroom verwerkt, waardoor de positieve en negatieve mutaties elkaar opheffen.

- Resultaat uit deelnemingen

Het resultaat uit deelnemingen wordt slechts gedeeltelijk uitgekeerd in de vorm van dividenden; het gedeelte dat niet wordt uitgekeerd leidt tot een toename van het eigen vermogen van de betreffende onderneming en daarmee tot een balansmutatie van de financiële vaste activa bij PZEM. Dientengevolge is in de kasstroom alleen de werkelijke dividendontvangst verwerkt.

- Vennootschapsbelasting

In het resultaat is niet alleen rekening gehouden met de te betalen vennootschapsbelasting, gerelateerd aan het belastbaar resultaat, maar ook met de latente belastingvorderingen en -verplichtingen welke voortvloeien uit compensabele verliezen en de overeenkomst met de belastingdienst ten aanzien van de fiscale waardering van de openingsbalans 1998. Daar de mutaties in de latenties niet leiden tot een daadwerkelijke kasstroom zijn de mutaties in de latente belastingvorderingen en -schulden uit de kasstroom geëlimineerd.

De kasstromen van PZEM zijn in 2022 per saldo positief. In 2021 is PZEM al meer liquiditeiten gaan aanhouden om de volatiliteit op de energiemarkten het hoofd te kunnen bieden. In 2022 heeft PZEM er voor gekozen om een deel van haar overtollige liquiditeiten te gaan aanhouden in Money Market Funds (MMF's). Deze producten bieden een iets hoger rendement dan banksaldi, maar hebben wel een hoge liquiditeit waardoor ze geschikt zijn om fluctuaties in margin verplichtingen op te vangen. Door de hoge liquiditeit van deze producten zijn ze ook onderdeel van de liquide middelen.

De kasstroom uit operationele activiteiten is in het afgelopen jaar EUR 289,0 mln. positief (-/- EUR 286,1 mln. negatief in 2021). Waar in 2021 het positieve bedrijfsresultaat meer dan teniet werd gedaan door negatieve werkkapitaalontwikkelingen is in 2022 het bedrijfsresultaat gecorrigeerd voor (terugname van) bijzondere waardeverminderingen significant hoger, namelijk EUR 407,7 mln. in 2022 ten opzichte van EUR 88,1 mln. in 2021. Daarnaast is de werkkapitaalontwikkeling in 2022 nog wel negatief maar met -/- EUR 188,0 mln. een stuk minder negatief dan in 2021 (-/- EUR 425,6 mln.). De negatieve werkkapitaalontwikkeling in 2022 komt name door hogere margin verplichtingen die het gevolg zijn van gestegen tarieven voor initial margin.

In de kasstroom uit investeringsactiviteiten is in 2021 de verkoopopbrengst uit de verkoop van Evides opgenomen voor een bedrag van EUR 354,6 mln. Hierdoor komt de investeringskasstroom per saldo uit op EUR 321,6 mln. ten opzicht van -/- EUR 19,2 mln. negatief in 2022. De investeringskasstroom in 2022 bestaat met name uit onderhouds- en vervangingsuitgaven van EPZ en Sloecentrale en daarnaast uit een storting van EPZ in het amoveringsfonds van de kerncentrale.

Gebeurtenissen na balansdatum

Zoals eerder vermeld zijn de Wholesale activiteiten op 25 januari 2023 daadwerkelijk overgedragen aan EP Netherlands B.V., een 100% dochtermaatschappij van EPH, een Tsjechisch energiebedrijf. Dit betrof feitelijk de verkoop van de aandelen in PZEM Pipe B.V. en PZEM Energy Company B.V. Onder de laatste vielen ook 100% van de aandelen in PZEM Tolling Sloe B.V. en 50% van de aandelen in Sloecentrale Holding B.V. De naam PZEM is ook overgedragen in deze verkoop.

Geconsolideerde deelnemingen					
Deelneming 1)	Hoofdvactiviteit	Vestigingsplaats	Aandeel in de deelneming		Stem rechten
			31-12-2022	31-12-2021	
De Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij B.V.	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Energy B.V.	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Ficus Holding B.V.	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Pipe B.V. ¹	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Energy Company B.V. ¹	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Tolling Sloe B.V. ¹	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
Deltius B.V.	Energie	Ritthem	100%	100%	100%
PZEM Investerings Maatschappij B.V.	Overige	Middelburg	100%	100%	100%
PZEM Development & Water B.V.	Overige	Middelburg	0%	100%	100%
PZEM Middelburg B.V.	Overige	Middelburg	0%	100%	100%
Gezamenlijke overeenkomsten					
<i>Gezamenlijke bedrijfsactiviteiten (partieel geconsolideerd)</i>					
PZEM Energy B.V.					
N.V. EPZ	Energie	Borssele	70%	70%	70%
Sloe Centrale Holding B.V. ¹	Energie	Vlissingen	50%	50%	50%
Sloe Centrale B.V. ¹	Energie	Vlissingen	100%	100%	100%
Het aandelenbelang van de moederonderneming in de dochteronderneming is vermeld.					
¹ Verkocht per 25-1-2023					

PZEM Energy B.V. heeft, ondanks haar 70% aandelenbelang in N.V. EPZ, gezamenlijke zeggenschap omdat de belangrijkste besluiten (om de relevante activiteiten te beïnvloeden) unaniem door de aandeelhouders genomen moeten worden. Aangezien PZEM Energy B.V. recht heeft op 70% van de (elektriciteits)output van N.V. EPZ, wordt N.V. EPZ behandeld als gezamenlijke bedrijfsactiviteit en partieel geconsolideerd.

PZEM Energy B.V. heeft, met haar 50% aandelenbelang in Sloecentrale Holding B.V., gezamenlijke zeggenschap omdat de belangrijkste besluiten (om de relevante activiteiten te beïnvloeden) met meerderheid van stemmen door de aandeelhouders genomen moeten worden. Aangezien PZEM Energy B.V. recht heeft op (de beschikbaarheid van) één van de twee units van de Sloecentrale, wordt Sloecentrale Holding B.V. behandeld als gezamenlijke bedrijfsactiviteit en partieel geconsolideerd.

Deelneming 1)	Hoofdvactiviteit	Vestigingsplaats	Aandeel in de deelneming		Stem rechten
			31-12-2022	31-12-2021	
Gezamenlijke overeenkomsten					
<i>Joint Ventures</i>					
PZEM Energy B.V.					
BMC Moerdijk B.V.	Energie	Moerdijk	50,00%	50,00%	50,00%
NPG Willebroek N.V.	Energie	Antwerpen, België	50,00%	50,00%	50,00%
Overige deelnemingen					
PZEM N.V.:					
PZEM Investerings Maatschappij B.V.					
Sustainable Energy Technology Fund C.V.	Overige	Amsterdam	38,42%	37,38%	38,42%
Sustainable Energy Technology Fund II C.V.	Overige	Amsterdam	14,61%	18,26%	14,61%
N.V. EPZ:					
B.V. NEA	Energie	Arnhem	28,50%	28,50%	28,50%
KSG Kraftwerks-Simulator-Gesellschaft mbH	Energie	Duitsland	2,05%	2,05%	2,05%
GfS Gesellschaft für Simulatorschulung mbH	Energie	Duitsland	2,05%	2,05%	2,05%
Het aandelenbelang van de moederonderneming in de dochteronderneming is vermeld.					

Enkelvoudige Jaarrekening 2022

Enkelvoudige balans per 31 december 2022 (voor resultaatverdeling)

(Bedragen x EUR 1.000)	Ref. nr.	31-12-2022	31-12-2021
ACTIVA			
Materiële vaste activa	1	1.512	8.423
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	2	534.998	484.879
Andere deelnemingen	2	-	-
Uitgestelde belastingvorderingen	4	5.497	21.071
Vorderingen op groepsmaatschappijen	2	-	-
Overige leningen	2	103.002	320.466
Financiële vaste activa		643.497	826.416
Totaal vaste activa		645.008	834.839
Vorderingen op groepsmaatschappijen	4	175.455	393.657
Overige vorderingen	4	261.164	363.649
Vlottende activa		436.619	757.305
Liquide middelen		516.561	64.938
TOTAAL ACTIVA		1.598.189	1.657.082
Eigen vermogen	5	1.407.300	1.415.843
Netto resultaat lopend jaar	5	182.202	235.065
Eigen vermogen		1.589.501	1.650.908
Voorzieningen	6	1	1
Schulden aan groepsmaatschappijen		-	-
Uitgestelde belastingverplichtingen		-	-
Lease verplichting		45	2.627
Langlopende verplichtingen		47	2.628
Overige schulden	7	8.641	3.545
Vlottende passiva		8.641	3.545
Totaal verplichtingen		8.687	6.174
TOTAAL PASSIVA		1.598.189	1.657.082

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening

(Bedragen x EUR 1.000)	2022	2021
Resultaat uit eigen bedrijfsvoering	(31.526)	25.025
Resultaat deelnemingen	213.728	210.040
RESULTAAT	182.202	235.065

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

PZEM N.V. is een naar Nederlands recht opgerichte houdstermaatschappij van een aantal groepsmaatschappijen die zich bezig houden met het opwekken, transporteren en leveren van energie. De functionele valuta is de euro. PZEM heeft gebruik gemaakt van de optie in Titel 9 Boek 2 BW om de enkelvoudige jaarrekening op te stellen volgens de IFRS grondslagen die worden gehanteerd in de geconsolideerde jaarrekening, inclusief de uitzondering dat de groepsmaatschappijen en deelnemingen worden gewaardeerd op equity methode. Dit betekent dat de grondslagen voor de verwerking en waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat (hierna de 'grondslagen') van de enkelvoudige jaarrekening van de vennootschap gelijk zijn aan de op EU-IFRS gebaseerde geconsolideerde jaarrekening. Deze grondslagen omvatten ook de classificatie en presentatie van financiële instrumenten, zijnde eigenvermogensinstrumenten of financiële verplichtingen. In het geval er geen andere grondslag worden genoemd, wordt verwezen naar de grondslagen zoals beschreven in de geconsolideerde jaarrekening. Voor een juiste interpretatie van deze enkelvoudige jaarrekening, dient de enkelvoudige jaarrekening te worden gelezen in samenhang met de geconsolideerde jaarrekening. Informatie over het gebruik van financiële instrumenten en aanverwante risico's voor de groep wordt verstrekt in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening van de groep. De enkelvoudige winst- en verliesrekening is op basis van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW in beknopte vorm weergegeven.

Waarderingsgrondslagen en grondslagen voor de resultaatbepaling

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Groepsmaatschappijen zijn alle entiteiten waarin het bedrijf direct of indirect overheersende zeggenschap heeft. De vennootschap heeft overheersende zeggenschap over een entiteit wanneer deze wordt blootgesteld aan, of rechten heeft op, variabele opbrengsten uit haar betrokkenheid bij de groepsmaatschappijen het vermogen heeft om die opbrengsten te beïnvloeden via haar zeggenschap over het groepsbedrijf. Groepsmaatschappijen worden opgenomen in de consolidatiekring vanaf de datum waarop de vennootschap zeggenschap verkrijgt en worden uit de consolidatiekring verwijderd van de datum waarop de zeggenschap door de vennootschap over de groepsmaatschappij ophoudt.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden in de enkelvoudige jaarrekening verwerkt volgens de equity-methode met de grondslagen voor de opname en waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zoals uiteengezet in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de Vennootschap in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de Vennootschap en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De Vennootschap maakt gebruik van de optie om verwachte kredietverliezen op de boekwaarde van leningen en vorderingen van de Vennootschap op deelnemingen te elimineren, in plaats van eliminatie op de boekwaarde van de deelnemingen volgens de equity-methode

Toelichting op de enkelvoudige balans

1. Materiële vaste activa

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Gebouwen en terreinen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Activa in aanbouw
2021				
Boekwaarde per 1 januari 2021	9.720	5.156	490	4.074
Investeringsen	(476)	2.947	651	(4.074)
Afschrijvingen	(815)	(743)	(72)	-
Bijzondere waardevermindering	-	-	-	-
Desinvesteringen	(6)	(6)	-	-
Overige mutaties	-	-	-	-
Boekwaarde per 31 december 2021	8.423	7.354	1.069	(0)
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	1.379	1.307	72	-
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	9.802	8.661	1.141	-
2022				
Boekwaarde per 1 januari 2022	8.423	7.354	1.069	(0)
Investeringsen	-	-	-	-
Afschrijvingen	(508)	(448)	(61)	-
Bijzondere waardevermindering	(1.946)	(1.946)	-	-
Desinvesteringen	(4.457)	(3.939)	(518)	-
Overige mutaties	-	-	-	-
Boekwaarde per 31 december 2022	1.512	1.022	490	(0)
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	102	102	-	-
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2022	1.614	1.124	490	-
Afschrijvingstermijnen in jaren		0 - 40	5 - 15	nvt

De bijzondere waardevermindering in 2022 op de gebouwen en terreinen van € 1,9 mln. zijn feitelijk een afwaardering voor de verbouwingkosten van het hoofdkantoor. Aangezien de huurovereenkomst met de verkoop van Wholesale wordt overgedragen, zijn alle resterende activa ten aanzien van het hoofdkantoor afgewaardeerd. Dit zou ook gezien kunnen worden als een (extra) boekverlies op de verkoop van Wholesale.

2. Financiële vaste activa (excl. belastingvorderingen)

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Deelnemingen in groepsmaat- schappijen	Andere deelnemingen	Vorderingen op groepsmaat- schappijen	Overige vorderingen
STAND PER 1 JANUARI 2021	985.098	233.486	369.524	2.796	379.292
Terugboeking kortlopend gedeelte	365.361	-	-	-	365.361
Aankoop / uitgegeven leningen	(67.949)	-	-	-	(67.949)
Resultaat	217.664	212.564	(2.524)	-	7.624
Verkoop / aflossing / dividend	(367.024)	(24)	(367.000)	-	-
Mutatie hedge-reserve	38.854	38.854	-	-	-
Mutatie verwacht kredietverlies IFRS 9	82	-	-	-	82
Overige mutaties	(2.796)	-	-	(2.796)	-
Naar kortlopend deel	(363.945)	-	-	-	(363.945)
STAND PER 31 DECEMBER 2021	805.345	484.879	-	-	320.466
Terugboeking kortlopend gedeelte	363.945	-	-	-	363.945
Aankoop / uitgegeven leningen	(311.391)	-	-	-	(311.391)
Resultaat	197.976	213.728	-	-	(15.752)
Verkoop / aflossing / dividend	(12.000)	(12.000)	-	-	-
Mutatie hedge-reserve	(151.609)	(151.609)	-	-	-
Mutatie verwacht kredietverlies IFRS 9	194	-	-	-	194
Overige mutaties	(0)	(0)	-	-	-
Naar kortlopend deel	(254.460)	-	-	-	(254.460)
STAND PER 31 DECEMBER 2022	638.000	534.998	-	-	103.002

De overige vorderingen bestaan ultimo 2022 met name uit uitzettingen met een relatief kortlopend karakter (ca. 1,5 jaar).

Om de hoogte van de 'expected loss' in te schatten heeft PZEM aansluiting gezocht bij de externe ratings die de tegenpartijen hebben. Hierbij heeft PZEM gekozen om de volgende percentages te hanteren bij de volgende ratings:

Externe credit rating	Percentage 'Expected loss'
'> A-	0,1%
BBB+	0,2%
BBB of BBB-	0,5%
< BBB- of geen rating	1%

Er is door PZEM gekozen voor relatief lage percentages omdat deze uitzettingen en gestelde zekerheden een relatief kortlopend karakter (ca. 1,5 jaar) hebben.

Deposito's en effecten

Door de verkoop van het Netwerkbedrijf en de Retail-activiteiten in 2017 heeft PZEM een significante hoeveelheid liquide middelen tot haar beschikking gekregen. De middelen worden in eerste instantie ingezet voor de operationele activiteiten. De resterende middelen worden uitgezet en belegd conform het treasurywet. Deze uitzettingen en beleggingen bestaan vooral uit bancaire termijndeposito's, obligaties en effecten en vertegenwoordigen ultimo 2022 een waarde van EUR 296,3 mln. (exclusief voorziening 'expected loss'). Van dit saldo heeft EUR 94,0 mln. een looptijd langer dan 1 jaar. Dit betreffen de effecten die PZEM heeft belegd in het fonds waarin EPZ, via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele, tevens heeft belegd. In totaal (incl. het deel van EPZ) is ultimo 2022 EUR 321,4 mln. belegd in dit fonds.

2.1 Transacties met verbonden partijen

Voor PZEM N.V. is geen sprake van transacties met verbonden partijen waarvan de waarde van materieel belang is voor de jaarcijfers van PZEM N.V.

3. Uitgestelde belastingvorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Vorzieningen	130	130
Verrekenbare verliezen	5.367	20.940
TOTAAL	5.497	21.071

Jaarlijks wordt bij het opstellen van de jaarrekening beoordeeld in hoeverre verrekenbare verliezen tot toekomstige belastingbesparing zullen leiden. Deze beoordeling heeft er toe geleid dat in 2022 alle resterende verrekenbare verliezen op de balans tot uitdrukking zijn gebracht omdat de verwachting is dat deze in de komende jaren gerealiseerd kunnen gaan worden.

4. Kortlopende vorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Handelsdebiteuren	36	37
Belastingen	7.222	94
Deposito's en effecten	201.720	327.228
Gestelde zekerheden	52.151	36.250
Overige en overlopende activa	35	40
Vorderingen op groepsmaatschappijen	175.455	393.657
TOTAAL KORTLOPENDE VORDERINGEN	436.619	757.305

Bij de financiële vaste activa zijn de vorderingen met betrekking tot deposito's en effecten beschreven. De daling van de vorderingen op groepsmaatschappijen komt met name door het gedeeltelijk omzetten van de vordering in eigen vermogen middels een agio storting.

5. Mutatieoverzicht van het eigen vermogen

(bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Gestort aandelen- kapitaal	Wettelijke reserve	Hedge reserve	Overige niet uitkeerbare reserves	Overige reserves	Onverdeeld resultaat
STAND PER 1 JANUARI 2021	1.376.990	6.937	181.300	(11.665)	-	1.222.259	(21.841)
Resultaatverdeling 2020	-	-	-	-	-	(21.841)	21.841
Dividendbetaling	-	-	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	-	(97.554)	-	(108)	97.662	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	273.919	-	-	38.854	-	-	235.065
STAND PER 31 DECEMBER 2021	1.650.908	6.937	83.746	27.189	(112)	1.298.084	235.065
Resultaatverdeling 2021	-	-	-	-	-	235.065	(235.065)
Dividendbetaling	(92.000)	-	-	-	-	(92.000)	-
Overige mutaties	(0)	-	(9.471)	-	(12)	9.483	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	30.593	-	-	(151.609)	-	-	182.202
STAND PER 31 DECEMBER 2022	1.589.501	6.937	74.275	(124.420)	(124)	1.450.632	182.202

De wettelijke reserve betreft de niet uitgekeerde winsten van deelnemingen; diensgevolge is de wettelijke reserve niet vrij uitkeerbaar. Dit geldt evenzeer voor de hedge-reserve welke in relatie moet worden gezien met de niet gerealiseerde resultaten uit de reële waardemutatie van de derivaten, gebruikt voor hedge-doeleinden.

Het saldo van de overige mutaties is de resultante van eigen vermogen mutaties van niet-meegeconsolideerde deelnemingen.

Voor een verklaring van de mutaties in het eigen vermogen wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

VOORSTEL RESULTAATVERDELING

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2021

De jaarrekening 2021 is vastgesteld in de Algemene Vergadering gehouden op 1 juni 2022. De Algemene Vergadering heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het voorstel van de Raad van Bestuur.

Voorstel tot resultaatbestemming 2022

(Bedragen x EUR 1.000)	2022	2021
Resultaat uit eigen bedrijfsvoering	182.202	235.065
VOORGESTELDE UITKERING AAN AANDEELHOUDERS	(100.000)	-
Toevoeging / onttrekking aan de overige reserves	82.202	235.065

Omdat met de verkoop van Wholesale nog niet alle posities tussen het achterblijvende ZEH en de verkochte bedrijfsonderdelen zijn afgewikkeld lopen koper en verkoper nog (krediet)risico op elkaar. Om de wederzijdse risico's te beperken zijn garanties afgegeven en nadere afspraken gemaakt. Voor ZEH betekent dit dat er tot 1 mei 2024 maximaal € 100 miljoen dividend uitgekeerd mag worden. De Raad van Bestuur stelt voor, met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, om deze uitkering na het vaststellen van de jaarrekening door de Algemene Vergadering te doen en het restant toe te voegen aan de overige reserves.

6. Voorzieningen

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Personeels kosten
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2021	301	301
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	1.017	1.017
Dotaties	194	194
Rentedotaties	9	9
Vrijval	(677)	(677)
Onttrekkingen	(38)	(38)
Overige mutaties	(300)	(300)
Boekwaarde per 31 december 2021	506	506
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	(505)	(505)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2021	1	1
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	505	505
Dotaties	150	150
Rentedotaties	-	-
Vrijval	(302)	(302)
Onttrekkingen	(18)	(18)
Overige mutaties	-	-
Boekwaarde per 31 december 2022	336	336
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	(335)	(335)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2022	1	1

De voorzieningen bestaan ultimo 2022 en 2021 uitsluitend uit personeelsvoorzieningen.

In 2016 is een reorganisatievoorziening gevormd volgend op het GAMMA2-programma. Hierin zijn de verplichtingen opgenomen van de medewerkers die de PZEM Groep naar verwachting gaan verlaten als gevolg hiervan. De verplichtingen zijn bepaald rekening houdend met de afspraken in het Sociaal Plan en zijn gebaseerd op de lengte van het dienstverband binnen de sector, de leeftijd van de medewerker, verschillende beloningscomponenten en inschattingen ten aanzien van de kans op vervangend werk. In 2022 is net als in 2021 een deel van het personeel vertrokken dat eind 2016 in de voorziening was opgenomen, hetgeen heeft geresulteerd in een aanwending van de voorziening. De disconteringsvoet voor de reorganisatievoorziening bedraagt 2,3% (2021: 1,0%).

7. Overige schulden

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Handelscrediteuren	480	1.703
Overige actuele belastingverplichtingen	7.252	706
Kortlopend deel van voorzieningen	335	505
Overlopende passiva	574	632
TOTAAL KORTLOPENDE VERPLICHTINGEN	8.641	3.545

Onder de overige schulden zijn onder andere het kortlopende gedeelte van de voorzieningen en de uitstaande crediteurenpositie verantwoord.

Onder de actuele belastingverplichtingen is de te betalen vennootschapsbelasting en loonheffing opgenomen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Hieronder staan de niet uit de balans blijkende verplichtingen, voor zover deze naar de inschatting van PZEM een impact van EUR 5 mln. op het resultaat kunnen hebben.

Belangrijkste verstrekte zekerheden

PZEM heeft zich ten behoeve van de provincie Zeeland borg gesteld tot financiële zekerheid voor de eindafsluiting van de (voormalige) stortplaatsen Noord- en Midden Zeeland en Koegorspolder ter hoogte van EUR 7,8 mln. (2021: EUR 7,8 mln.). PZEM heeft een contra-garantie ontvangen van de koper van de aandelen Indaver.

403-Verklaringen

PZEM N.V. heeft per balansdatum een verklaring zoals bedoeld in artikel 2:403 BW bij de Kamer van Koophandel gedeponereerd waarbij PZEM N.V. zich hoofdelijk aansprakelijk stelt voor de uit de rechtshandelingen van onderstaande dochterbedrijven voortvloeiende schulden:

- PZEM Energy B.V.
- PZEM Ficus Holding B.V.
- PZEM Pipe B.V.
- PZEM Tolling Sloe B.V.
- DELTIUS B.V.
- PZEM Energy Company B.V.
- De Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij B.V.

Op grond hiervan en van jaarlijks bij de Kamer van Koophandel te deponeren instemmingverklaringen van de aandeelhouders zijn deze vennootschappen vrijgesteld van de voorgeschreven publicatieverplichtingen voor de jaarrekening.

Fiscale eenheid

PZEM N.V. staat aan het hoofd van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting en een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. PZEM N.V. en de dochters die deel uitmaken van deze fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van deze fiscale eenheden.

Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening

Het aantal medewerkers (FTE) per jaarultimo in dienst van PZEM N.V. bedraagt 3 FTE in 2022 (2021: 119 FTE). Deze daling komt doordat nagenoeg al het personeel per 1 mei 2022 in dienst is getreden bij PZEM Energy Company B.V.

Voor een toelichting op de bezoldiging van de statutaire bestuurders van PZEM N.V. wordt verwezen naar toelichting 18. (Personeelskosten) van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor een toelichting op de beloning van de Raad van Commissarissen van PZEM N.V. wordt verwezen naar toelichting 20. (Overige bedrijfskosten) van de geconsolideerde jaarrekening.

Honoraria accountant

In 2022 heeft PZEM N.V. de volgende honoraria uitgegeven voor vennootschappen opgenomen in de consolidatie:

(Bedragen x EUR 1.000)	Accountants		Overige onderdelen accountants-netwerk		Totaal	
	2022	2021	2022	2021	2022	2021
Totaal accountantshonoraria jaarrekeningen PZEM-groep	302	263	-	-	302	263
Honoraria controle gerelateerde werkzaamheden	31	29	-	-	31	29
Honoraria fiscale werkzaamheden	-	-	155	235	155	235
Honoraria overige niet controle gerelateerde werkzaamheden	-	-	604	855	604	855
TOTAAL	333	292	758	1.090	1.091	1.382

De in het hierboven opgenomen overzicht betreffen de bedragen van KPMG Accountants N.V. (en KPMG-netwerk) voor wat betreft PZEM N.V. en 50% van Sloecentrale Holding B.V. en 70% van de honoraria van Deloitte Accountants B.V. (en Deloitte-netwerk) bij N.V. EPZ.

Er is geen sprake van resultaatafhankelijke honoraria.

Voor akkoord:

Raad van Bestuur:

Mr. drs. F. Verhagen RA

Raad van Commissarissen:

Ir. G.A.F. van Harten

Mr. W.J.N. van Uchelen

Drs. B.A. Fermin

Was getekend,

Middelburg, 8 mei 2023

Overige gegevens bij de jaarrekening 2022

Statutaire bepalingen inzake de winstbestemming

In artikel 41 van de statuten zijn de volgende bepalingen opgenomen inzake de winstbestemming.

1. Indien de winst-en-verliesrekening, welke van de vastgestelde jaarrekening deel uitmaakt, een bedrag aanwijst als verlies, zal dit verlies ten laste worden gebracht van de algemene reserves.
Indien deze reserves daartoe niet toereikend zijn, zal het resterende verlies ten laste komen van de winsten van volgende jaren.
2. Indien de winst en-verliesrekening, welke van de vastgestelde jaarrekening deel uitmaakt, een bedrag aanwijst als winst, kan de Raad van Commissarissen ten laste van die winst bedragen toevoegen aan de algemene reserves. De resterende winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering.
3. De Algemene Vergadering is bevoegd tot uitkering van één of meer interimdividenden en/of andere interim uitkeringen te besluiten, mits aan het vereiste van artikel 2:105 lid 2 Burgerlijk Wetboek is voldaan blijkens een tussentijdse vermogensopstelling als bedoeld in artikel 2:105 lid 4 Burgerlijk Wetboek.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de algemene vergadering en raad van commissarissen van ZEH N.V.

Verklaring over de in het jaarbericht opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van ZEH N.V. (of hierna 'de vennootschap') te Middelburg (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de betreffende geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van ZEH N.V. per 31 december 2022 en van het resultaat en de kasstromen over 2022, in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en Titel 9 Boek 2 BW;
- geeft de betreffende enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van ZEH N.V. per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

- 1 de geconsolideerde balans per 31 december 2022;
- 2 de volgende geconsolideerde overzichten over 2022: de winst-en-verliesrekening, het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het mutatieoverzicht eigen vermogen en het kasstroomoverzicht; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

- 1 de enkelvoudige balans per 31 december 2022;
- 2 de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2022; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van ZEH N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van fraude en niet naleven wet- en regelgeving en continuïteit moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Controleaanpak risico van fraude en het niet naleven van wet- en regelgeving

In hoofdstuk 1.8 van het bestuursverslag beschrijft de raad van bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving en neemt de raad van commissarissen deze beschrijving in beschouwing.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de vennootschap en de bedrijfsomgeving, en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld van het risicomanagement van de vennootschap met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling en het incidentenregister. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij de raad van bestuur, degenen belast met governance en bij andere relevante functies, zoals Internal Audit en Compliance. Wij hebben onder meer de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- inzicht verkrijgen hoe de onderneming informatietechnologie (IT) gebruikt en de invloed daarvan op de jaarrekening, inclusief het risico van cybersecurity incidenten die een materieel effect hebben op de jaarrekening;
- evaluatie van nevenfuncties van bestuursleden, met speciale aandacht voor procedures en governance met betrekking tot mogelijke belangenconflicten;
- evalueren van correspondentie met regelgevende en toezichthoudende instanties, en van verklaringen door advocaten ten behoeve van accountants.

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de vennootschap van toepassing is en hebben de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening:

- mededingingsrecht (in verband met de betrokkenheid van de vennootschap bij een aantal lopende onderzoeken door nationale mededingingsautoriteiten);
- milieurecht;
- The Regulation on Wholesale Energy Market Integrity and Transparency (REMIT-verordening).

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording als niet relevant aangezien de prijsvorming in de markt transparant is en de door klanten afgenomen hoeveelheden door onafhankelijke partijen gemeten worden. Ook de aard van het product (electriciteit) beperkt het risico ten aanzien van de opbrengstverantwoording omdat in- en verkopen inherent aan elkaar gelijk zijn qua hoeveelheden.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij de volgende risico's geïdentificeerd ten aanzien van fraude die relevant zijn voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden, en hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het management (een verondersteld risico)

Risico:

Het management is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken, zoals bijvoorbeeld doorbreking van de interne beheersing door mogelijke aanwezigheid van tendenties uit hoofde van het verkoopproces van de wholesale activiteiten.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en het bestaan van de beheersmaatregelen in het financiële verantwoordingsproces getoetst.
- Wij hebben gegevensgerichte detailwerkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de hoog risico-journaalposten, de eliminatieboekingen en de overige consolidatieboekingen.
- Wij hebben de redelijkheid van de veranderingen in de methoden en onderliggende aannames die gebruikt worden om schattingen te maken ten opzichte van het vorige jaar en eventuele tendenties te onderkennen beoordeeld.
- Wij hebben de geschiktheid van accounting voor significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering of transacties die anderszins ongebruikelijk zijn beoordeeld.
- Wij hebben de accountants van bedrijfsonderdelen geïnstrueerd om gegevensgerichte werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot journaalposten (inclusief de genoemde hoog risico-journaalposten) teneinde de geïdentificeerde risico's te mitigeren.
- We hebben een element van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan de raad van bestuur en aan de auditcommissie van de raad van commissarissen.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

De raad van bestuur heeft haar continuïteitsbeoordeling uitgevoerd en geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd. Onze procedures om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te beoordelen omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of de ontwikkeling in energieprijzen aanleiding geven tot een continuïteitsrisico;
- analyse van de financiële positie per ultimo boekjaar en ten opzichte van voorgaand boekjaar op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's.

De resultaten van onze risicobeoordeling procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

Verklaring over de in het jaarbericht opgenomen andere informatie

Het jaarbericht omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de raad van bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een verdere beschrijving van onze verantwoordelijkheden ten aanzien van een jaarrekeningcontrole is te vinden op de website van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) op: http://www.nba.nl/NL_algemeen_01

Deze beschrijving is onderdeel van onze controleverklaring.

Eindhoven, 8 mei 2023
KPMG Accountants N.V.
M.J.A. Verhoeven RA

Verklaring

Verklaring Naleving Gedragscode Leveranciers en onder hun verantwoordelijkheid handelende Meetbedrijven aangaande gegevens uit kleinverbruik-meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn.

Naam rechtspersonen:
PZEM Energy B.V. en PZEM Energy Company B.V.

Statutaire vestigingsplaats:
Middelburg

Periode:
1 januari 2022 tot en met 31 december 2022

PZEM Energy B.V. en PZEM Energy Company B.V. te Middelburg maken voor het goed kunnen uitvoeren van hun diensten gebruik van meetgegevens die zijn verkregen uit kleinverbruik-meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn. In aanvulling op de Wet Bescherming Persoonsgegevens hebben leveranciers en de onder hun verantwoordelijkheid handelende meetbedrijven in de Nederlandse energiebranche een gedragscode opgesteld ten aanzien van het gebruik, het vastleggen, het uitwisselen en het bewaren van gegevens die zijn verkregen uit een kleinverbruik-meetinrichting die op afstand uitleesbaar is.

Hierbij verklaart PZEM N.V., te dezen vertegenwoordigd door haar bestuurder F. Verhagen, in haar hoedanigheid van bestuurder van PZEM Energy B.V. en PZEM Energy B.V. in haar hoedanigheid als bestuurder van PZEM Energy Company B.V. zich gedurende de bovenvermelde periode heeft gehouden naar beste weten aan het gestelde in de regels en verplichtingen genoemd in de Gedragscode Leveranciers Slimme Meters 2012.

Middelburg, 8 mei 2023

Was getekend

Mr. drs. F. Verhagen RA
Raad van Bestuur PZEM N.V.